

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2017/2112 НА КОМИСИЯТА**от 6 март 2017 година****относно мярка/схема за помощ/държавна помощ SA.38454 — 2015/C (ex 2015/N), която Унгария
възнамерява да приложи в подкрепа на изграждането на два нови ядрени реактора в атомната
електроцентрала „Paks II“**

(нотифицирано под номер C(2017) 1486)

(само текстът на английски език е автентичен)**(Текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като взе предвид Споразумението за Европейското икономическо пространство, и по-специално член 62, параграф 1, буква а) от него,

Като прикани заинтересованите страни да представят мненията си ⁽¹⁾ и като взе предвид техните мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

- (1) Въз основа на статии в пресата и неофициални контакти с унгарските органи на 13 март 2014 г. Комисията започна предварително разследване на възможно наличие на държавна помощ при изграждането на атомна електроцентрала „Paks II“ („Paks II“), регистрирано под номер SA.38454 (2014/CP).
- (2) След неколкочратен обмен на информация и официални заседания на 22 май 2015 г. унгарските органи уведомиха за мярката с оглед на правната сигурност, като посочиха, че проектът не включва държавна помощ по смисъла на член 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).
- (3) С писмо от 22 май 2015 г. Унгария уведоми Комисията за мярка за предоставяне на финансово участие за изграждането на два нови ядрени реактора на площадката на Paks.
- (4) С писмо от 23 ноември 2015 г. Комисията уведоми Унгария, че е взела решение за откриване на процедурата, предвидена в член 108, параграф 2 от ДФЕС, по отношение на мярката (по-нататък наричано „решението за откриване на процедурата“). Това решение на Комисията беше публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* ⁽²⁾. Комисията покани заинтересованите страни да представят мненията си.
- (5) Унгария представи мнението си относно решението за откриване на процедурата на 29 януари 2016 г.
- (6) Комисията получи мнения от заинтересованите страни. Тя ги препрати на Унгария, на която беше дадена възможност за отговор. Мненията ѝ бяха получени с писмо от 7 април 2016 г.
- (7) Допълнителна информация от Унгария беше предоставена на 21 април, 27 май, 9 юни, 16 юни и 28 юли 2016 г., 16 януари 2017 г. и 20 февруари 2017 г.
- (8) На 12 септември 2016 г. унгарските органи предоставиха отказ от права във връзка с езика и се съгласиха решението да бъде прието на английски език като автентичен език.

2. ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА МЯРКАТА**2.1. ОПИСАНИЕ НА ПРОЕКТА**

- (9) Мярката се състои в изграждането на два нови ядрени реактора (блокове 5 и 6) в Унгария, чието строителство изцяло се финансира от унгарската държава в полза на субекта Paks II (*дружество с ограничена отговорност MVM Paks II Nuclear Power Plant Development*), който ще притежава и експлоатира новите реактори.

⁽¹⁾ ОВ С 8, 12.1.2016 г., стр. 2.

⁽²⁾ Вж. бележка под линия 1.

- (10) На 14 януари 2014 г. Руската федерация и Унгария сключиха междуправителствено споразумение (МПС) по ядрена програма⁽³⁾. Въз основа на МПС двете държави си сътрудничат при поддръжката и по-нататъшното изграждане на съществуващата атомна електроцентрала Paks (Paks NPP). Това включва проектирането, изграждането, въвеждането в експлоатация и извеждането от експлоатация на два нови енергоблока 5 и 6 с реактори тип ВВЕР (водно-водни), с инсталирана мощност на всеки енергоблок най-малко 1 000 MW⁽⁴⁾, в допълнение към съществуващите блокове 1—4. Експлоатацията на блокове 5 и 6 има за цел да компенсира загубата на мощности, когато блокове 1—4 (общо 2000 MW) бъдат затворени. Унгария твърди, че блокове 1—4 ще бъдат в експлоатация до края респективно на 2032, 2034, 2036 и 2037 г., без да се предвижда перспектива за допълнително удължаване на срока им на експлоатация.
- (11) Съгласно МПС⁽⁵⁾ както Русия, така и Унгария определят една притежавана и контролирана от държавата организация с опит, която да носи финансовата и техническата отговорност за изпълнението на своите задължения като изпълнител/собственик по отношение на проекта.
- (12) Русия е възложила на акционерното дружество *Нижегородская инженеринговая компания „Атомэнергoproject“* (НИАЕП) да изгради новите реактори (блокове 5 и 6), а Унгария е възложила на дружеството с ограничена отговорност *MVM Paks II Nuclear Power Plant Development*⁽⁶⁾ (Paks II) да ги притежава и експлоатира.
- (13) Докато в МПС са определени общите права и задължения за сътрудничество в областта на ядрената енергия между двете държави, подробното прилагане на МПС трябва да бъде уточнено в отделни споразумения, наречени „споразумения за изпълнение“⁽⁷⁾:
- а) договърът за инженеринг, снабдяване и строителство за изграждането на двата нови блока 5 и 6 с реактори тип ВВЕР 1200 (V491) на площадката на Paks ще бъде наричан „договърът за ИСС“;
  - б) договърът за реда и условията за сътрудничество при експлоатацията и поддръжката на новите реактори ще бъде наричан „договърът за ЕИП“;
  - в) споразумението за условията за снабдяване с гориво и управлението на отработеното гориво.
- (14) НИАЕП и Paks II сключиха договора за ИСС на 9 декември 2014 г., в който се предвижда, че двата нови блока 5 и 6 ще бъдат пуснати в експлоатация съответно през 2025 г. и 2026 г.
- (15) Отделно от това Русия се ангажира да предостави на Унгария държавен заем за финансиране на изграждането на Paks II. Този заем се управлява от междуправителствено споразумение за финансиране („МПС за финансиране“)⁽⁸⁾ и с него се предоставя механизъм за револвиращ кредит в размер на 10 млрд. евро, който е ограничен единствено за целите на проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на енергоблокове 5 и 6 на Paks II. Унгария ще използва този механизъм за револвиращ кредит за директно финансиране на инвестициите в Paks II, необходими за проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на новите енергоблокове 5 и 6, както е заложено в МПС за финансиране. В допълнение към МПС за финансиране, Унгария ще предостави допълнителна сума от 2,5 млрд. евро от собствения си бюджет за финансиране на инвестицията в Paks II.
- (16) Освен инвестиционната подкрепа, посочена в съображение 15, Унгария не възнамерява да отпусне друга финансова подкрепа за Paks II, след като бъдат изградени енергоблокове 5 и 6. Новите блокове ще работят при пазарни условия без фиксиран размер на приходите или гарантирана цена. Унгария счита, че на този етап набирането на дългов капитал директно от Paks II няма да е необходимо.

⁽³⁾ Споразумение между правителството на Руската федерация и правителството на Унгария за сътрудничество в областта на мирното използване на ядрената енергия, сключено на 14 януари 2014 г. и ратифицирано в Унгария чрез Закон № II от 2014 г. на унгарския парламент (2014. évi II. törvény a Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről).

⁽⁴⁾ Унгарските органи приемат, че реакторите са с 1180 MW нетна мощност на блок.

⁽⁵⁾ Член 3 от МПС.

⁽⁶⁾ Резолюция № 1429/2014 на правителството. (VII. 31.) [A Kormány 1429/2014. (VII. 31.) Korm. Határozata a Magyarország Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 2014. évi II. törvény szerinti Magyar Kijelölt Szervezet kijelölése érdekében szükséges intézkedésről].

⁽⁷⁾ Член 8 от МПС.

⁽⁸⁾ Споразумение между правителството на Руската федерация и правителството на Унгария за предоставяне на държавен заем на правителството на Унгария за финансиране на изграждането на атомна електроцентрала в Унгария, сключено на 28 март 2014 г.

2.2. ЦЕЛ НА МЯРКАТА

- (17) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, Paks NPP е единствената работеща атомна електроцентрала в Унгария. Тя е притежавана от електроразпределителното дружество и производител на електроенергия Magyar Villamos Művek Zártkörűen Működő Részvénytársaság (по-нататък наричано „MVM Group“) ⁽⁹⁾, което е 100 % собственост на държавата. Четирите ѝ енергоблока имат обща инсталирана мощност от 2000 MW, като всеки от тях понастоящем е оборудван с руска технология (ВВЕР-440/V213). Блоковете поетапно ще бъдат изведени от експлоатация до 2037 г. [вж. съображение 10].
- (18) Производството на електроенергия от ядрени източници играе стратегическа роля в енергийния микс на Унгария, тъй като приблизително 50 % от националното производство на електроенергия се осигурява от съществуващите четири реактора в Paks NPP ⁽¹⁰⁾.
- (19) Въз основа на следните цели:
- поддържане на разумен дял на националните ресурси, и
  - намаляване на зависимостта на Унгария от вноса, като същевременно се запази съгласуваността с националната политика в областта на климата,

правителството поиска от MVM Group да проучи алтернативите на разширяването на производството на електроенергия в атомните електроцентрали. От MVM Group беше изготвено проучване за осъществимост, в което беше проучено изпълнението и финансирането на нова атомна електроцентрала, която може да бъде интегрирана в електроенергийната система и да бъде експлоатирана по икономичен, безопасен и екологосъобразен начин. Въз основа на това проучване за осъществимост, представено през 2008 г. от MVM Group, правителството предложи проекта на унгарския парламент, който даде съгласие да започне подготвителната работа за въвеждането на новите блокове на атомната електроцентрала на площадката на Paks ⁽¹¹⁾. Това беше подкрепено от изчисления, показващи, че до 2025 г. се предвижда извеждането от експлоатация на 6 000 MW от брутната инсталирана мощност от 8—9 000 MW в резултат на затварянето на остарелите електроцентрали. Тези електроцентрали трябваше да бъдат частично заменени чрез разширяването на Paks NPP.

- (20) През 2011 г. беше въведена Националната енергийна стратегия за периода до 2030 г. ⁽¹²⁾ Тази стратегия се фокусира върху сценарий за ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия за Унгария. Унгарският оператор на преносна система (ОПС), MAVIR, прогнозира, че в Унгария ще има нужда от най-малко 5,3 GW нови производствени мощности до 2026 г. и от малко повече от 7 GW до 2031 г. в следствие на бъдещото потребление и извеждането от експлоатация на съществуващите производствени мощности в Унгария ⁽¹³⁾. MAVIR прогнозира също така, че почти целият парк за производство на електроенергия от въглища ще бъде изведен от експлоатация между 2025 и 2030 г. и че инсталираните мощности за енергопроизводство от газ ще са намалели с приблизително 1 GW, както е показано на таблица 1, представена от Унгария на 16 януари 2017 г. Унгария е обяснила, че в проучването на MAVIR при прогнозирането на необходимите нови мощности от 7 GW не са били взети предвид нито вносът, нито новоинсталираните мощности.

Таблица 1

Очаквано поетапно извеждане от експлоатация на националните инсталирани мощности до 2031 г.

	Existing	Phase-out
Nuclear	2 000	
Coal	1 292	1 222
Natural gas	3 084	960

⁽⁹⁾ Вж. съображение 18 от решението за откриване на процедурата за повече информация относно MVM Group.

⁽¹⁰⁾ Данни за унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2014 г.) — https://www.mavir.hu/documents/10262/160379/VER_2014.pdf/a0d9fe66-e8a0-4d17-abc2-3506612f83df, страницата е посетена на 26 октомври 2015 г.

⁽¹¹⁾ 25/2009. (IV.4.) OGY Határozat a paksi bővítés előkészítéséről.

⁽¹²⁾ Национална енергийна стратегия (Министерство на националното развитие, Унгария, 2011 г.):

<http://2010-2014.kormany.hu/download/7/d7/70000/Hungarian%20Energy%20Strategy%202030.pdf>

⁽¹³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1slemez%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6-f84a (MAVIR, 2016 г.).

	Existing	Phase-out
Oil	410	
Intermittent renewables/weather-dependent	455	100
Other renewables	259	123
Other non-renewables	844	836
Sum	8 344	3 241

(MW)

Източник: унгарските органи (MAVIR)

- (21) Унгария и Русия подписаха МПС с цел изграждането на нови мощности на площадката на Paks. Унгария е обяснила, че чрез запазването на ядрената енергия в микса на горива би могла да се посрещне необходимостта от замяна на изведените от експлоатация мощности, да се изградят нови мощности и да се изпълни задачата на Унгария във връзка с европейските цели, свързани с климата (особено тези, които се отнасят до очакваното намаляване на емисиите на CO₂).

2.3. ОПИСАНИЕ НА НОВИТЕ БЛОКОВЕ — ТЕХНОЛОГИЯТА, КОЯТО ЩЕ БЪДЕ ВНЕДРЕНА

- (22) Новите блокове 5 и 6 на Paks II NPP ще бъдат оборудвани с технология ВВЕР 1200 (V491) и ще бъдат по-съвременни реактори от поколение III+. Унгария обяснява, че поради техническите спецификации на блоковете, които ще бъдат разположени в Paks II, в допълнение към подобрените характеристики за безопасност ще бъдат постигнати значителни предимства пред съществуващите блокове на Paks NPP, като например повишена ефективност и по-икономична експлоатация.
- (23) Освен значително по-високата инсталирана мощност на ВВЕР 1200 (V491), има съществена разлика в предвидения срок на експлоатация (60 години за блоковете ВВЕР 1200, за разлика от 30 години за съществуващите блокове на Paks NPP) и по-голяма маневреност, която позволява мощността на всеки блок да бъде регулирана в определен диапазон в зависимост от потреблението в електроенергийната мрежа.
- (24) Намаляването на количеството гориво, необходимо за новите блокове, също така отразява технологичните подобрения през последните години. Вместо съществуващия 12-месечен горивен цикъл, новите блокове могат да работят на 18-месечен цикъл. Това означава, че новите блокове ще изискват по-малко прекъсвания на година за презареждане с гориво и централата ще може да работи средно по-продължително всяка година и да не губи производствено време.
- (25) Техническите спецификации също така показват, че плътността на мощността, която ще бъде осигурена от новите горивни касети, ще бъде значително по-висока от тази на съществуващите горивни касети. Това на свой ред означава, че може да се постигне по-висока мощност на единица маса горивен материал, което може да подобри икономиката на централата.

2.4. ПОЛУЧАТЕЛЯТ НА ПОМОЩТА

- (26) Както е обяснено в раздел 2.3 от решението за откриване на процедурата, получателят по мярката е дружеството Paks II, понастоящем собственост на унгарската държава. Правата на акционерите се упражняват от кабинета на министър-председателя. Paks II ще притежава и експлоатира реакторите 5 и 6, които се заплащат от унгарската държава.
- (27) В съображение 19 от решението за откриване на процедурата е обяснено как акциите на Paks II, които първоначално са държани от MVM Group, са били прехвърлени на унгарската държава⁽¹⁴⁾. Според информацията, предоставена от Унгария на 30 януари 2016 г., покупната цена за прехвърлянето е била 10,156 млрд. HUF, което се равнява на приблизително 33 млн. евро.

⁽¹⁴⁾ Указ на министъра на националното развитие № 45/2014. (XI.14.) [45/2014. (XI.14.) NFM rendelet az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság felett az államot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét gyakorló szervezet kijelöléséről].

2.5. СТРУКТУРА НА ФИНАНСИРАНЕТО НА ПРОЕКТА И ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ДОГОВОРА ЗА ИНЖЕНЕРИНГ, СНАБДЯВАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО

2.5.1. МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНО СПОРАЗУМИЕ ЗА ФИНАНСИРАНЕ („МПС ЗА ФИНАНСИРАНЕ“)

- (28) В рамките на МПС ⁽¹⁵⁾ Русия предостави на Унгария държавен заем под формата на механизъм за револвиращ кредит в размер на 10 млрд. EUR за финансиране на изграждането на ядрени енергоблокове 5 и 6 на Paks. Лихвеният процент по заема варира между 3,95 % и 4,95 % ⁽¹⁶⁾. Заемът е предназначен за проектирането, изграждането и въвеждането в експлоатация на тези нови енергоблокове.
- (29) Съгласно МПС за финансиране заемът трябва да бъде използван от Унгария за финансиране на 80 % от стойността на договора за ИСС за изпълнението на строителни работи и услуги и доставка на оборудване, докато остатъкът от 20 % от договора за ИСС се заплаща от Унгария [вж. съображение 15]. Заемът трябва да се използва от Унгария до 2025 г.
- (30) Заемът трябва да бъде изплатен от Унгария в рамките на 21 години, считано от 15 март или 15 септември след датата на въвеждане в експлоатация на двата нови ядрени енергоблока 5 и 6, но не по-късно от 15 март 2026 г. ⁽¹⁷⁾
- (31) Плащания по МПС за финансиране могат да се извършват единствено след като е било подадено искане от министерството на националната икономика на Унгария и известие за одобрение от министерството на финансите на Русия.

2.5.2. ДОГОВОРЪТ ЗА ИНЖЕНЕРИНГ, СНАБДЯВАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО (ИСС)

- (32) Съгласно договора за ИСС НИАЕП трябва да достави двата реактора, определени в подробните технически спецификации, до договорените дати и за договорената обща фиксирана цена ([...] ^(*)) млрд. евро). Всички разходи, които не са били определени предварително, се считат за включени в тази цена [...] ⁽¹⁸⁾.
- (33) Договорът предвижда изплащането на обезщетения за загуби и пропуснати ползи ⁽¹⁹⁾ при определени обстоятелства, [...].
- (34) [...]
- (35) [...]

2.5.3. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДЪРЖАВАТА И ПОЛУЧАТЕЛЯ НА ПОМОЩ

- (36) Първоначално Унгария предвижда Paks II да остане 100 % дъщерно дружество на MVM Hungarian Electricity Ltd., което от своя страна е собственост на унгарската държава и общините. От ноември 2014 г. Paks II вече не е дъщерно дружество на MVM Hungarian Electricity Ltd. или част от MVM Group, а е дружество, 100 % пряко притежавано от държавата, което понастоящем няма правна връзка с MVM Group.
- (37) Що се отнася до дейността на Paks II, и по-специално до продажбата на електроенергия, Унгария е заявила, че на този етап не съществува и не се предвижда отделно споразумение за закупуване на електроенергия с отделен доставчик. Унгарските органи предвиждат, че електроенергията, произвеждана от Paks II, ще бъде продавана на пазара и на потребителите на електроенергия в съответствие с обичайните споразумения за продажба на електроенергия при базово натоварване. Според унгарските органи Paks II, в качеството си на производител на електроенергия при базово натоварване с предвиден дълъг период на експлоатация, ще бъде участник с неопределяща роля по отношение на цените, подобен на съществуващите производители на ядрена електроенергия в Европа.
- (38) Предприятието Paks II ще бъде собственик на атомната електроцентрала Paks II и по време на фазата на строителство на двата реактора собственият му капитал ще бъде изцяло финансиран от унгарската държава. Унгарските органи считат, че на този етап набирането на дългов капитал директно от Paks II няма да е необходимо.
- (39) Унгария няма да прехвърли необходимите средства за превеждане на покупната цена за атомната електроцентрала Paks II по сметките на Paks II. Най-голямата част от тези средства ще бъде държана от банката за развитие и външноикономически въпроси на Русия („Внешкономбанк“). За всеки междинен етап, който се счита за изпълнен, Paks II ще подава искане до Внешкономбанк за плащане на 80 % от дължимата сума директно на НИАЕП. Тя също така ще подава искане до Агенцията за управление на държавния дълг на Унгария за плащане на останалите 20 %.

⁽¹⁵⁾ Член 9 от МПС.

⁽¹⁶⁾ 3,95 % до първия ден на погасяване и от 4,50 до 4,95 % през следващите 21 години.

⁽¹⁷⁾ През всеки 7-годишен период: съответно 25 %, 35 % и 40 % от действително усвоената сума на заема.

^(*) Класифицирана информация/търговска тайна.

⁽¹⁸⁾ [...]

⁽¹⁹⁾ Обезщетенията за загуби и пропуснати ползи представляват определена сума на щетите, договорени от страните по договора, които стават дължими като обезщетение в случай на нарушение на конкретни задължения по договора.

- (40) Останалите финансови нужди на Paks II по време на строителната фаза ще бъдат осигурени чрез собствен капитал от унгарския държавен бюджет. Първоначалната сума, заделена по време на строителната фаза, ще бъде до [...] млрд. евро (разлика между сумата от 12,5 млрд. евро, определена за ядрения проект в МПС, и действителната покупна цена на Paks II NPP в размер на [...] млрд. евро). Според Унгария това представлява таван на държавните ресурси, които могат да бъдат отпуснати за изграждането на атомната електроцентрала Paks II, поне без да се направи допълнителна оценка. В случай че изискванията за собствения капитал превишат тази сума обаче, Унгария твърди, че ще инвестира повече, ако при оценката си към този момент стигне до заключението, че е икономически обосновано да го направи.
- (41) Унгария твърди, че според заключението от анализ на чувствителността относно евентуалните допълнителни разходи, които Paks II би направила по време на строителната фаза, разходите ѝ трябва да бъдат умножени по 10, за да се намали очакваната вътрешна норма на възвращаемост (IRR) с 1 %. Поради това Унгария очаква, че въздействието на увеличението на разходите ще бъде незначително.

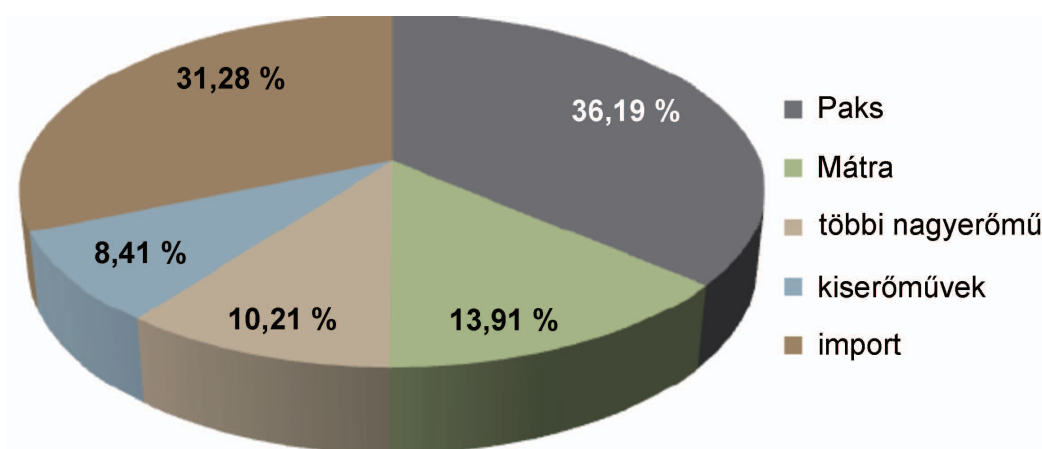
2.6. ПАЗАРЪТ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ В УНГАРИЯ

2.6.1. ОПИСАНИЕ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ В УНГАРИЯ

- (42) Сегашната структура на унгарския пазар на електроенергия се формира около 1995 г., когато по-голямата част от големите електроцентрали и доставчици на комунални услуги, както и разпределителните дружества биват приватизирани. Държавата запазва господстващо положение в сектора чрез държавното вертикално интегрирано енергийно предприятие MVM Group.
- (43) В проучването на MAVIR, посочено в съображение 20, се обяснява, че от 2014 г. насам общото вътрешно потребление се е увеличило с 2,7 %, като през 2015 г. достига общо вътрешно потребление от 43,75 TWh. От това потребление вътрешното производство възлиза на 30,06 TWh, което се равнява на 68,72 % от общото потребление на електроенергия (вж. фигура 1). Вносът възлиза на 13,69 TWh, което съответства на 31,28 % от общото потребление. Като производител притежаваната от държавата MVM Group има значително присъствие на пазара, което се дължи на основния ѝ производствен актив — Paks NPP, която през 2015 г. е осигурила 52,67 % от произведената в страната електроенергия, както е показано на фигура 1. Предприятието Mátra е електроцентрала на лигнитни въглища, която е собственост основно на RWE Power AG (50,92 %), докато MVM Group също притежава 26,15 % от акциите му. Останалите по-големи (*többi nagyermű*) и по-малки (*kiserőművek*) електроцентрали играят скромна роля в общата структура на производството на унгарския пазар. В допълнение, вертикално интегрираното подразделение за продажби на едро на MVM Group, MVM Partner, има господстващо положение на пазара на едро на електроенергия ⁽²⁰⁾.

Фигура 1

Състав на общото потребление на електроенергия в Унгария през 2015 г.

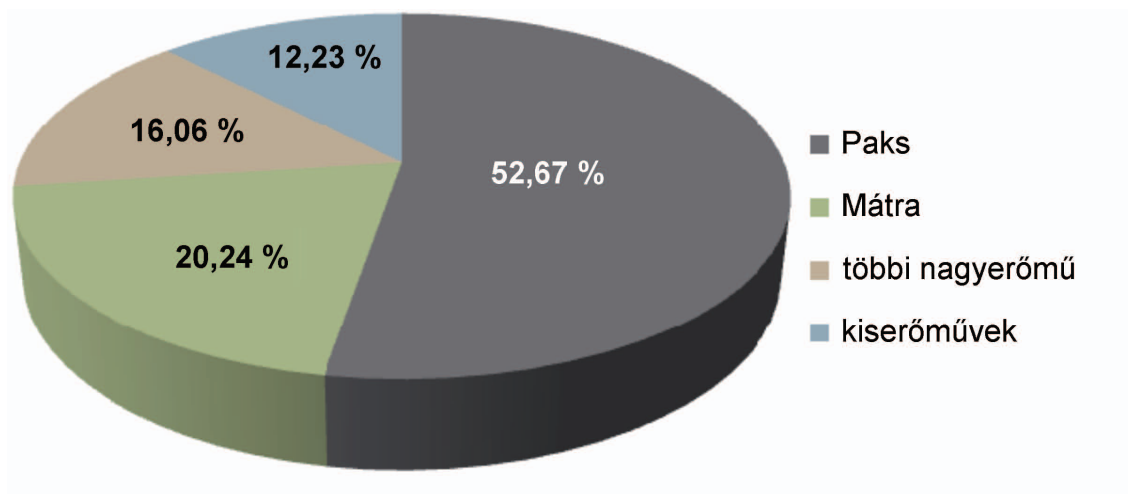
Източник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.) ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Вж. Решение № 747/2011 на унгарската Служба по енергетика от 14 октомври 2011 г.

⁽²¹⁾ „Többi nagyermű“ означава „други големи електроцентрали“, докато „kiserőművek“ означава „малки електроцентрали“.

Фигура 2

Брутно национално производство на електроенергия в Унгария през 2015 г.

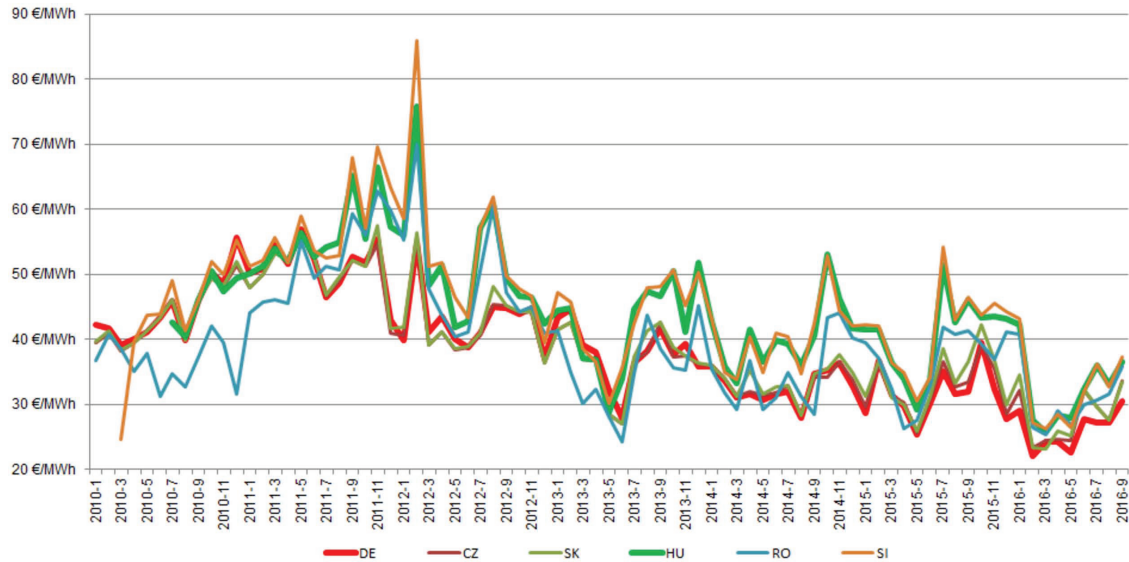

Източник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.).

- (44) В Унгария най-често срещаните сделки на едро се сключват чрез двустранни споразумения за изкупуване на електроенергия (СИЕ), при които производителите се съгласяват да продадат минимален предварително определен обем на търговците на едро и търговците са задължени да закупят минимален обем. СИЕ се сключват най-вече съгласно стандартите, определени от Европейската федерация на търговците на енергия.
- (45) Унгарската борса за търговия с електроенергия („НУРХ“) започна да функционира през юли 2010 г. като дъщерно дружество на оператора на преносна система MAVIR. На нея се предлагат сделки „за ден напред“, както и физически фючърсни сделки. Търговията „за ден напред“ започва от 11 часа предиобед всеки ден въз основа на офертите, които се предлагат за всеки час на следващия ден. Търговията приключва най-късно в 11:40 часа. Физическите фючърсни сделки могат да се правят за четири седмици напред, три месеца напред, четири тримесечия напред и три години напред. Има определени дни за търговия за такива сделки, в които се правят оферти в рамките на определен интервал от време. От март 2016 г. на пазара „в рамките на деня“ на НУРХ се търгуват както 15-минутни продукти, така и едночасови блокове. В допълнение към организирания пазар „ден напред“ и „в рамките на деня“ НУРХ има споразумения за сътрудничество с две брокерски дружества, които предоставят услуги по внасяне на извънборсови сделки за борсов клиринг за обикновени клиенти.
- (46) Освен на търгове за следващия ден, които не са организирани от НУРХ, електроенергията се търгува също и на борси със седалище в ЕС или на извънборсови платформи, както и чрез преки двустранни сделки [вж. съображение 44].
- (47) Както проличава от фигура 1 в съображение 43, Унгария е нетен вносител на електроенергия, като вносът представлява около 30 % от потреблението на електроенергия в Унгария. Както е показано на фигура 3, цената на електроенергията на едро е най-висока в Унгария в междусистемно свързания съседен на страната регион (т.е. с изключение на Полша или Словения).

Фигура 3

Месечни средни цени за търговия „ден напред“ при базово натоварване в региона на Централна и Източна Европа (включително Унгария) и Германия (за периода 2010—2016 г.)

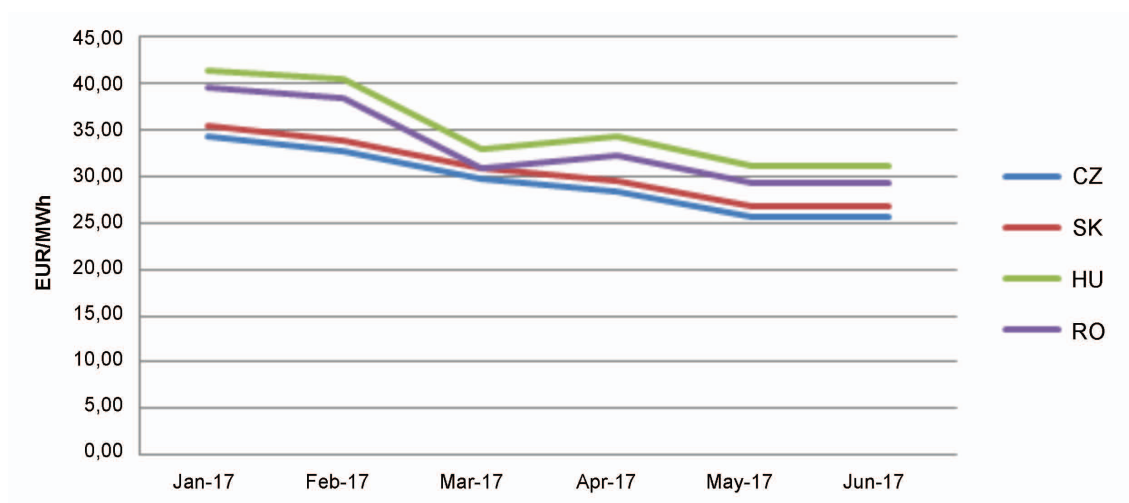

Източник: Европейската комисия.

- (48) Краткосрочната прогноза за цените при базово натоварване в региона сочи същата тенденция, т.е. че унгарските цени при базово натоварване ще бъдат най-високите в региона (вж. фигура 4).

Фигура 4

Регионални цени при базово натоварване за фючърсни сделки за периода януари — юни 2017 г.

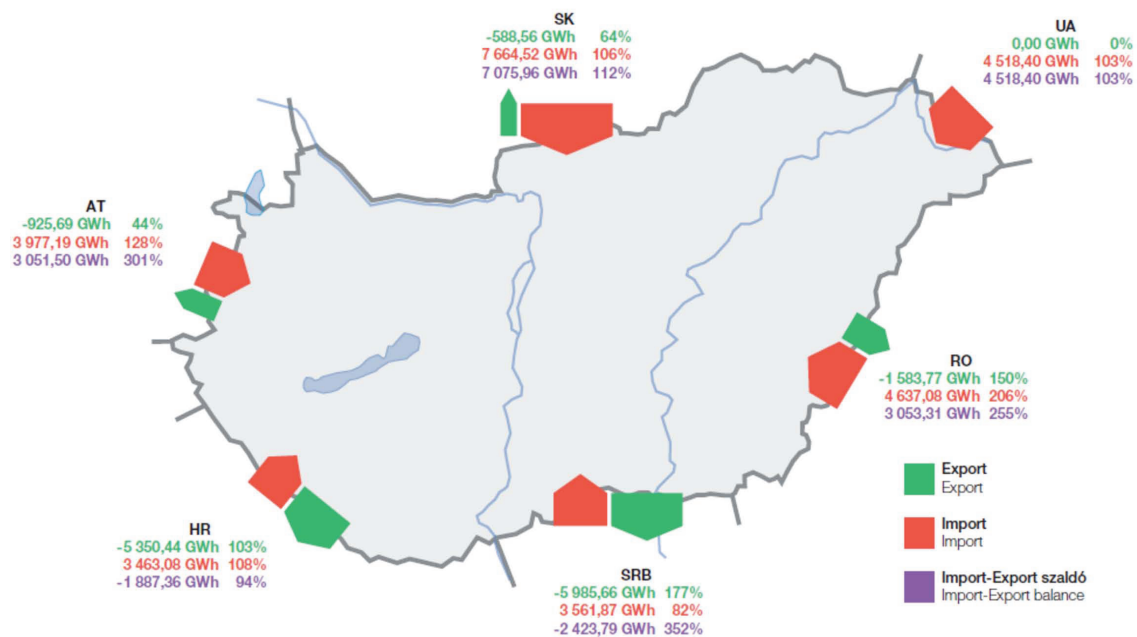

Източник: Европейската комисия (въз основа на данните, публикувани от Централноевропейската борса за търговия с електроенергия) (<https://www.pxe.cz/Kurzovni-Listek/Oficialni-KL/>).

- (49) Страната има добри междусистемни връзки със съседните държави — междусистемната преносна способност за електроенергия е била 30 % през 2014 г., т.е. целта за 2020 г. е надхвърлена ⁽²²⁾. През 2014 г. свързването на чешкия, словашкия, унгарския и румънския пазар започна да функционира, което доведе до повишаване на ликвидността на HUPX и намаляване на колебанията на цените. На фигура 5 са обобщени данните за обмена на електроенергия със съседни държави през 2014 г.

Фигура 5

Обмен на електроенергия между Унгария и съседните държави

Източник: Данни за унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2014 г.)=

2.6.2. ОПИСАНИЕ НА ПРЕДВИЖДАНОТО РАЗВИТИЕ НА УНГАРСКИЯ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

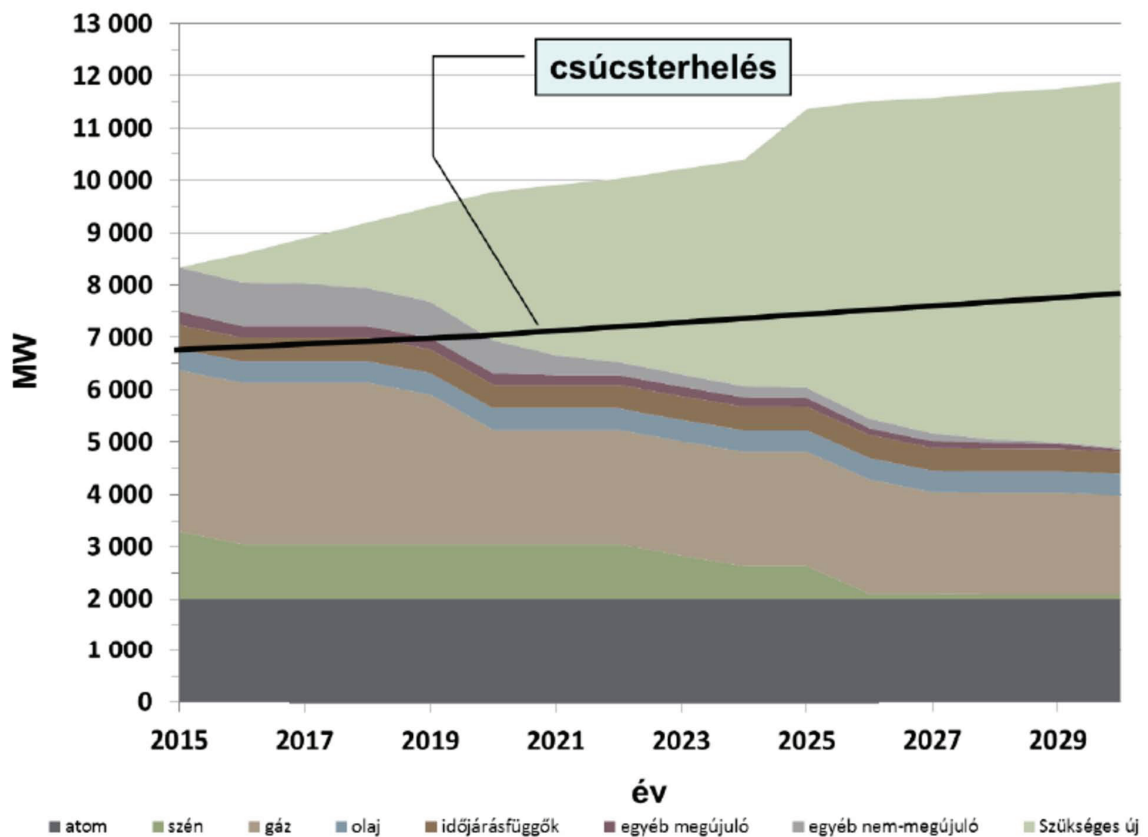
- (50) Въз основа на посоченото в съображение 20 проучване, публикувано от MAVIR ⁽²³⁾, в периода между 2025 и 2030 г. почти целият парк за производство на електроенергия от въглища ще бъде изведен от експлоатация, а инсталираните мощности за енергопроизводство от газ в Унгария ще са намалели с 1 GW. В сравнение с оценките в проучването за растежа на върховото потребление, наличните производствени мощности от местни производители на електроенергия се очаква до 2021 г. да паднат под върховото натоварване. В резултат на това операторът на преносна система оценява, че унгарският пазар ще има нужда от най-малко 5,3 GW допълнителни нови мощности за производство на електроенергия до 2026 г. и малко над 7 GW до края на прогнозния период през 2031 г. Това е илюстрирано на фигура 6 по-долу, която показва, че ще са необходими значително количество инсталирани мощности, които да надхвърлят нарастващото върхово натоварване. Унгария обясни в своето становище от 16 януари 2017 г., че е длъжна да осигури определено равнище на резервна мощност, отразяващо стандартните за отрасъла практики на операторите на преносни системи от Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E). Резервната мощност е разликата между националните надеждни налични мощности плюс националните производствени мощности плюс върховото натоварване и резерва за системни услуги. Резервната мощност е частта от националните производствени мощности, оставена в системата за покриване на планиран износ, неочаквани колебания в натоварването, резерв за системни услуги и непланирани прекъсвания на електроподаването в дадена контролна точка.

⁽²²⁾ Национален доклад относно енергетиката на Унгария (Европейска комисия — 2014 г.): https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_countryreports_hungary.pdf, страницата е посетена на 26 октомври 2015 г.

⁽²³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1sfejleszt%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (Mavir, 2016 г.).

Фигура 6

Потребност от допълнителни мощности в унгарския електроенергиен сектор

5. ábra A forrásleltésítés szükségessége

Источник: Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система (MAVIR, 2016 г.). „Csúcsterhelés“ означава „пиково натоварване“.

- (51) Унгария изтъква, че въпреки твърденията за относително голямата необходимост от нови производствени мощности данните от Platts Powervision показват, че всъщност се изграждат сравнително малко нови мощности, както е показано в таблица 2. Унгария също така твърди, че по данни на Platts единствената електроцентрала, която в момента е в процес на изграждане в Унгария, е една инсталация за производство на енергия от отпадъци с мощност 44 MW. Освен това Унгария обяснява, че макар че има инвестиционни планове за изграждането на по-големи (газови) електроцентрали, нито един от тези проекти не може да се счита за потвърден, тъй като инвеститорите все още не са направили значителни невъзстановими разходи, като например разходи за строителство, които биха доказали ангажимент за реално изпълнение на проекта.

Таблица 2

Нови мощности, които ще бъдат изградени в унгарския електроенергиен сектор

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Dunaujvaros Chp	Waste	Biomass	44	2016	Under Constr
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Csepel III	CC/Cogen	Natural Gas	430	2018	Advan Develop
Tolna	Wind	Wind	260	2018	Early Develop
Gyor Region	Wind	Wind	300	2019	Early Develop
Szazhalombatta— Dunai Refinery	CC	Natural Gas	860	2020	Advan Develop
Almasfuzito	Coal	Coal Generic	435	2020	Proposed

Source: Platts Powervision, data accurate as of September 2015.

2.7. ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

- (52) През май 2015 г. Унгария уведоми Комисията за плановете си да инвестира в изграждането на двата нови ядрени реактора на площадката на Paks с оглед на правната сигурност и заяви, че мярката не включва държавна помощ, тъй като държавата действа като пазарен инвеститор, търсещ разумна печалба. В решението за откриване на процедурата Комисията изрази опасения, че въз основа на наличната на този етап информация мярката включва държавна помощ по смисъла на член 107 от ДФЕС. Комисията изрази сериозни съмнения по-специално относно това дали мярката не води до избирателно предимство за Paks II, тъй като по време на етапа на уведомяване Унгария не е възразила срещу наличието на другите елементи на държавна помощ.
- (53) Основанията за съмненията произтичат от резултата от теста за принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика (ПИУПИ), чрез който се оценява дали даден пазарен инвеститор би инвестирал в проекта при същите условия като публичния инвеститор по времето, когато е било взето решението за извършване на публичните инвестиции⁽²⁴⁾. Тестът за ПИУПИ е признат и в съдебната практика⁽²⁵⁾.
- (54) Формално погледнато тестът за ПИУПИ е имал за цел да докаже дали за проекта, предмет на инвестицията⁽²⁶⁾, очакваната вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) на инвестицията би била по-висока от чисто пазарно базирания съпоставим показател „среднопотеглена цена на капитала“ (WACC). Макар че Унгария е изчислила, че IRR на проекта е по-голяма от пазарно базирания съпоставим показател WACC, Комисията е изразила съмнения дали WACC е трябвало да се счита за по-висока.
- (55) В светлината на съмненията относно наличието на държавна помощ Комисията допълнително проучи дали евентуални мерки за държавна помощ биха могли да се считат за съвместими с вътрешния пазар. Предвид факта обаче, че унгарските органи считат, че мярката не съдържа държавна помощ, те не са представили във фазата на предварителна оценка основания, поради които мярката би могла да се счита за съвместима с вътрешния пазар. Комисията също така изрази съмнения, че мярката не попада в обхвата на съобщението на Комисията „Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.“⁽²⁷⁾, тъй като тези насоки не обхващат мерки в областта на ядрената енергетика и радиоактивните отпадъци. Въпреки че Комисията заключи, че за оценката на мярката, за която е уведомена, не са приложими други насоки, Комисията също така заключи, че може да обяви директно мярка за съвместима съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, ако мярката има за цел постигането на цел от общ интерес, ако това е необходимо и пропорционално и когато положителното въздействие от постигането на общата цел превишава по значение отрицателните последици върху конкуренцията и търговията.

⁽²⁴⁾ Тестът за ПИУПИ е стандартен тест за оценка на наличието на помощ и е бил използван и от Унгария в нейните икономически анализи, представени както преди, така и след уведомяването за случая. Комисията внимателно оцени и допълни анализа на ПИУПИ, представен от Унгария, за да направи своя собствена оценка за наличието на помощ.

⁽²⁵⁾ Решение от 3 юли 2014 г. по съединени дела T-319/12 и T-321/12 — Испания и Ciudad de la Luz/Комисия, ECLI:EU:T:2014:604, точка 40, решение от 6 март 2003 г. по съединени дела T-228/99 и T-233/99 — Landes Nordrhein-Westfalen/Комисията, ECLI:EU:T:2003:57, точка 245.

⁽²⁶⁾ Обикновено има две големи групи от източници на капитал: собствен капитал и (финансов) заеман капитал. Общата цена на капитала е среднопотеглената цена на капитала (WACC), определена на базата на относителния дял на собствения капитал и относителния дял на заемния капитал.

⁽²⁷⁾ ОВ С 200, 28.6.2014 г., стр. 1.

- (56) Комисията изрази съмнения дали мярката може да бъде счетена за пропорционална, т.е. дали мярката е била ограничена до минималното равнище на инвестиционна подкрепа, необходимо за успешното изграждане на допълнителните блокове за производство на електроенергия, за постигането на преследваната обща цел. Получателят на помощ би получил производствени активи, без да е изправен пред особен риск, свързан с разходите за рефинансиране, пред който биха били изправени другите пазарни участници. На Комисията не бяха предоставени никакви доказателства за това как Унгария би предотвратила подобно свръхкомпенсиране.
- (57) Комисията подчертава, че пазарът на производство на електроенергия в Унгария се характеризира с относително висока концентрация, като съществуващата АЕЦ Paks NPP осигурява около 50 % от националното производство. При отсъствието на нови мощности производството на електроенергия от страна на Paks NPP и Paks II вероятно ще обезпечава още по-голям дял от пазара на доставки, което може да окаже изкривяващо въздействие върху унгарския пазар на електроенергия. Унгария не предостави на Комисията подробни доказателства за начина, по който ще гарантира постоянното независимо функциониране на съществуващите и новите производствени активи.
- (58) На последно място, Комисията отбелязва, че поради особеностите на унгарския пазар на електроенергия функционирането на Paks II може да доведе също така до риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането. В зависимост от начина, по който електроенергията, произвеждана от новите реактори, се продава на пазара, може значително да бъде засегната ликвидността, бариерите за навлизане на пазара да бъдат повишени и конкуренцията да бъде намалена на различни равнища на пазара. Унгария не предостави подробно обяснение за това как електроенергията ще бъде търгувана от страна на Paks II и как ще бъде гарантирана ликвидността на пазара.
- (59) Поради това Комисията изрази съмнения, че мярката може да съдържа държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.
- (60) При липсата на достатъчно доказателства Комисията също така не беше в състояние да достигне до заключения относно съвместимостта на такава мярка с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3, буква в). Освен това, въз основа на съмненията, повдигнати в решението за откриване на процедурата, и предвид липсата на доводи за съвместимост от страна на Унгария по това време, Комисията проучи редица опасения за нарушаване на конкуренцията и възможности Paks II да бъде свръхкомпенсирана.
- (61) Що се отнася до съмненията относно пропорционалността, изразени в съображение 56 по-горе, Комисията разгледа дали Paks II би могла, в резултат на помощта, да реинвестира всички печалби, които не се изплащат на държавата под формата на дивиденди, за изграждането или закупуването на допълнителни производствени активи и по този начин да укрепи позицията си на пазара.
- (62) По отношение на съмненията относно пропорционалността, изразени в съображение 56, Комисията проучи и предвижданата политика на Унгария в областта на дивидентите, по-конкретно дали ще иска дивиденди (по свое усмотрение в зависимост от печалбата, постигната от Paks II), или по-скоро ще оставя печалбата на Paks II. Комисията изрази загриженост, че Paks II би могла да използва своите печалби за реинвестиране, като изгради или закупи допълнителни производствени активи и допълнително наруши конкуренцията.
- (63) Както е изложено в съображение 57, поради относително високото ниво на концентрация на унгарския пазар за производство на електроенергия и като се има предвид, че съществуващата атомна електроцентрала Paks NPP (MVM Group) осигурява около 50 % от националното производство, Комисията изразява загриженост дали собствеността на Paks NPP и Paks II е отделна и дали те биха могли да се считат за независими и несвързани. Фактът, че Paks II понастоящем е юридически независима от MVM Group, не е достатъчен за Комисията, тъй като тя не е получила никаква информация по време на фазата на уведомяване относно това дали Paks NPP и Paks II ще продължат да функционират напълно юридически и структурно разделени. Такива разяснения изглеждат необходими, за да се сведе до минимум рискът от по-нататъшно засилване на концентрацията на пазара.
- (64) Освен това, както е посочено в раздел 2.6, най-често срещаните сделки в унгарския сектор за търговия на едро с електроенергия се сключват посредством двустранни СИЕ и унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX) все още не е стимулирала достатъчно равнище на ликвидност. Тъй като в уведомлението на Унгария не са посочени очакваните методи за продажба на електроенергия от Paks II, Комисията проучи въздействието на Paks II върху текущите равнища на ликвидност на Унгария в сектора на търговията на едро с електроенергия.

- (65) Предвид съмненията относно пазарната ликвидност, представени в съображение 58, Комисията искаше да гарантира, че на пазара е налице широк спектър от оферти за доставка, особено в светлината на господстващото положение на MVM Partner на пазара на едро на електроенергия⁽²⁸⁾. Комисията изрази загриженост, че равнищата на ликвидност могат да бъдат значително засегнати и че разходите за конкурентите надолу по веригата могат да бъдат повишени, като се ограничи техният конкурентен достъп до важни ресурси (препятстване на достъпа до производствени ресурси). Това би могло да се случи, ако електроенергията, произвеждана от Paks II, се продава основно чрез дългосрочни договори само на определени доставчици, като по този начин пазарната мощ на Paks II на пазара за производство на електроенергия се прехвърли на пазара на дребно.
- (66) Поради това Комисията потърси допълнителна информация във връзка със стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия, като обърна особено внимание на това дали тя ще се осъществява при справедливи пазарни условия, като централата предлага електроенергията си на борсата или друга прозрачна платформа за търговия.

3. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО

3.1. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРИЯ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ПОМОЩ

3.1.1. ИКОНОМИЧЕСКО ПРЕДИМСТВО

- (67) Унгария посочва в уведомлението, че инвестицията не представлява държавна помощ по смисъла на член 107 от ДФЕС, тъй като тя не предоставя икономическо предимство на Paks II. В подкрепа на това твърдение Унгария изтъква, че инвестицията в Paks II отговаря на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика (ПИУПИ) [вж. съображения 53 и 54].
- (68) По-специално, Унгария твърди, че критерият за ПИУПИ е спазен по два начина⁽²⁹⁾. Първо, установено е, че среднопретеглената цена на капитала (WACC) на проекта е по-ниска от неговата вътрешна норма на възвръщаемост (IRR). Второ, твърди се, че стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) са достатъчно ниски, което прави ядрената енергия конкурентна по отношение на другите производствени технологии и осигурява разумна възвръщаемост при преобладаващите цени на електроенергията⁽³⁰⁾.
- (69) В подкрепа на своето становище Унгария представи следните проучвания и подкрепящи документи:
- а) анализ за доказване на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика („проучване за ПИУПИ“, 18 февруари 2015 г.);
  - б) икономически анализ на проекта за ядрена енергия Paks II („икономическо проучване“ от 8 октомври 2015 г.)⁽³¹⁾;
  - в) писма до заместник-генералния директор по въпросите на държавната помощ, съдържащи коментари по предварителния анализ на Комисията („разяснителни писма“):
    - първо писмо („първо разяснително писмо“, 16 октомври 2015 г.),
    - второ писмо („второ разяснително писмо“, 29 октомври 2015 г.);
  - г) писмени становища относно решението за откриване на процедурата („отговор на решението за откриване на процедурата“):
    - писмо до заместник-генералния директор по въпросите на държавната помощ, изпратено на 3 декември 2015 г. след публикуване на решението на Комисията за откриване на процедурата („писмо в потвърждение на получаване на решението за откриване на процедурата“),
    - становище на Унгария, изпратено на Комисията на 29 януари 2016 г. („становище относно решението за откриване на процедурата“);

⁽²⁸⁾ Вж. бележка под линия 9.

⁽²⁹⁾ Първият начин е стандартен начин за проверка на ПИУПИ в различните отрасли, а вторият начин е специално разработен за отрасъла на електроенергията.

⁽³⁰⁾ „LCOE“ са общите разходи за монтаж и експлоатация на съоръжение за производство на електроенергия, изразени формално като единна цена на електроенергията за експлоатационния период на проекта:

$$LCOE = [\text{Sumt} (\text{Costst} \times (1+r)^{-t})] / [\text{Sumt} (\text{MWh} \times (1+r)^{-t})],$$

където r е скontoвият лихвен процент, а t е година t . Поради това те са чувствителни към приложението сконтов лихвен процент. Разпространена практика е среднопретеглената цена на капитала (WACC) на проекта да се прилага като сконтов лихвен процент.

⁽³¹⁾ Този документ е обществено достъпен на следния уебсайт: http://www.kormany.hu/download/6/74/90000/2015_Economic%20analysis%20of%20Paks%20II%20-%20for%20publication.pdf

- д) отговор на правителството на Унгария от 7 април 2016 г. на мненията на трети страни относно решението за откриване на процедурата за държавна помощ („отговор на мненията на трети страни“);
- е) отговор от 21 април 2016 г. на искането за информация от 18 март 2016 г. („допълнителни разяснения“).
- (70) Освен това унгарското правителство представи и финансов модел, който е използван за изчисляването на стойностите на вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) за проекта. На Комисията бяха представени две версии на модела:
- а) първоначална версия от 16 март 2015 г. („първоначален финансов модел“);
- б) окончателна версия от 16 октомври 2015 г. („финансов модел“).
- (71) С изключение на допълнителните разяснения, посочените в съображение 69 документи се отнасят за среднопотеглената цена на капитала (WACC) и изчисляването на вътрешната норма на възвръщаемост (IRR), макар и с различна степен на подробност. Вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) на проекта е изчислена с помощта на финансовия модел⁽³²⁾. Подходът на стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) е разгледан в икономическото проучване и в допълнителните разяснения [вж. съображение 69].
- (72) По отношение на анализа от страна на Унгария документите, посочени в съображение 69, букви в) — е), включват различни актуализации на данните, представени в проучването за ПИУПИ и впоследствие в икономическото проучване. По-специално някои актуализации са с дата след датата на подписване на договора за инженеринг, снабдяване и строителство (ИСС), която е 9 декември 2014 г., т.е. първоначалното решение за инвестиране.
- (73) Решението за откриване на процедурата съдържа подробна оценка на позицията на Унгария по всеки основен въпрос, изложена в становищата, които тя е изпратила до датата на решението за откриване на процедурата⁽³³⁾. В останалата част на настоящия раздел е представен преглед на позицията на Унгария по основните въпроси, повдигнати след публикуването на решението за откриване на процедурата. По-специално прилагането на среднопотеглената цена на капитала (WACC) и вътрешната норма на възвръщаемост (IRR), както и стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE) ще бъде представено отделно.

3.1.1.1. Позицията на Унгария относно среднопотеглената цена на капитала (WACC)

- (74) В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария потвърди отново своя прогнозен диапазон от 6,2 % —7,7 % за WACC, посочен в изпратените по-рано становища. Тя също така потвърди своите предишни аргументи, изложени в разяснителните писма, и отбеляза, че Комисията не е оценила тези аргументи в решението за откриване на процедурата.

3.1.1.2. Позицията на Унгария относно вътрешната норма на възвръщаемост (IRR)

- (75) Настоящият раздел съдържа преглед на позицията на Унгария по отношение на изчисляването на IRR, при която е използван финансовият модел за изчисляване на бъдещите свободни парични потоци за проекта и за определяне на неговата IRR. Основните елементи на финансовия модел са:

- (1) различни дългосрочни прогнози за цените на електроенергията; и
- (2) различни допускания относно експлоатацията на атомната електроцентрала.

A) Прогнози за цените на електроенергията

- (76) Прогнозите за цените, използвани от правителството на Унгария, бяха разгледани в решението за откриване на процедурата. В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария отправи критика към Комисията за това, че е използвала само една крива на прогнозната цена (въз основа на публикацията на Международната агенция по енергетика, озаглавена „Световни перспективи за енергетиката“, от 2014 г. (IEA WEO 2014) за изчисляване на IRR на проекта⁽³⁴⁾). По-специално тя посочи, че всички прогнози за цените, представени в икономическото проучване, следва да се използват за оценяване на IRR.

⁽³²⁾ Финансовият модел е актуализирана версия на предварителния финансов модел. Актуализациите включват договорни споразумения между Paks II и Нижни Новгород инженерингова компания Атомнегропроект (НИАЕП), доставчикът на атомната електроцентрала.

⁽³³⁾ Вж. съображения 52—81 от решението за откриване на процедурата.

⁽³⁴⁾ Вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2014/>.

Б) Оперативни допускания

- (77) Оперативните допускания за финансовия модел и изчисленията на IRR бяха предоставени от техническия екип на Paks II. Въпреки че първоначално не бяха представени подробности, които да обосновават тези оперативни допускания, впоследствие Унгария изпрати основна информация за тези допускания в отговорите си на исканията на информация от страна на Комисията. Важно становище в тази връзка са допълнителните разяснения, представени в отговор на искане на информация след решението за откриване на процедурата и на мненията на трети страни.

В) Вътрешната норма на възвръщаемост (IRR) на проекта

- (78) В отговора на решението за откриване на процедурата Унгария потвърди резултатите от своите предишни изчисления на IRR на проекта, която е в диапазон от 8,6 %—12,0 %.
- (79) Отговорът на Унгария на решението за откриване на процедурата съдържа критики на оценката на Комисията на въздействието, което едно закъснение ще окаже върху IRR на проекта (намаление от 0,9 % за закъснение от 5 години). Тази стойност е изчислена при допускане на закъснения по време на експлоатационния период. Унгария обаче твърдеше, че едно закъснение по време на периода на изграждане би могло да увеличи IRR на проекта, когато то ще бъде съпътствано със закъснение и при разходите.

3.1.1.3. Позицията на Унгария относно стандартните разходи за производството на електроенергия (LCOE)

- (80) Настоящият раздел съдържа преглед на позицията на Унгария относно LCOE за Paks II ⁽³⁵⁾.

А) Икономическото проучване

- (81) Унгария твърди в икономическото проучване, че LCOE за Paks II са достатъчно ниски, което прави атомната електроцентрала конкурентоспособна спрямо другите производствени технологии. По-специално в проучването са представени три прогнозни оценки на LCOE по отношение на ядрен проект в Унгария. Първата оценка от 70 EUR/MWh е направена въз основа на скотов процент от 7 % (горната граница на WACC, представена в същото икономическо проучване) и е взета от съвместна публикация на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)/Международната агенция по енергетика (IEA)/Агенцията за атомна енергия (NEA) от 2015 г., озаглавена „Прогнозни разходи за производството на електроенергия“ („Projected Costs of Generating Electricity“) („Проучване на ОИСР/IEA/NEA от 2015 г.“). ⁽³⁶⁾ Втората оценка на LCOE от 50—63 EUR/MWh е направена въз основа на проучване на Aszodi et al. (2014 г.), при което се използва скотов процент, определен въз основа на лихвения процент за заема от Русия, който е в диапазон от 4—5 % ⁽³⁷⁾. Третата оценка на LCOE от 58—120 EUR/MWh (по реални цени за 2013 г.) е изчислена чрез сравнителен анализ въз основа на данните, публикувани от различни международни агенции, който предлага потенциален диапазон за LCOE ⁽³⁸⁾. В проучването е направено заключението, че LCOE за унгарска атомна електроцентрала попадат в диапазона 50,5—57,4 EUR/MWh (по реални цени за 2013 г.), при който двете крайни стойности са изчислени съответно с лихвен процент, равен на двете крайни стойности на диапазона за WACC (6,2 % и 7,0 %), докладвани в същото икономическо проучване ⁽³⁹⁾. Въз основа на сравнение с бъдещите цени на електроенергията, взети от същото икономическо проучване, може да се твърди, че унгарският проект за атомна електроцентрала е рентабилен и поради това Унгария твърди, че частен инвеститор би счел за разумно да се ангажира с проекта.

Б) Допълнителни разяснения

- (82) В отговора на въпроса на Комисията за това как диапазонът на LCOE от 50,5—57,4 EUR/MWh, посочен в окончателното заключение на икономическото проучване, може да се съгласува с диапазона от 89—94 USD/MWh, определен в проучването на ОИСР/IEA/NEA, Унгария обясни в допълнителните разяснения, че разликата се дължи на твърде различните допускания, които се използват в икономическото проучване и в проучването на ОИСР/IEA/NEA, като например разликата в приетия коефициент на използване на мощността (85 % спрямо 92 %) за атомните електроцентрали и в датите на пускане в експлоатация (2020 г. спрямо 2025 г.).

⁽³⁵⁾ В решението за откриване на процедурата не беше направена оценка на прогнозните изчисления, извършени с помощта на тази методология, поради липсата на достатъчна информация и яснота. Поради това следващият преглед включва и документи, представени преди решението за откриване на процедурата.

⁽³⁶⁾ LCOE в проучването на ОИСР/IEA/NEA са 89,94 USD/MWh (вж. таблица 4.7) и не е ясно как от тази стойност са изведени стойността от 70 EUR/MWh, посочена във фигура 3 от икономическото проучване, и диапазонът от 50,5—57,4 EUR/MWh. Проучването на ОИСР/IEA/NEA от 2015 г. е публикувано на следния уебсайт: <https://www.oecd-nea.org/ndd/egc/2015/>.

⁽³⁷⁾ Вж. Aszodi, A., Boros I. и Kovacs, A. (2014 г.), „A paksi atomerőmű bővítésének energiapolitikai, műszaki és gazdasági kérdései“, в Magyar Energetika, май 2014 г. (през февруари 2016 г. на Комисията е изпратен превод на английски език, озаглавен „Extension of the Paks II NPP- energy political, technical and economical evaluations“ („Разширяване на Paks II NPP — политически, технически и икономически оценки на енергетиката“). В това проучване изчисленията са представени в унгарски форинти (HUF), като е направено заключението, че средните стандартни разходи за производството на електроенергия за целия жизнен цикъл на проекта са в диапазон от 16,01—16,38 HUF/kWh. Не са представени подробности за това как тези стойности в унгарски форинти (HUF) са преобразувани в цитирания в съображение 81 диапазон на LCOE, изразени в EUR/MWh.

⁽³⁸⁾ Вж. фигура 15 от икономическото проучване.

⁽³⁹⁾ Вж. стр. 77 от икономическото проучване.

3.2. ПОЗИЦИЯТА НА УНГАРИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНАТА СЪВМЕСТИМОСТ НА МЯРКАТА С ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (83) Въпреки че в отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария подчерта, че мярката не включва държавна помощ, тя представи коментари в отговор на опасенията на Комисията по отношение на възможната съвместимост на мярката с вътрешния пазар, изразени в решението за откриване на процедурата, в случай че Комисията стигне до заключението, че е налице държавна помощ.

3.2.1. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ЦЕЛТА ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (84) В отговора си на решението за откриване на процедурата Унгария изложи няколко съображения на политиката, които тя счита, че са от значение за определяне на целта от общ интерес въз основа на следното:
- а) енергийната политика на Унгария;
  - б) целите на Договора за Евратом ⁽⁴⁰⁾;
  - в) недостиг в бъдещите инсталирани мощности;
  - г) диверсификация на енергийните източници;
  - д) декарбонизация;
  - е) създаване на работни места;
  - ж) финансова достъпност.
- (85) Унгария подчерта, че съгласно член 194, параграф 2 от ДФЕС всяка държава членка има суверенното право да избира своя енергиен микс и тя се позова на своята Национална стратегия за енергетиката за 2030 г. [вж. съображение 20], в която е очертана насока за използването на ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия като средносрочна енергийна стратегия на страната.
- (86) Унгария се позовава също така на член 2, буква в) от Договора за Евратом, съгласно който Европейската общност за атомна енергия следва да улеснява инвестициите и осигурява създаването на основни съоръжения, необходими за развитието на ядрената енергетика в Евратом. Унгария подчертава, че разпоредбите на Договора за Евратом, които са обвързващи за всяка подписала го държава членка, следва да се тълкуват като обща цел на Съюза.
- (87) Освен това Унгария пояснява, че операторът на електропреносната система прогнозира растеж на потреблението на електроенергия от около 4 % до 2030 г. основно поради предлаганото електрифициране на транспорта, промишлеността и отоплителните системи в Унгария. В същото проучване на оператора на електропреносната система се заключава, че остаряват много от съществуващите по-стари електроцентрали в Унгария, работещи с въглища и газ, и те се очаква да бъдат затворени до 2030 г. В проучването е установено също така, че през този период се очаква много малко новоинсталирани мощности да бъдат пуснати в експлоатация. Това ще доведе до прогнозирано намаление от 32 % на съществуващите мощности и Унгария твърди, че изграждането на Paks II ще бъде добре премерен отговор на този предвиждан недостиг в бъдещите производствени мощности.
- (88) Освен това Унгария подчертава, че нейната зависимост от вноса на газ е по-висока от средната за ЕС-28. Повече от 95 % от използвания в Унгария газ се внася основно от Русия. Тя твърди, че без наличието на ядрена енергия в енергийния микс зависимостта на Унгария от нефт или газ значително ще се повиши. Случаят ще бъде такъв най-вече след поетапното извеждане от експлоатация на съществуващите блокове на Paks NPP, които в момента работят, при което другите допълнителни инсталации за производство на електроенергия ще трябва да използват такива горива, за да покрият бъдещия недостиг в общите национални инсталирани мощности, описан в съображение 50. Поради това Унгария счита, че мярката ще допринесе за разнообразието от източници на горива в енергийния микс и за сигурността на енергийните доставки в страната.
- (89) Унгария твърди, че проектът ще допринесе за целите на Съюза за 2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове, тъй като ядреното деление се счита за нисковъглероден източник на енергия. Унгарските органи твърдят, че топографското и географското местоположение на страната не позволява разгръщането на разположени в открито море вятърни паркове или на водноелектрически инсталации. Оставащите възможности за производство на електроенергия от възобновяеми източници са разположени на сушата вятърни паркове, слънчеви инсталации и инсталации, работещи с биомаса, но внедряването на такива технологии няма да бъде достатъчно за покриване на предвиждания недостиг в бъдещите производствени мощности, посочен по-горе в съображение 50, ако не бъде предвидено допълнително производство от ядрена енергия. Съответно Унгария твърди, че проектът е насочен към постигането на целта за декарбонизация.

⁽⁴⁰⁾ Договор за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом).

- (90) Унгарските органи твърдят, че проектът ще доведе (по време на изграждането му и след това) до създаване на значителен брой работни места. Това ще бъде от особено важно значение предвид географското местоположение на атомната електроцентрала Paks II, която се намира в регион от ниво NUTS II, който е с БВП, по-малък от 45 % от средния за ЕС БВП на глава от населението. Поради това Унгария счита, че с изпълнението на проекта ще се постигне целта за растеж и създаване на значителен брой работни места в множество сектори.
- (91) И накрая, Унгария твърди, че инвестицията в нови мощности за производство на електроенергия от ядрена енергия ще доведе пряко до по-ниски цени на електроенергията за промишлеността и потребителите, което е в съответствие с общата за ЕС цел за финансова достъпност на услугите. В подкрепа на аргумента за финансова достъпност Унгария също така посочва факта, че няма да се предоставя помощ за Paks II по време на нейната експлоатация.

3.2.2. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ МЯРКАТА

- (92) С оглед на нарастващия недостиг в производството, пред който е изправена страната, Унгария обяснява, че са необходими значителни инвестиции в производствени мощности, като размерът на тези необходими инвестиции е по-голям от този на проектите, които в момента са в процес на изграждане или развитие.
- (93) Поради тези причини Унгария е възложила на Nera Economic Consulting да анализира развитието на пазарите на електроенергия в Унгария и съседните държави и да определи съответния пазар за проекта Paks II, когато бъде пуснат в експлоатация („проучването на NERA“). В проучването се изказва идеята, че поради пазарните условия в Унгария изграждането на новите блокове 5 и 6 при Paks II би могло да бъде за предпочитане от търговска гледна точка пред другите видове инвестиции в производство на енергия, като например в газови турбини с отворен цикъл (ГТОЦ) и газови турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ), които са със сходни производствени мощности. Унгария заключава, че поради това няма възможен съпоставителен сценарий, който да отговаря на целите на политиката.

3.2.3. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ПРОПОРЦИОНАЛНОСТТА НА МЯРКАТА

- (94) Унгария потвърди, че очаква да получи пълна компенсация от инвестицията в атомната електроцентрала Paks II както в резултат на увеличаването на стойността на капитала, така и от дивиденди.
- (95) Освен това в своето становище от 28 юли 2016 г. Унгария твърди, че проектът не включва държавна помощ и е в съответствие с ПИУПИ, но същевременно тя предостави допълнителна информация в отговор на опасенията, изразени в раздел 3.3.6 от решението за откриване на процедурата по отношение на пропорционалността, в случай че Комисията реши, че проектът, за който е подадено уведомление, включва държавна помощ.
- (96) В това становище Унгария посочва, че Paks II ще използва цялата си печалба, получена от дейността на блок 5 и блок 6 на Paks II, само за следните цели:
- а) проект Paks II, който е определен като разработване, финансиране, изграждане, пускане в експлоатация, експлоатация и поддръжка, ремонт, управление на отпадъците и извеждане от експлоатация на двата нови ядрени енергоблока с водно-водни енергийни реактори (ВВЕР) 5 и 6 в Paks, Унгария. Печалбите няма да се използват за финансиране на инвестиции в дейности, които не са в обхвата на определения по-горе проект;
  - б) изплащане на печалбите на унгарската държава (например чрез дивиденди).
- (97) Унгария също така потвърди, че Paks II няма да (ре)инвестира в разширяването на собствените производствени мощности или на срока на експлоатация на Paks II, нито в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6 на Paks II. В случай че бъде направена такава нова инвестиция, Унгария е длъжна да уведоми за това Комисията, за да получи отделно одобрение за държавна помощ.

3.2.4. ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЯРКАТА ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (98) Унгарските органи изтъкват, че ако възникнат някакви изкривяващи ефекти на мярката, тяхната продължителност ще бъде ограничена до периода на застъпване между етапа на поэтапно извеждане от експлоатация на съществуващите реактори в Paks NPP и етапа на пускане в експлоатация на двата нови реактора на Paks II. Унгария счита за неразумно да се предполага, че срокът на експлоатация на Paks NPP би могъл да надхвърля 50 години и поради това периодът на застъпване ще бъде много кратък.

- (99) Освен това според Унгария периодът на застъпване е необходим и разумен предвид необходимостта Paks II да е в експлоатация в момента, когато Paks NPP ще навлезе в края на своя удължен срок на експлоатация, и предвид това че може да има закъснения в разработването и пускането в експлоатация на Paks II поради техническата сложност на процеса на пускане в експлоатация на нова атомна електроцентрала и поради външни фактори извън контрола на страните (например промяна в законодателството, изисквания за безопасност, регулаторна среда). Унгария също така уведоми, че при някои блокове, оборудвани с ВВЕР с технология от поколение III или III+, са били регистрирани забавяния или се предвиждат такива в сравнение с планираното време на изграждане на Paks II, както е представено в таблица 3 по-долу.

Таблица 3

Сумарни закъснения при изграждането на блокове с ВВЕР от поколение III или III+

Обект (държава)	Закъснения (години)	Статус
Куданкулам — 1 (Индия)	+ 5,8	приключен
Куданкулам — 2 (Индия)	+ 7,0	текущ
Нововоронеж II — 1 (Русия)	+ 1,5	приключен
Нововоронеж II — 2 (Русия)	+ 2,5	текущ
Ленинград II — 1 (Русия)	+ 2,0	текущ
Ленинград II — 2 (Русия)	+ 2,5	текущ

Източник: унгарските органи

- (100) Освен това Унгария подчерта, че Paks NPP и двата нови реактора на Paks II се притежават и експлоатират от различни субекти и че MVM Group не е свързано по никакъв начин с проекта Paks II или с Paks II. Тя твърди също така, че ако се обмисля концентрация между Paks II и MVM Group, то тази концентрация ще бъде предмет на правилата за контрол върху сливанията.
- (101) Унгария твърди, че фактът, че и двете дружества са държавна собственост на пръв поглед не поставя под съмнение тяхната търговска независимост. Напротив, може да се докаже, че дружествата са независими едно от друго, като всяко дружество има независими правомощия за вземане на решения.
- (102) Унгария изтъква следните аргументи в подкрепа на това, че MVM Group и Paks II са независими и не са свързани:
- а) те се управляват от различни държавни ведомства (MVM Group от Министерството на националното развитие чрез Hungarian National Asset Management Inc. (дружеството за управление на националните активи на Унгария), а Paks II — от кабинета на министър-председателя);
  - б) не са налице споделени или общи директорски длъжности в управителния съвет на всяко от дружествата;
  - в) съществуват предпазни мерки, които гарантират, че чувствителна от търговска гледна точка и поверителна информация не се обменя между дружествата;
  - г) правомощията за вземане на решения на всяко дружество са отделни и ясно разграничени едни от други.
- (103) Унгария оспорва констатациите на Комисията в решението за откриване на процедурата относно изчисляването на пазарния дял на MVM Group от унгарския пазар на електроснабдяване. Унгария твърди, че пазарният дял не е разглеждан спрямо другите производители, присъстващи на унгарския пазар, и че пазарният дял на MVM Group е изчислен само спрямо произвежданата в страната електроенергия, без да се включва вносът.
- (104) Въз основа на проучването на NERA Унгария твърди, че всички възможни нарушения на конкуренцията трябва да се тълкуват в контекста на пазар, надхвърлящ държавните граници на Унгария. При оценката на пазара в проучването на NERA са взети под внимание следните входящи параметри:
- а) съществуващите производствени мощности и технически възможности (например коефициенти на полезно действие, разходи за пускане в експлоатация);

- б) поети ангажименти за разширяване на производствените мощности (например инсталация в процес на изграждане и нови възобновяеми източници на енергия);
- в) поети ангажименти за извеждане от експлоатация на съществуващи блокове (например поради Директивата за големите горивни инсталации (ДГГИ);
- г) мощността на междусистемните електропроводи;
- д) гориво на генератора, CO₂ и променливи разходи за експлоатация и поддръжка;
- е) фиксираните разходи за експлоатация и поддръжка, които ще бъдат избегнати при затваряне на даден блок;
- ж) разходите при навлизане на пазара на нова технология.
- (105) Основанието за аргумента, че пазарът, който трябва да се оцени, надхвърля границите на Унгария, е че делът на вноса на електроенергия от съседните държави в потреблението на електроенергия в Унгария е възлизал на 31,4 % през 2014 г. Унгария също така твърди, че това високо ниво на междусистемна свързаност със съседните държави ще се увеличи още повече в резултат на новите междусистемни електропроводи между Словакия (2 × 400 kV и 1 × 400 kV) и Словения (1 × 400 kV), които ще бъдат пуснати в експлоатация през периода 2016—2021 г. В становището си от 16 януари 2017 г. Унгария предостави повече подробности относно предстоящите проекти за трансгранични преносни електропроводи, съгласно които до 2029 г. ще бъде изграден друг междусистемен електропровод от 2 × 400 kV със Словакия и един междусистемен електропровод от 1 × 400 kV с Румъния до 2030 г. Очакваните общи мощности на междусистемните връзки за внос и износ са представени в таблици 4 и 5.

Таблица 4

Прогнози на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) за инсталираните мощности на междусистемните връзки за внос в Унгария

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	720	1 040	1 080	1 360	920	450	400	5 970
2017	840	1 280	1 160	1 520	840	450	800	6 890
2018	960	1 520	1 240	1 680	760	450	1 200	7 810
2019	1 080	1 760	1 320	1 840	680	450	1 600	8 730
2020	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
2021	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
...								
2030	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Източник: проучването на NERA.

Таблица 5

Прогнози на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) за инсталираните мощности на междусистемните връзки за износ в Унгария

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	640	1 040	1 060	1 360	920	450	340	5 810
2017	680	1 280	1 120	1 520	840	450	680	6 570
2018	720	1 520	1 180	1 680	760	450	1 020	7 330
2019	760	1 760	1 240	1 840	680	450	1 360	8 090
2020	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
2021	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
...								
2030	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Източник: проучването на NERA.

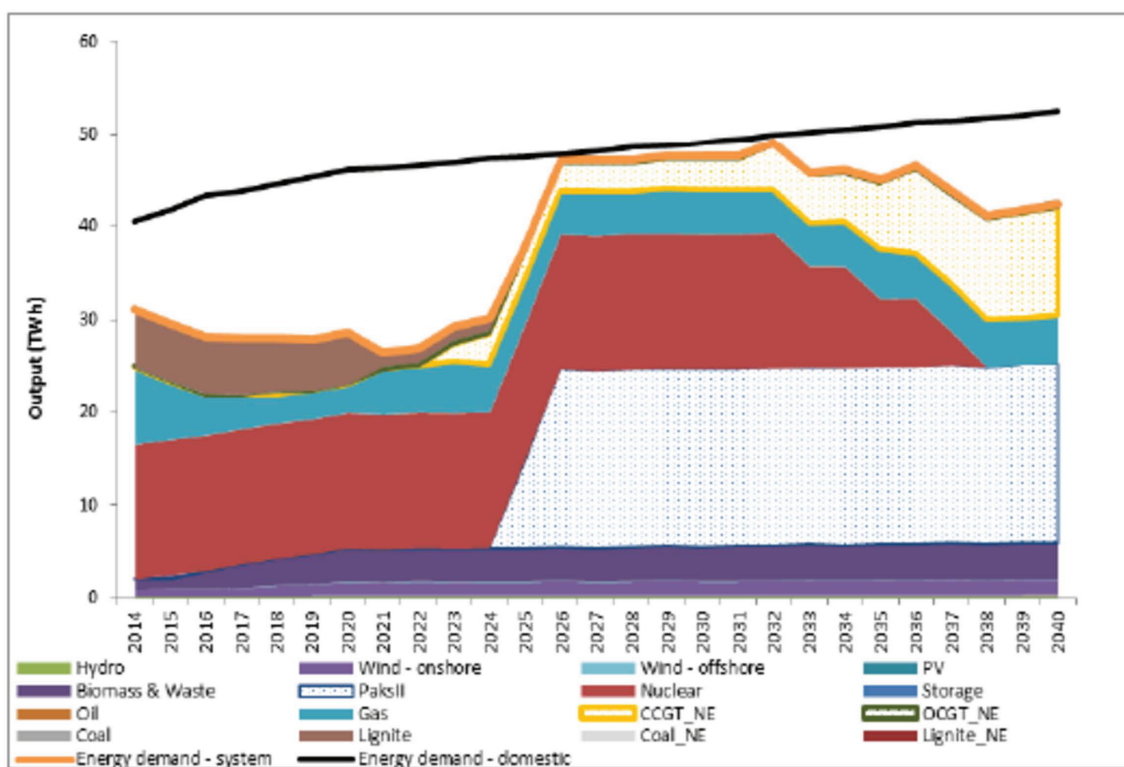
- (106) При проучването се установява също така успешно свързване с пазарите на доставка на електроенергия на Словакия, Чешката република и Румъния и се прави позоваване на публикуваните през октомври 2015 г. предложения на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E), при които Унгария е определена като част от единен регион на координирани производствени мощности в Централна и Източна Европа, включващ няколко държави, с които Унгария все още няма споразумения за свързване, в това число Австрия, Германия и Полша⁽⁴¹⁾. Унгария твърди, че в сравнение с други държави членки пазарът на електроенергия на Унгария вече е силно интегриран в Европейския съюз, като междусистемната преносна способност е приблизително 75 % от общите национални производствени мощности, т.е. приблизително 8 пъти по-висока от целта на ЕС за държавите членки до 2020 г. и 5 пъти по-висока от целта на ЕС за държавите членки до 2030 г. Унгария счита, че това е достатъчна причина възможните нарушения на конкуренцията да се разглеждат в по-голям мащаб.
- (107) По отношение на разгръщането на нови технологии както в базовия сценарий, така и при отсъствието на Paks II, в проучването на NERA като новонавлизащи технологии се предвиждат газовите турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ) или газовите турбини с отворен цикъл (ГТОЦ), но е изказано предположението, че навлизането и излизането от употреба на други технологии, като такива, работещи с възобновяеми източници на енергия, въглища и ядрена енергия, е малко вероятно от чисто икономическа гледна точка поради следните причини:
- настоящите и миналите решения за пускане в експлоатация на инсталации, работещи с възобновяеми източници на енергия, се основават изключително на програмите за държавни субсидии, а не на пазарните цени. Съответно моделите, които симулират основните характеристики на пазара, не са в състояние да определят дали на практика инсталациите, работещи с възобновяеми източници на енергия, ще навлязат или излязат от употреба;
  - поради проблемите, свързани с изменението на климата, монтирането на нови инсталации, работещи с черни и кафяви въглища без пречиствателно съоръжение, вече е изключително спорен въпрос, като за много проекти вече са в ход производства по оспорване по административен или съдебен ред. Следователно не е ясно до каква степен проектите за изграждане на нови инсталации вече са осъществими в ЕС;

⁽⁴¹⁾ Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ENTSO-E) (2015 г.), предложение на всички оператори на електропреносни системи за региони за изчисляване на преносната способност (CCR) в съответствие с член 15, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на преговарянето, 29 октомври 2015 г., стр. 9, член 9.

- в) разработването на проект за изграждане на нова атомна електроцентрала в ЕС също зависи от наличието на енергийна стратегия, която включва ядрена енергия и изисква значително взаимодействие с държавни ведомства и регулаторни органи при процеса на планиране и издаване на разрешения. За атомните електроцентрали планирането и разработването са значително по-мощно начинание, отколкото за ГТКЦ и ГТОЦ, и резултатите зависят в много по-голяма степен от национални политики и преценката на регулаторните органи. Ето защо се допуска, че не се изграждат нови атомни електроцентрали, освен тези в държави, които имат вече политики за насърчаване на ядрената енергия, и само за действащи проекти, които вече са в процес на изграждане или имат сключени договори за ИСС.
- (108) Проучването на NERA показва, че при базовия сценарий (изграждане на Paks II) могат да се направят следните заключения:
- потреблението на електроенергия в Унгария се очаква да нарасне значително до 2040 г.;
  - понастоящем в Унгария има недостиг по отношение на предлагането и тя трябва да внася значителни количества електроенергия. Този недостиг ще нараства още повече през периода 2015—2025 г.;
  - въпреки че Paks II ще бъде пусната в експлоатация през 2025 г., Унгария запазва своята нетна позиция по отношение на вноса през целия период на успоредна експлоатация с работещите понастоящем блокове на Paks NPP, като след това отново ще става все по-зависима от вноса;
  - съгласно прогнозите на ENTSO-E възобновяемите ресурси в Унгария ще нараснат през първите години от базовия сценарий, като ще се достигне целта за 2020 г., която Унгария е приела в своя Национален план относно енергията от възобновяеми източници, а именно делът на възобновяемата енергия да бъде 10,9% от консумираната електроенергия.

Фигура 7

Прогнозирана производителност за всяка технология и национално потребление до 2040 г. (базов сценарий)

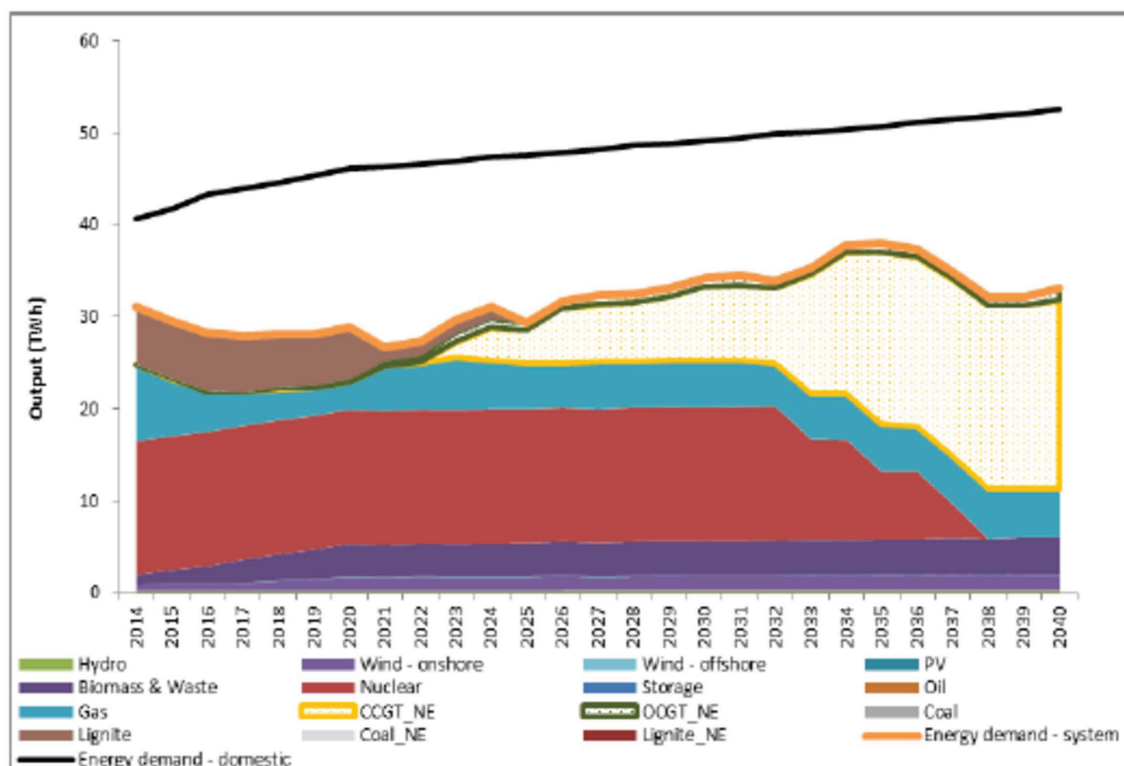

Източник: проучването на NERA.

- (109) Както е обяснено по-горе в съображение 93, в проучването на NERA се посочва, че ако не бъде изградена Paks II, ГТКЦ и ГТОЦ биха осигурили сходни производствени мощности като тези, които се предпочитат от търговска гледна точка пред другите инвестиции в производство на енергия с оглед на пазарните условия в Унгария. Според проучването на NERA въпреки замяната на по-голямата част от производствените мощности на атомната електроцентрала Paks II с нови съоръжения, работещи на газ, Унгария остава силно зависима от вноса на електроенергия през целия период на моделиране при съпоставителния сценарий, предвиждащ използването на газ (вж. фигура 8).

Фигура 8

Прогнозирана производителност за всяка технология и национално потребление до 2040 г. (съпоставителен сценарий)

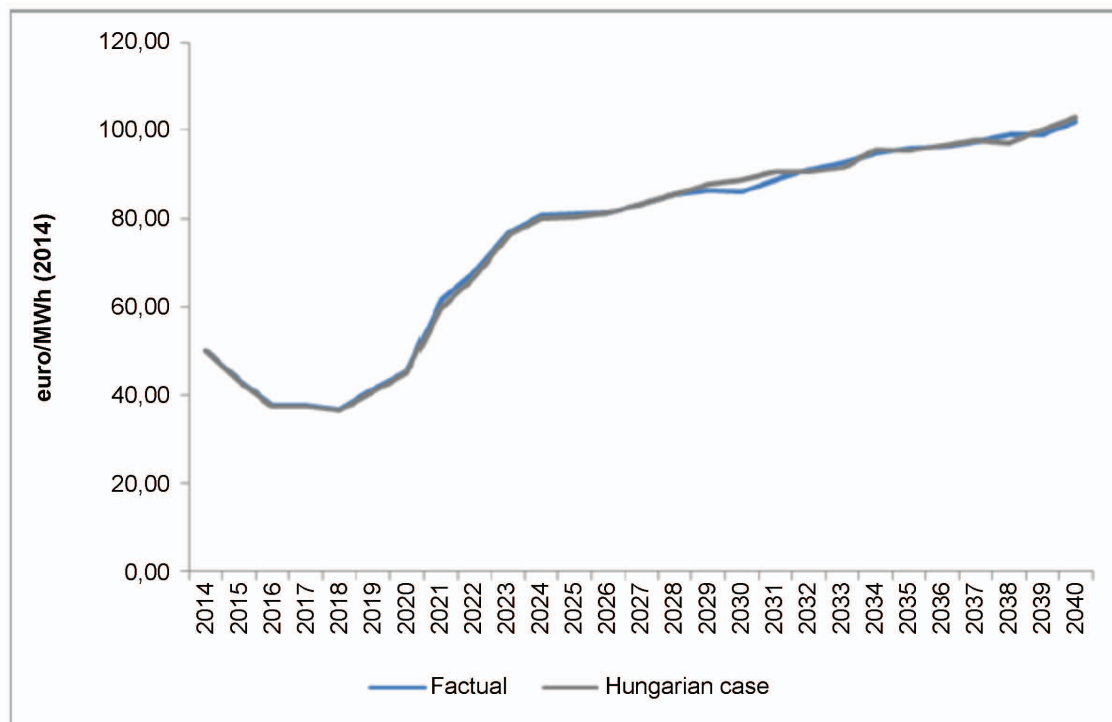
Източник: проучването на NERA.

- (110) В допълнение Унгария твърди, че поради голямото сходство в пазарните цени между съседните държави и Унгария, конкурентите вероятно ще могат да хеджират своите рискове, като търгуват с електроенергия на съседни пазари, без да е необходимо да търгуват пряко с произведена в Унгария електроенергия. Въз основа на моделирането в проучването на NERA Унгария твърди, че цената на електроенергията на регионалния пазар при базово натоварване ще остане същата в съпоставителния сценарий (вж. фигура 9).

Фигура 9

Разлика между базовия сценарий и съпоставителния сценарий по отношение на унгарските цени при базово натоварване

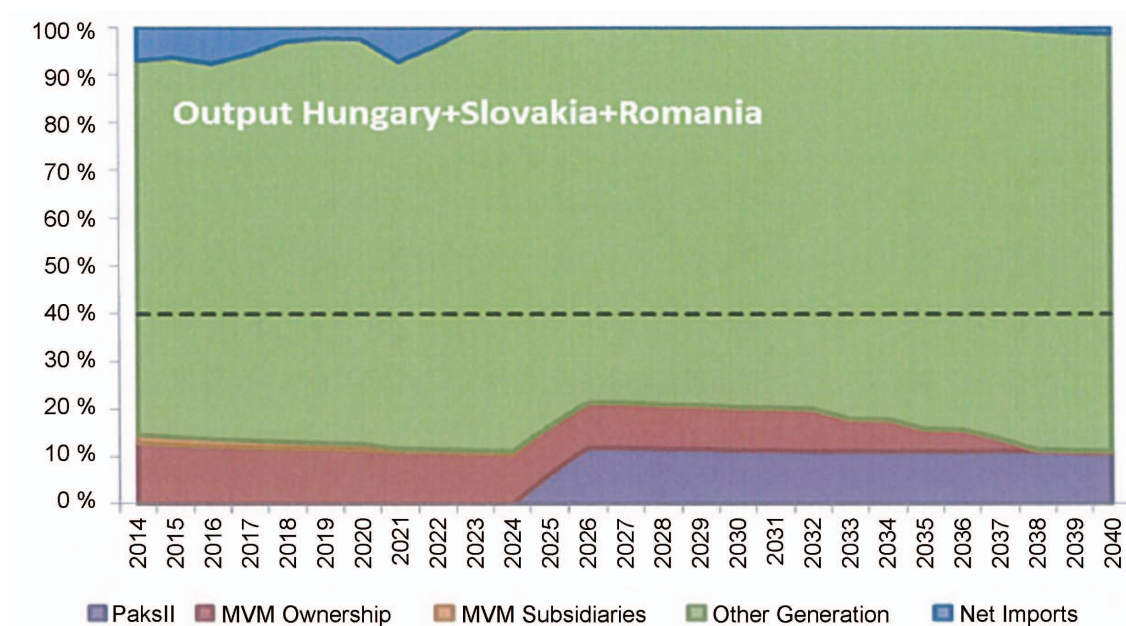

Източник: проучването на NERA.

- (111) Унгария подчертава, че тя е оценила възможните въздействия на Paks II в по-широк пазарен контекст. Въз основа на проучването на NERA Унгария твърди, че тъй като Словакия е най-малкият от съседните пазари, с които Унгария понастоящем е свързана, възможните въздействия на Paks II ще бъдат най-забележими в тази държава. Тя твърди, че присъствието на Paks II на този свързан пазар ще се запази приблизително 20 % до 2040 г.
- (112) В проучването на NERA е взет под внимание също така един възможен по-широк свързан пазар (Унгария + Словакия + Румъния), като се посочва, че това са пазарите в непосредствена близост, с които понастоящем е свързан пазарът на Унгария. Въз основа на това Унгария твърди, че дори общите пазарни дялове на MVM Group и Paks II (които са между 10 и 20 %) в свързания пазар на Унгария + Словакия + Румъния ще бъдат доста под прага, който сочи възможно наличие на господстващо положение (вж. фигура 10).

Фигура 10

Комбинирани пазарни дялове на MVM Group и Paks II по отношение на производството (MWh) на пазарите на Унгария + Словакия + Румъния

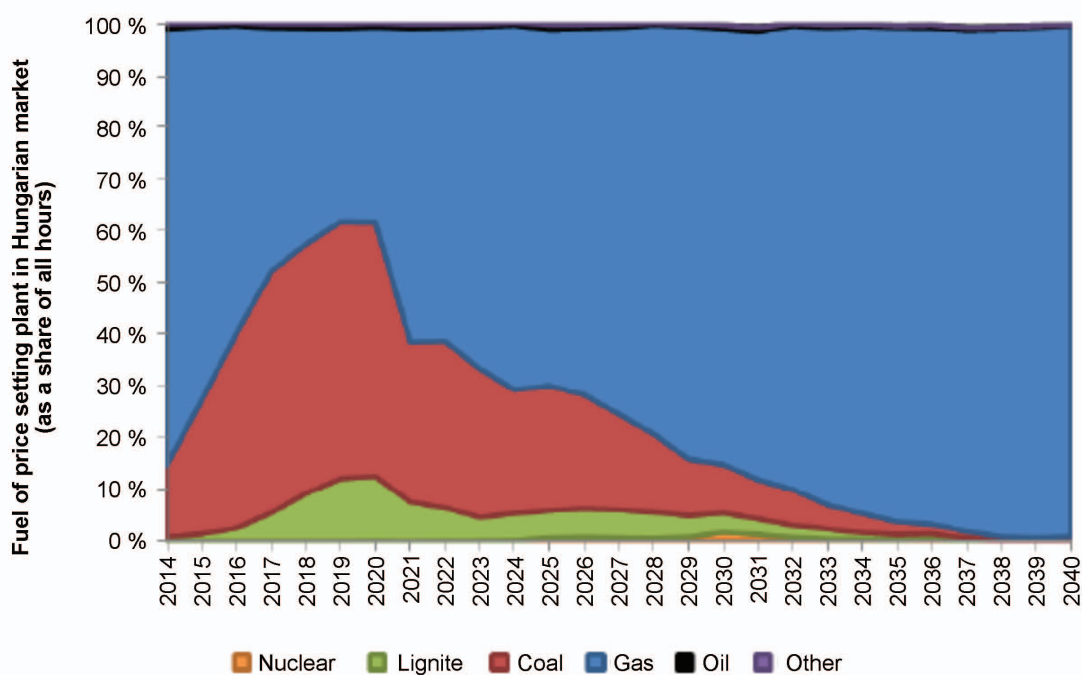

Източник: проучването на NERA.

- (113) Освен това Унгария подчертава, че както през лятото, така и през зимата ценоопределящата технология са електроцентралите, които работят с кафяви и черни въглища, които са с по-високи пределни разходи от Paks II, което означава, че се очаква Paks II да продължи да има неопределяща роля, вместо определяща роля за цените дори през периода на успоредна експлоатацията на Paks NPP и Paks II, когато вероятността ядрената технология да бъде ценоопределящата технология ще бъде доста под 5 % от всички експлоатационни часове (вж. фигура 11).

Фигура 11

Ценоопределящо гориво на унгарския електроенергиен пазар

Източник: проучването на NERA.

- (114) Като възражение на констатациите на Комисията в съображение 144 от решението за откриване на процедурата Унгария изтъква също така, че атомната електроцентрала Paks II няма да причини риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на офертите от страната на предлагането. Тя твърди, че като отделна производствена инсталация новата електроцентрала следва да повиши ликвидността и разнообразието на предлагането при производството. Унгария също така отбелязва, че понастоящем Paks II няма база от клиенти, на които да продава електроенергия директно, без да търгува на пазара.
- (115) Унгария се позовава на редица аргументи, представени от Обединеното кралство по делото Hinkley Point C⁽⁴²⁾ относно възможните нарушения на конкуренцията, и посочва, че те ще се прилагат и за Paks II. Тези аргументи са следните:
- благодарение на мярката получателят на помощ ще продължи да бъде изложен на въздействието на пазарните сили и ще получи стимули да се конкурира на пазара на търговия на едро на електроенергия. Унгария подкрепя този аргумент и добавя, че по мярката няма да бъде предлагана оперативна помощ за Paks II под формата на договори за разлики;
  - мярката няма да има значително въздействие върху преносната способност на междусистемните електропроводи и стимулите за инвестиране в такива междусистемни електропроводи със съседните държави. Унгария подчертава, че унгарският пазар на електроенергия вече е добре свързан пазар и че в процес на разработване са четири проекта за междусистемно свързване;
  - мярката няма да оказва въздействие върху разликите в цените между Унгария и съседните пазари, с които тя понастоящем е свързана чрез междусистемни електропроводи.
- (116) Освен това в становището си от 28 юли 2016 г. Унгария предостави допълнителна информация в отговор на опасенията на Комисията, изразени в точка 3.3.7 от решението за откриване на процедурата, относно цялостното балансиране на изкривяващото въздействие на мярката върху вътрешния пазар, в случай че Комисията заключи, че мярката включва държавна помощ.

⁽⁴²⁾ Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“ (ОВ L 109, 28.4.2015 г., стр. 44).

- (117) В това становище Унгария заявява, че Paks II, нейните правоприменици и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение, те са независими по отношение на вземането на решения по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия⁽⁴³⁾ и се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правоприменици и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.
- (118) В същото това становище Унгария посочва и че по отношение на продажбата на електроенергия от Paks II стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса. Унгария също така твърди, че стратегията за търговия с произведената от Paks II електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) е разработена, както следва:
- а) сделки от ред 1: Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX). Могат да се използват други подобни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;
- б) сделки от ред 2: Paks II ще продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условието за тези търгове се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner [(Решение № 741/2011 на унгарския регулаторен орган)]. Унгария потвърди, че унгарският регулаторен орган по енергетика ще осъществява надзор и върху провеждането на тези търгове. Унгария потвърди също така, че платформата за провеждане на търгове от ред 2 ще се управлява от Paks II, като ще се гарантира, че всички оферти за продаване и купуване ще бъдат еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия. Унгария се ангажира, че системата за клиринг на оферти ще бъде проверима и прозрачна и няма да се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.

3.3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ УНГАРИЯ В ОТГОВОР НА РЕШЕНИЕТО ЗА ОТКРИВАНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

- (119) Унгария посочва, че доколкото проектът попада в приложното поле на Договора за Евратом (например член 41 и приложение II, членове 52—66 и член 103), правителството на Унгария счита, че ДФЕС, и по-специално правилата за държавна помощ в членове 107 и 108 от ДФЕС, не са приложими за проекта. Тя изтъква, че Договорът за Евратом представлява *lex specialis* по отношение на ДФЕС. Следователно, когато упражняването на правомощията, произтичащи от ДФЕС, би възпрепятствало упражняването на правомощията по Договора за Евратом, предимство имат разпоредбите на Договора за Евратом. В подкрепа на това твърдение Унгария се позовава на решението на Комисията по делото Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH⁽⁴⁴⁾.
- (120) Унгария отбелязва, че с Договора за Евратом не се установява определен набор от правила относно държавната помощ, но член 6, буква г) и член 70 от Договора за Евратом показват, че няма обща забрана за държавна помощ и в определени случаи се насърчават субсидиите от държавите членки.
- (121) Унгария подчертава, че за финансирането на проекта в сектора на ядрената енергетика следва да се прилага задължението за уведомяване по смисъла на член 43 от Договора за Евратом. Тя също така твърди, че съгласно Регламент (ЕО) № 1209/2000 на Комисията⁽⁴⁵⁾ съответната държава членка следва да предостави данните относно методите на финансиране в случай на нов проект. Унгария твърди, че тя е предоставила цялата необходима информация съгласно членове 41 и 43 от Договора за Евратом и тъй като Европейската агенция за снабдяване е одобрила през април 2015 г. договора за доставка на гориво⁽⁴⁶⁾, Унгария счита, че Комисията няма основания да твърди сега, че финансирането на проекта би могло да бъде незаконно.

⁽⁴³⁾ Проект за консолидирано юрисдикционно известие на Комисията съгласно Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ С 95, 16.4.2008 г., стр. 1).

⁽⁴⁴⁾ Решение на Европейската комисия от 21 февруари 1994 г. относно процедура в изпълнение на член 53, втора алинея от Договора за Евратом (ОВ L 122, 17.5.1994 г., стр. 30), точка 22.

⁽⁴⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1209/2000 на Комисията от 8 юни 2000 г. относно определянето на процедурите за осъществяване на съобщенията, предвидени в член 41 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 138, 9.6.2000 г., стр. 12).

⁽⁴⁶⁾ Вж. съображение 13, буква в).

- (122) Унгария сравнява Договора за Евратом с Договора за ЕОБС въз основа на това, че и двата договора са със секторен характер и тя твърди, че Договорът за ЕОБС съдържа широкообхватна забрана за държавна помощ, която на практика беше приведена в съответствие с член 107 от ДФЕС по силата на членове 67 и 95 от Договора за ЕОБС. Унгария твърди, че ако приложи правилата за държавна помощ, определени в ДФЕС, Комисията ще пренебрегне регулаторната цел, преследвана от съставителите на Договора за Евратом, който не съдържа никакви конкретни разпоредби относно държавната помощ.
- (123) Унгария отбелязва също така, че Комисията не е извършила разследване за държавна помощ за нито една друга капиталова инвестиция в изграждането на атомна електроцентрала в Съюза, включително за тези в Flamanville или Hanhikivi. По мнение на Унгария инвестицията в Hinkley Point C е била обект на преглед за наличие на държавна помощ само поради нейните специфични характеристики (като например държавна гаранция за кредит и договор за разлики), които я отличават от другите инвестиции в Европа.

4. МНЕНИЯ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

4.1. МНЕНИЯ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ПОМОЩ

- (124) Мненията на следните трети страни, които Комисията получи, съдържат количествена информация и анализ по отношение на наличието на мерки за помощ:
- становище на г-н Benedek Jávor, член на Европейския парламент („становището на г-н Jávor“),
  - становище на Green Peace („становището на GP“), включително проучване, изготвено от неговите икономически консултанти — Candole Partners („проучването на Candole“) ⁽⁴⁷⁾,
  - становище на EnergiaKlub („становището на ЕК“), включително проучване, изготвено от г-н Balazs Felsmann („проучването на г-н Felsmann“) ⁽⁴⁸⁾.

Становището на г-н Jávor

- (125) Становището на г-н Jávor се отнася за разходите на собствениците, които не са включени в договора за ИСС (вж. раздел 2.5.2 от настоящото решение), като се твърди, че тези разходи е възможно да са силно подценени. По-специално в становището са засъгипени следните твърдения:
- а) тъй като договърът за ИСС на Paks II е сключен въз основа на проекта на атомната електроцентрала „Ленинградская“ ⁽⁴⁹⁾, е разумно да се счита, че ще се изисква допълнителна инвестиция в системата за безопасност, която ще струва най-малко 1 млрд. евро;
  - б) системата за директно охлаждане с прясна вода е недостатъчна за охлаждане на водата в случай на успоредна експлоатация на Paks NPP и Paks II през горещи летни дни. Това ще причини допълнителни вреди на околната среда и ще се изисква инвестиция в по-ефективна охлаждаща система с охладителна кула, която е с около 40 % по-скъпо струваща от системата за директно охлаждане;
  - в) малко вероятно е сумата, която се предвижда да бъде депозирана в Централния фонд по ядрена енергия, да бъде достатъчна за съхранението на радиоактивни отпадъци и извеждането от експлоатация. По-специално временното съхранение, депото за окончателно съхранение на ядрени отпадъци и извеждането от експлоатация ще струват съответно най-малко 150 млн. евро, 1,54 млрд. евро и 1,734 млрд. евро;
  - г) модернизирването на електропреносната мрежа, необходимо за интегрирането на новите блокове на атомната електроцентрала, включително инвестициите в системата от кабели от 400 kV и в помощната система с кабели с високо напрежение от 120 kV, може да струва приблизително 1,6 млрд. евро;
  - д) инвестициите, които са необходими, за да се постигне съответствие с действителните регулаторни изисквания за мрежата, под формата както на помпено-акумулираща електроцентрала, така и на допълнителни производствени съоръжения, осигуряващи резервите за сигурност, които по закон се изисква да бъдат равни на най-голямото национално съоръжение за производство на електроенергия, ще струват 1,2 млрд. евро;

⁽⁴⁷⁾ Вж. Candole Partners — атомна електроцентрала Paks II, Икономическа оценка на възможностите за осъществяване, февруари 2016 г., публикувано на следния уебсайт: <http://www.greenpeace.org/hungary/Global/hungary/kampanyok/atomenergia/paks2/NPP%20Paks%20II%20Candole.pdf>.

⁽⁴⁸⁾ Вж. Felsmann Balázs, „Működhet-e Paks II állami támogatások nélkül? Az erőműtársaság vállalatgazdasági közelítésben“, на разположение на адрес: https://energiaklub.hu/sites/default/files/paks2_allami_tamogatas_2015jun.pdf.

⁽⁴⁹⁾ Описание на атомната електроцентрала „Ленинградская“ може да се получи от: http://atomproekt.com/en/activity/generation/vver/leningr_npp/, прегледано на 24 февруари 2017 г.

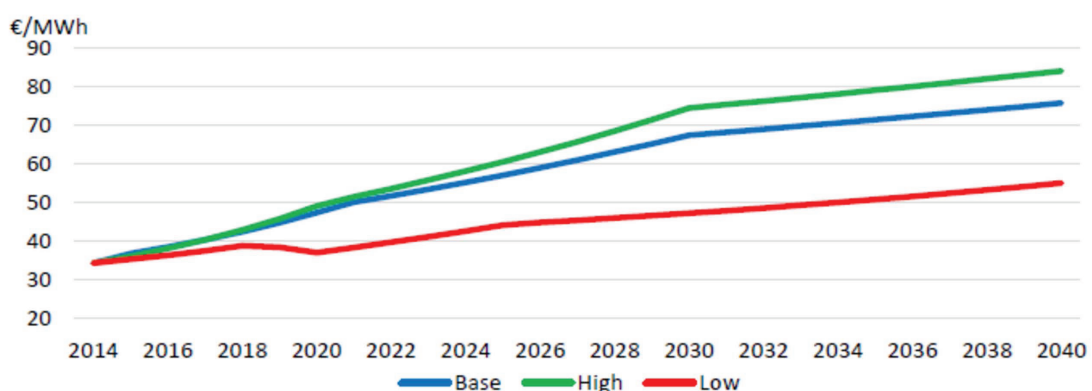
- е) загубите от намаляването на експлоатацията на едната от двете съседни атомни електроцентрали поради причини, свързани с балансирането на системите, биха могли да означават обща финансова загуба от около 1,2 млрд. евро;
- ж) различните данъци и такси, които не са включени в договора за ИСС, могат да увеличат разходите с още 1,8 млрд. евро.
- (126) В становището се твърди, че разходните елементи, посочени в съображение 125, следва да се добавят към разходите на проекта, което от своя страна драстично ще понижи IRR на проекта. Посочва се също така, че закъсненията и по-краткият срок на експлоатация на електроцентралата допълнително ще намалят IRR на проекта.

Проучването на Candole

- (127) В проучването на Candole са използвани допусканията и информацията, включени в икономическото проучване, и е разгледана жизнеспособността на проекта Paks II. По-специално се твърди, че прогнозите за цените, използвани при икономическото проучване, може да са прекалено оптимистични и че при по-реалистични прогнози за цените проектът ще се окаже губещ, дори и ако бъдат приети оперативните допускания от икономическото проучване.
- (128) За илюстриране на този довод в проучването на Candole е разработена собствена дългосрочна прогноза за цените на електроенергията. По-специално се прогнозира бъдещи дългосрочни цени на електроенергията, като се използват прогнозите за цените на въглищата, нефта и газа от публикацията от 2015 г. на „Световни перспективи за енергетиката“ на Международната агенция по енергетика (IEA WEO 2015), и се изчисляват пределните разходи за производството за различните видове генератори⁽⁵⁰⁾. Освен това са формулирани отделни прогнози за различни бъдещи сценарии, взети под внимание в публикацията IEA WEO 2015, т.е. i) „сценарий при нови политики“, при който се вземат под внимание политики и мерки за изпълнение, засягащи енергийните пазари, приети непосредствено няколко месеца преди отпечатването на публикацията IEA WEO 2015, както и съответните провъзгласени политически намерения; ii) „сценарий при текущите политики“, при който се вземат под внимание политиките, влезли в сила няколко месеца преди отпечатването на проучването на Candole; и iii) „сценарий при ниска цена на нефта“, при който се проучват последиците от трайно по-ниските цени (в резултат на по-ниските цени на нефта) за енергийната система⁽⁵¹⁾. Следната графика илюстрира изведените дългосрочни прогнози за цените на електроенергията за всеки един от трите сценария.

Фигура 12

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (129) На фигурата е илюстрирано, че сценарият при текущите политики предполага малко по-високи бъдещи цени на електроенергията, докато сценарият при ниска цена на нефта предполага значително по-ниски бъдещи цени на електроенергията, отколкото сценария при нови политики — този, който е използван в становищата на Унгария.

⁽⁵⁰⁾ За IEA WEO 2015 вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2015/>.

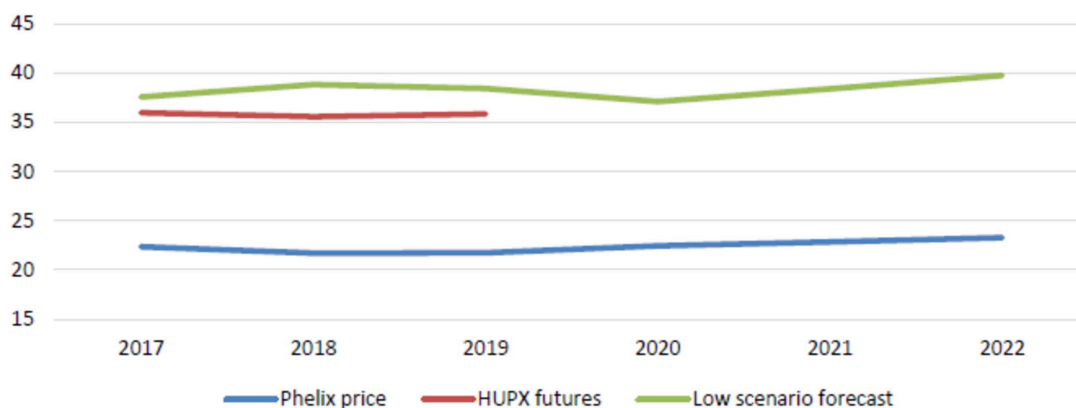
⁽⁵¹⁾ В IEA WEO 2015 е взет под внимание и четвърти сценарий — „сценарий 450“, при който се описва пътят за постигане на целта от 2 °C по отношение на климата чрез технологии, които предстои да станат достъпни в търговски мащаби.

- (130) В допълнение към прогнозите от фигура 12, в проучването на Candole е направено също така сравнение между дългосрочната прогноза за цените на електроенергията, изготвена въз основа на сценария при ниски цени на нефта от публикацията IEA WEO 2015, и фючърните договори, търгувани (от февруари 2016 г.) на немските и унгарските борси на електроенергия. Тези криви са представени на Фигура 13 по-долу.

Фигура 13

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (131) Фигурата показва, че до 2022 г., когато могат да се търгуват немско-австрийски договори, цените по немските фючърни договори са по-ниски от прогнозата за цените, изготвена въз основа на сценария при ниска цена на нефта от публикацията IEA WEO 2015. Същото е валидно и за фючърните договори на унгарската борса, които могат да се търгуват до 2019 г. ⁽⁵²⁾
- (132) Въз основа на тези съображения в проучването на Candole се твърди, че при дългосрочните прогнози за цените на електроенергията, както са представени в икономическото проучване, проектът Paks II ще работи на загуба дори и ако бъдат приети оперативните допускания от икономическото проучване ⁽⁵³⁾.

Становището на EnergiaKlub

- (133) В становището на EnergiaKlub са очертани потенциални пропуски в решението на Комисията за откриване на процедурата, както и проблемни точки в икономическото проучване на Унгария. Изтъкнати са също и някои рискове за проекта. Накрая, представено е проучването на г-н Felsmann като количествен анализ на жизнеспособността на Paks II. При проучването е изчислена нетната настояща стойност на проекта Paks II въз основа на оперативните разходи на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP и е установено, че при повечето от разгледаните сценарии проектът ще реализира загуби.
- (134) Във връзка с решението за откриване на процедурата в становището на EnergiaKlub се посочва, че някои разходни елементи не са включени в оценката, представена в решението за откриването на процедурата, или не са разгледани напълно. Твърди се например, че не е ясно до каква степен в стойността на договора за ИСС са включени потенциалните допълнителни разходи за ядрена безопасност, разходите за развитие на мрежата поради интегрирането на двата нови реактора на Paks II в системата или за изграждането на подходяща система за охлаждане. В становището са изказани и съмнения относно това дали точно са отразени разходите за предварителни проучвания, разрешителни и комуникация.

⁽⁵²⁾ Твърди се, че разликите между немските и унгарските фючърни цени вероятно се дължат на свързането на пазари с несвършена конкуренция.

⁽⁵³⁾ В проучването на Candole има допълнителен раздел, който съдържа сравнение между разходите на Paks II и оперативните разходи на реакторите с вода под налягане (EPR), изчислени от Сметната палата на Франция (2002 г.) и публикувани в Vocard, N. „The Costs of Nuclear Electricity: France after Fukushima“ („Разходите за ядрената електроенергия: Франция след Фукушима“, на разположение на адрес: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2353305).

- (135) Освен това в становището се твърди, че стойността на разходите от 2,1—2,7 EUR/MWh за отпадъци и извеждане от експлоатация може да е подценена, тъй като тази стойност е 4,5 EUR/MWh за настоящата атомна електроцентрала Paks NPP. Освен това се подчертава отрицателното въздействие на проекта за бъдещия централен държавен бюджет, като се твърди, че той ще бъде в противоречие със статистическата счетоводна система и правилото на Съюза за увеличаване на дълга⁽⁵⁴⁾. Накрая, в становището се изтъква рискът от корупция, който е свързан най-вече с мащаба на проекта и с информационното предимство на доставчика и собственика⁽⁵⁵⁾.
- (136) По отношение на икономическото проучване, изготвено от Унгария, в становището се поставя под въпрос високият коефициент на натоварване (92 %), използван при изчисленията, и по-специално по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II по време на периодите с ниско потребление, както и валидността на използваните при проучването прогнози за цените.
- (137) Във връзка с различните видове рискове за проекта в становището на EnergiaKlub се подчертава потенциалното въздействие на забавянията на проекта и преразходите, както и необходимостта от допълнително държавно подпомагане по време на жизнения цикъл на проекта.
- (138) В становището на EnergiaKlub се прави позоваване на проучването на г-н Felsmann в подкрепа на опасенията относно валидността на проекта Paks II. При това проучване е извършено изчисление на нетната настояща стойност на проекта Paks II въз основа на оперативните разходи на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP (които включват основен средносрочен ремонт на електроцентралата) и на редица алтернативни стойности (т.е. 75 %, 85 % и 92 %) на процента на използване при някои прогнози за цените на електроенергията въз основа на обществено достъпни международни източници (например Администрацията на САЩ за управление на информацията относно енергетиката и Националната мрежа на Обединеното кралство). Заключениеето на проучването е, че при по-голямата част от разглежданите сценарии проектът ще работи на загуба, което говори за наличие на държавна помощ.

Правителството на Австрия

- (139) Австрия твърди, че изграждането и експлоатацията на атомни електроцентрали не е нерентабилно предвид всички свързани разходи, които трябва да бъдат интернализирани съгласно принципа „замърсителят плаща“. Австрия счита, че по отношение на инвестицията на Унгария в Paks II не е спазен принципът на ПИУПИ. Австрия твърди, че няма доказателства, че икономическите проучвания, които Унгария е представила на Комисията, са извършени въз основа на комплексна проверка, или че разходите, взети под внимание за изчисленията, съдържат всички възможни разходи в съответствие с принципа „замърсителят плаща“.
- (140) Австрия също така посочва, че са изпълнени останалите условия за наличието на държавна помощ.

Други становища относно наличието на помощ

- (141) Paks II твърди, че в решението за откриване на процедурата неправилно е използвана само една крива на прогнозите на цените, особено предвид продължителния жизнен цикъл на проекта. В някои от нейните забележки е отбелязано, че Комисията неправилно използва разходите за експлоатация и поддръжка („разходи за ЕиП“) на настоящата атомна електроцентрала Paks NPP, за да обоснове разходите за ЕиП за новите блокове 5 и 6 от поколение III+. Освен това Paks II подчертава, че първоначалното ѝ решение за инвестиране е взето в момента на подписване на договора за ИСС и че такъв ангажимент е поет само за разходите за съответния етап на изграждане, но окончателният ангажимент на Paks II за разходите за периода на изграждане ще бъде поет в определен момент в бъдещето. Paks II посочва, че докато настъпи този момент в бъдещето, дружеството може да реши да не продължи с проекта, в случай че икономическите показатели на проекта се променят поради външни пазарни промени, но тази възможност е малко вероятна. Paks II също така се позовава на доклада, изготвен от Rothschild & Co за правителството на Унгария („поучаването на Rothschild“) ⁽⁵⁶⁾, в който се заключава, че диапазонът на IRR, която би могла да достигне 12 %, е значително по-висок от диапазона от 6,7—9 %, посочен от Комисията в решението за откриване на процедурата. Накрая, Paks II отбелязва, че диапазоните на WACC и IRR, изчислени от Комисията, се припокриват и следователно може да се очаква проектът да осигури подходяща възвръщаемост.

⁽⁵⁴⁾ Това е посочено в Romhányi Balázs, „A Paks II beruházási költségvetés-politikai következnényei“, на разположение на адрес: https://energiaklub.hu/sites/default/files/a_paks_ii_beruhazas_koltsegvetes-politikai_kovetkezmenyei.pdf.

⁽⁵⁵⁾ Това е посочено в проучването на Fazekas, M. et al., „The Corruption Risks of Nuclear Power Plants: What Can We Expect in Case of Paks2?“ („Рисковете от корупция за атомните електроцентрали: Какво можем да очакваме в случая на Paks 2“, на разположение на адрес: http://www.pakskontroll.hu/sites/default/files/documents/corruption_risks_paks2.pdf.

⁽⁵⁶⁾ <http://www.kormany.hu/download/a/84/90000/2015%20Economic%20analysis%20of%20Paks%20II.pdf>

- (142) Epersense Group твърдят, че формулата за WACC, използвана от Комисията, не е точна, тъй като Комисията е използвала прекалено консервативни фактори при определянето ѝ. Според тяхното становище съответните разходи по обслужване на дълга, които следва да се приложат за елемента на WACC при оценката относно ПИУПИ, е 4,5 % преди облагане с данъци или 3,6 % след облагане с данъци с малки планирани корекции с времето. Те твърдят, че тъй като руският доставчик осигурява приблизително 80 % от финансирането на договорната цена, възвръщаемостта на инвестицията следва да се определи въз основа на отношение на дълговия капитал към собствения капитал от 80 %, за да се отрази източникът на финансовите средства за инвестицията, както е при другите атомни електроцентрали. Epersense Group твърдят, че ако се допуснат стойност на собствения капитал от 11 % и разходи за обслужване на дълга от 3,6 % след облагане с данъци и се приложи намаление от 80 % въз основа на съотношението на дълговия капитал към собствения капитал, WACC следва да бъде 5,1 %. Освен това те твърдят, че тази стойност ще се повиши на 6,2 %, когато се приложи намаляване въз основа на съотношение на дълговия капитал към собствения капитал от 65 %. В заключение те отбелязват, че възвръщаемостта на инвестицията ще се подобри значително от избора на разходи за дълга и коефициент дълг/капитал, основани на пазара.
- (143) Заинтересовани страни представиха допълнителни аргументи, че WACC ще се намали значително, след като електроцентрала бъде свързана към мрежата, а стойността на предприятието ще се увеличи. Следователно цялата централа или части от нея биха могли да бъдат продадени на цена, съпоставима на тази на другите атомни електроцентрали, които понастоящем са в експлоатация. Те твърдят, че изчисленията на Комисията в решението за откриване на процедурата не отразяват тази гъвкавост на инвестицията.
- (144) Комисията получи и коментари относно значението на цялостното изчисляване и включване на алтернативните разходи в случай на изключване на ядрената технология от националния енергиен микс при значителни промени в съществуващия портфейл от производствени мощности. Според тези коментари, освен моделите за възвръщаемост на инвестицията и дисконтираните парични потоци, е важно да се вземе предвид и фактът, че проектът Paks II е значителна инвестиция в съществуващ сектор, която придава реална стойност, а не е просто възможност за портфейлна инвестиция или краткосрочна спекулация. В коментарите се твърди, че тези особености следва да бъдат отразени и в изчисленията на Комисията относно жизнеспособността на проекта.
- (145) В няколко коментара е направено позоваване на заключението от проучването на Rothschild, че проектът може да бъде жизнеспособен единствено при пазарни условия, дори когато то стъпва на много песимистични допускания. Някои заинтересовани страни твърдят също така, че основните допускания по отношение на бъдещите цени на електроенергията са твърде умерени и че тези цени се очаква да се повишат след 2025 г. На тези основания Paks II няма да получи предимство.
- (146) Според някои коментари фактът, че проектът се изпълнява посредством споразумение за ИСС „до ключ“, би го направил привлекателен за всеки инвеститор в условията на пазарна икономика и следователно Унгария също инвестира при пазарни условия.

4.2. МНЕНИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНАТА СЪВМЕСТИМОСТ НА МЯРКАТА С ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

4.2.1. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ЦЕЛТА ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (147) Австрия, IG Windkraft, Oekostorm AG и други трети страни твърдят, че съгласно принципите, заложи в член 107, параграф 3 от ДФЕС, субсидирането на изграждането и експлоатацията на нови атомни електроцентрали не е предвидено като съвместимо с вътрешния пазар. Ядрената енергетика не е нова, иновативна или устойчива технология за производство на електроенергия, която би могла да допринесе за постигането на целта на Съюза за увеличаване на дела на производството на електроенергия чрез технологии от възобновяеми източници. Следователно не би трябвало проектът да може да получава временна подкрепа до достигането на зрелост на пазара.
- (148) Австрия твърди, че член 2, буква в) и член 40 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) не позволяват насърчаването на нови инвестиции в ядрения сектор да се счита за цел от общ интерес поради факта, че не е налице общ интерес по смисъла на член 107, параграф 3 от ДФЕС, който може да се тълкува, че произтича от Договора за Евратом. Освен това подобна цел би била в противоречие с други цели на Съюза съгласно ДФЕС, а именно принципа на предпазните мерки и превантивните действия съгласно член 191 и принципа на устойчиво развитие съгласно програмата „Хоризонт 2020“⁽⁵⁷⁾.
- (149) Според няколко становища проектът ще допринесе за обшоевропейските цели за изграждане на ядрени инсталации, както и за научните изследвания в ядрения сектор, които също се признават от Договора за Евратом.
- (150) В много становища се твърди, че фактът, че ядрената енергия осигурява чист, нисковъглероден източник на енергия, трябва да бъде признат от Комисията като обща цел на Съюза, в която е оправдано да се инвестира.

⁽⁵⁷⁾ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>

- (151) Някои от становищата се позовават на член 194, параграф 2 от ДФЕС, който позволява на държавите членки да определят своя енергиен микс. В становищата се изтъква, че планираният енергиен микс на Унгария е част от Националната енергийна стратегия и следва сценарий за ядрена енергия, енергия от въглища и зелена енергия. Инвестицията може да бъде оправдана на това основание.
- (152) Комисията получи също така коментари, в които се посочва, че ядрената енергия осигурява много дългосрочен, сигурен и надежден източник на енергия в енергийния микс на Съюза. В тези коментари се посочва, че електричеството, произведено от ядрени източници, обикновено с високи равнища на използване на мощността (между 85 и 90 %), би могло да допринесе значително за дългосрочната сигурност на доставките. Други заинтересовани страни твърдят, че поради значителния недостиг на бъдещите инсталирани мощности, който се очаква да възникне до 2030 г. с постепенното извеждане от експлоатация на съществуващите блокове в Paks NPP, и поради зависимостта от вноса на електроенергия проектът би могъл да бъде идеална възможност за гарантиране на сигурността на доставките за Унгария и намаляване на зависимостта от горивата.
- (153) Пред Комисията бяха представени аргументи, че завършването на проекта би допринесло за растежа в региона главно чрез създаването на работни места. Освен това в някои становища се посочва, че за предприятията в Съюза от всякакъв мащаб съществуват значителни възможности да участват в завършването на проекта, като по този начин се стимулира веригата на стопански доставки. В тези становища се твърди, че такъв предвиждан растеж представлява общ интерес, който би могъл да оправдае завършването на проекта.

4.2.2. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА НА МЯРКАТА

- (154) IG Windkraft и Energiaklub твърдят, че мярката е нецелесъобразна предвид разходите по проекта в сравнение с възможните алтернативи, насочени към попълване на недостига на електроенергия при бъдещите инсталирани мощности. Субсидия с подобен размер би могла да донесе много по-голямо годишно количество електроенергия, когато се инвестира в други източници на електроенергия, като например технологиите за възобновяема енергия.

4.2.3. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С НЕОБХОДИМОСТТА ОТ МЯРКАТА И СТИМУЛИРАЩИЯ ЕФЕКТ

- (155) Австрия твърди, че Комисията е определила неправилно съответния пазар, т.е. пазара на ядрена енергия в Унгария, за да оцени дали е налице неефективност на пазара, или не. Австрия твърди, че правилният съответен пазар би бил либерализираният вътрешен пазар на електроенергия на Съюза. Освен това Австрия твърди, че не е налице неефективност на пазара по отношение на производството и доставката на електроенергия на националния пазар на електроенергия. Напротив, цените на електроенергията ще падат, отчасти поради наличието на достатъчно производствени мощности. Освен това Унгария има добри междусистемни връзки с мрежите на съседни държави членки.
- (156) Австрия и IG Windkraft твърдят, че когато Унгария е изправена пред проблем със сигурността на доставките, атомните електроцентрали може да не са подходящите средства за справяне с този проблем. Те твърдят, че по-екологосъобразни, гъвкави и по-евтини енергийни източници в малки децентрализирани блокове могат да бъдат по-подходящи. Австрия също така твърди, че атомните електроцентрали са чувствителни към вълните от горещини поради изискванията за охлаждане и че държавите членки са почти 100 % зависими от вноса на уранова руда.
- (157) Трети страни твърдят също, че пазарът сам по себе си ще доведе до изграждането на нови производствени мощности в сектора на производството на електроенергия. Фактът, че Унгария зависи от вноса на електроенергия, не съставлява неефективност на пазара, и по-конкретно не такава, която би била преодолена чрез нова атомна електроцентрала. Представените коментари показват, че вносът на по-евтина електроенергия от други държави членки е нормално и приемливо следствие от функциониращ пазар, а не от неефективност на пазара. Това просто показва способността да се купуват стоки на най-ниската пазарна цена. Според получените коментари цената на електроенергията се определя от много фактори, включително цените на стоките, търсенето и предлагането. В Европа по-специално намаляването на цените на електроенергията би било реакция на хронично свръхпроизводство. Тъй като това може да се разглежда като реакция на един ефективно функциониращ пазар, не може да се твърди, че намаляването на пазарните цени на енергията в резултат на вноса представлява неефективност на пазара, за да се обоснове изграждането на нова ядрена мощност.
- (158) Според получените коментари дори в случаите, когато има неефективност на пазара в сектора на производството на електроенергия, Унгария следва да обмисли повече варианти по прозрачен и недискриминационен начин.

- (159) В други становища се посочва, че макар и предизвикателствата при инвестирането в ядрена енергия да са добре известни, включително големите първоначални капиталови инвестиции и нуждата от обществена и политическа подкрепа, признаването на тези трудности не е равносилно на това да се констатира, че изграждането на ядрена мощност е свързано с неефективност на пазара. В същите становища се подчертава, че макар Комисията да е заключила, че в случая на Hinkley Point C е налице неефективност на пазара, не трябва да се предполага, че всички инвестиции в ядрени съоръжения могат да бъдат реализирани единствено чрез механизми за субсидиране или че има основания да се приеме наличието на обща неефективност на пазара на ядрена енергия.

4.2.4. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОПОРЦИОНАЛНОСТТА НА МЯРКАТА

- (160) Австрия твърди, че държавната помощ трябва винаги да бъде ограничена до минималния необходим размер. В настоящия случай, при който строителството по предложението проект се осъществява без покана за участие в търг, не може да се определи дали общите разходи по проекта ще бъдат ограничени до минималния необходим размер.
- (161) Energiaklub твърди, че унгарските органи не са проучили минималното равнище на финансова помощ, което би довело до осъществяването на проекта. Вместо това унгарските органи са се стремили да финансират проекта в неговата цялост, като по възможност включат и оперативните разходи. Energiaklub също така подчертава, че според изчисленията, предоставени от Унгария, държавната помощ не се ограничава до реализацията на инвестицията, но се предоставя и за експлоатацията на проекта, което може да води до свръхкомпенсиране на Paks II.

4.2.5. МНЕНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА МЯРКАТА ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

- (162) Австрия твърди, че държавната помощ за технология, която сама по себе си не е рентабилна в рамките на либерализирания вътрешен пазар на електроенергия, води до прекомерно нарушаване на конкуренцията. Освен това тя може да попречи на навлизането на нови участници на пазара, които са устойчиви и икономически по-ефективни, или да ги изтласка от пазара. Австрия твърди, че атомните електроцентрали се изграждат с цел покриване на базови мощности с висок коефициент на натоварване, на които се отдава приоритет при присъединяването към електропреносната мрежа, тъй като възможностите за вариране на мощностите на АЕЦ са твърде незначителни. Макар че разходите им за строителство и извеждане от експлоатация са високи, те имат ниски оперативни разходи, което им позволява да се класират в т.нар. „подреждане по качества“ (merit order).
- (163) Австрийските органи и IG Windkraft твърдят, че изграждането на новите атомни електроцентрали ще създаде значителна пазарна мощ за операторите на електроцентралите в Пакш чрез засилване на пазарната концентрация и е възможно да доведе до злоупотреба с господстващо положение съгласно член 102 от ДФЕС.
- (164) MVM Group и Paks II твърдят, че след продажбата на 100 % от акциите на Paks II на държавата от страна на MVM Group двете дружества са станали напълно независими едно от друго. Те подчертават, че MVM Group няма контрол, директно или по друг начин, върху управлението и експлоатацията на Paks II. Те също така изтъкват, че MVM Group и Paks II са две отделни предприятия за производство на електроенергия като всички останали конкуренти и няма причина да се предполага каквото и да е координиране или дейности, или че двете предприятия ще се комбинират. Освен това MVM Group твърди, че собствената ѝ стратегия включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (165) Paks II твърди, че целта на проекта е да бъде заместваща мощност за сегашните четири блока на Paks NPP. Очаква се тези сегашни блокове да бъдат поетапно изведени от експлоатация до средата на 30-те години на XXI век, докато новите блокове 5 и 6 (проектът Paks II) няма да бъдат пуснати в експлоатация до средата на 20-те години на XXI век. Paks II твърди, че следователно оценката на пазарните дялове и твърденията за господстващо положение са неоснователни и не могат да се разглеждат на този етап.
- (166) Няколко заинтересовани страни подчертаха, че енергийният пазар, който е разглеждан, е по-голям от територията на отделната държава, където има редица международни конкуренти, предвид големия мащаб на вноса на електроенергия в Унгария и много доброто ниво на междусистемните връзки на страната със съседните държави.
- (167) Някои страни изрично твърдят, че проектът би могъл да окаже потенциален ефект за намаляване на цените върху регионалните пазари на електроенергия, като например Германия, където годишната цена при базово натоварване се очаква да падне с до 0,6 % до 2025 г., с до 1,1 % до 2030 г. и с до 1,2 % до 2040 г. От друга страна някои страни твърдят също така, че инсталациите за възобновяема енергия в Германия биха генерирали по-ниски приходи поради новите реактори на Paks II и че тежестта върху данъкоплатците за финансирането на германските схеми за подпомагане на възобновяемата енергия ще се увеличи, докато доставчиците на „сива електроенергия“ биха могли да реализират икономия от до 1,02 % до 2030 г.

4.3. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

- (168) В няколко становища се подчертава, че подробностите за проекта не са били предоставени в своята пълнота на обществеността в Унгария. Те също така твърдят, че решението относно Paks II е технически необосновано, тъй като не са направени подготвителни проучвания за това как една инвестиция в мерки за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници в същия мащаб би спомогнала за сигурността на доставките. Поради това тези наблюдатели отбелязват, че предвид липсата на широко участие на обществеността и на специалисти проектът не трябва да продължава.
- (169) В някои мнения се изтъква потенциалната опасност от атомните електроцентрали. В някои становища са изразени опасения относно способността на Унгария и Paks II да се справят с инциденти, свързани с ядрената безопасност, включително безопасното обезвреждане на ядрени отпадъци.
- (170) В някои становища се подчертава липсата на тръжна процедура при определянето на строителя на новите производствени блокове, което според авторите им противоречи на разпоредбите на правото на Съюза. Освен това членът на Европейския парламент г-н Benedek Jávor твърди, че твърдяното нарушение на правилата на Съюза за обществените поръчки е присъщо и неразривно свързано с мярката, тъй като той смята, че Русия не би предоставила заем на Унгария за проекта Paks II, без да осигури инвестицията за Rosatom, която заобикаля правилата на Съюза за обществените поръчки. Той заключава, че оценката на това дали използването на руския заем представлява неправомерна държавна помощ не може да бъде отделена от заобикалянето на правилата за обществените поръчки, те са неразривно свързани и последиците от тях следва да се оценяват заедно.
- (171) Бяха отправени няколко възражения срещу факта, че проектът се осъществява чрез руски заем. В тях се твърди, че това ще засили зависимостта от горивата и финансовата зависимост и в същото време ще наруши стратегията на ЕС за енергийна сигурност, като ограничи възможностите за участниците на пазара на Съюза от изграждането на енергийна мрежа и инфраструктура в целия Съюз.
- (172) Някои заинтересовани страни твърдят, че когато Унгария е решила, че се нуждае от нови електроенергийни мощности в бъдеще, тя е трябвало да спазва член 8 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽⁵⁸⁾. В разглеждания случай не е имало процедура за възлагане на обществена поръчка или друга равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране процедура за осигуряване на нова мощност. Съответно според тях инвестицията Paks II може да нарушава правото на Съюза.
- (173) Някои страни твърдят, че не е уместно да се използва държавна помощ в случаите, когато тя би освободила замърсителя от плащане на разходите за замърсяването, което предизвиква, в духа на Насоките на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда⁽⁵⁹⁾.

4.4. ОТГОВОР НА УНГАРИЯ НА МНЕНИЯТА, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

- (174) Унгария е представила отговора си на мненията на трети страни относно решението за откриване на процедурата за държавна помощ („отговор на мненията на трети страни“) на 8 април 2016 г.
- (175) По-специално, Унгария изразява категорично несъгласие с мненията, получени от правителството на Австрия, Greenpeace Energy, Energiaklub и члена на ЕП Benedek Jávor, в които различните трети страни твърдят, че разходите, свързани с правилата за безопасност и опазване на околната среда, дълговото финансиране, застраховането, безопасността, обезвреждането на отпадъци, извеждането от експлоатация, преносните връзки и инвестициите в преоборудване, не са били включени в анализа на Унгария, като заявява, че тези страни са погрешно информирани и че техните твърдения са неоснователни.
- (176) Отговорът включва подробно опровержение на мненията, представени от члена на ЕП Benedek Jávor. По-специално Унгария изтъква, че:

— разходите за всички необходими инвестиции в областта на безопасността са включени в договора за ИСС,

— изборът на системата за директно охлаждане се подкрепя от оценката на въздействието върху околната среда на проекта,

⁽⁵⁸⁾ Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55).

⁽⁵⁹⁾ Насоки на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда (ОВ С 82, 1.4.2008 г., стр. 1).

- данните за разходите, свързани с управлението на отпадъците и извеждането от експлоатация, са изчислени от Агенцията за управление на радиоактивните отпадъци въз основа на Закон № CXVI за атомната енергия от 1996 г.,
  - разходите, свързани с присъединяването към електропреносната мрежа на Paks II, са включени във финансовия анализ на проекта,
  - няма да има намаляване на работата нито на Paks NPP, нито на Paks II по време на часовете с ниско потребление, тъй като Paks II следва да замени по-стари и съществуващи производствени мощности, които ще бъдат поетапно изведени от експлоатация,
  - тъй като това е модерна технология от поколение III +, може сигурно да се предполага относително висок процент на използване (90+ %) по време на срока на експлоатация на Paks II,
  - 60-годишният експлоатационен период е широко приет в международен мащаб, тъй като това е стандартно допускане дори за по-нисък клас централи от трето поколение,
  - проектът е неутрален по отношение на ДДС и тъй като голяма част от услугите ще бъдат предоставяни от доставчици с местонахождение в ЕС, презумпцията за мита и изчисленията на размера им са погрешни.
- (177) Унгарските органи твърдят, че са извършили задълбочен анализ на чувствителността, за да разгледат въздействието на допусканията и променливите, като например срока на експлоатация на централата, разходите за експлоатация и поддръжка, разходите за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, коефициентите на натоварване, макроикономически фактори като валута и инфлация, различни сценарии за пазарните цени, закъсненията и др., върху икономическата обосновка и този анализ на чувствителността напълно подкрепя заключението им, че мярката не представлява държавна помощ.
- (178) Що се отнася до получените становища относно възможната съвместимост на мярката, Унгария изтъква още веднъж няколко аргумента, представени във връзка със свободния избор и диверсификация на производствения микс, необходимостта от заместваща мощност, декарбонизацията, създаването на работни места, достъпността и твърдяните мултиплициращи ефекти.
- (179) Унгария заявява, че аргументът на австрийското правителство, че задачата на Договора за Евратом във връзка с „развитието на ядрената енергетика в Общността“ е „вече постигната и не може да бъде използвана в подкрепа на общ интерес по смисъла на член 107, параграф 3 от ДФЕС поради технически усъвършенстванията и многобройни атомни електроцентрали, които са построени в Европа“, е неправилен. Според Унгария този аргумент смесва целта за развитието на ядреното енергопроизводство с концепцията за технологията, за която не може да се твърди, че не е претърпяла развитие. Унгария твърди, че Договорът за Евратом продължава да бъде част от устройствените правила на Съюза и че те не са отменени. И накрая, Унгария подчертава, че Австрия и Greenpeace не са се позовали на никаква съдебна практика, която да предполага, че целите от общ интерес по необходимост са крайни или ограничени във времето.
- (180) Що се отнася до диверсификацията на енергийния микс, Унгария отхвърля твърденията на Австрия и Австрийската асоциация за вятърна енергия за общата зависимост от уран в целия Съюз и подчертава, че има голямо разнообразие и наличие на уран от значителни неразработени находища. Унгария също така твърди, че самият факт, че даден ресурс е изчерпаем, не означава, че използването му е неустойчиво, и отговаря на коментарите на икономистката в областта на енергетиката Loteta Stankevičiute от името на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ)⁽⁶⁰⁾, според която „при съпоставка по множество показатели за устойчивост ядрената енергия показва благоприятни резултати“.
- (181) Унгария подчертава, че някои от аргументите, изтъкнати във връзка с необходимостта от декарбонизация чрез използване на ядрени енергийни източници, са валидни, тъй като разходите на технологиите за възобновяема енергия са високи и производството на енергия при тях е с неритмичен характер. Унгария също така твърди, че фиксиранията тарифи за субсидиране на възобновяеми енергийни източници са несъвместими с позволяването на свободни пазарни условия и цитира организацията „Greenpeace“, според която споразуменията за изкупуване на електроенергия на фиксирана цена са по-малко изгодни при сценариите за по-ниски пазарни цени, макар че това не е начинът, по който Paks II ще продава електроенергията си.
- (182) Унгария цитира няколко източника, които твърдят, че мярката няма да наруши ненужно конкуренцията, и подчертава, че Комисията не е имала съмнения относно съвместимостта на мярката с вътрешния пазар (както предлагат от Greenpeace), а по-скоро относно въпроса за наличието на помощ.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.oecd-nea.org/ndd/climate-change/cop21/presentations/stankeviciute.pdf>

- (183) В същия контекст (възможно нарушаване на конкуренцията) Унгария отхвърля аргументите, представени от Greenpeace, че тя ще въведе фиксирана тарифа (подобна на тази в случая Hinkley Point C), за да подкрепи експлоатацията на Paks II в дългосрочен план.
- (184) Унгария оспорва становищата, според които проектът би изтласкал от пазара инвестициите във възобновяеми енергийни източници в Унгария и съседните държави. Тя твърди, че националната енергийна стратегия включва възобновяемите енергийни източници успоредно с ядрената енергия и че бъдещият недостиг на инсталирани мощности не може да бъде запълнен само с ядрената енергия. Ето защо допълнителните ядрени мощности не биха възпрепятствали развитието на енергията от възобновяеми източници. Унгария отбелязва, че анализът на пазара, включен като част от подадената от Greenpeace информация от Energy Brainpool, предполага развитие на енергията от възобновяеми източници в съответствие с националната цел на Унгария за възобновяеми енергийни източници.
- (185) Унгария отново изтъква позициите, представени от MVM Group, че не се предвижда сливане между MVM Group и Paks II и съответно няма да има пазарна концентрация. Тя също така потвърждава твърдението на MVM Group, че бизнес стратегията на MVM Group включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (186) Унгария също така потвърждава, че пазарът, който трябва да бъде разглеждан, трябва да се тълкува по-широко от територията на държавата Унгария поради високото ниво на междусистемните връзки. В този контекст въздействието на мярката ще бъде незначително. Унгария също така оспорва методологията на анализа, извършен от Energy Brainpool от името на Greenpeace, относно потенциалното въздействие на проекта върху регионалните пазари на електроенергия, например в Германия. Тя твърди, че използваният подход включва оценка на въздействието на проекта изключително в национален контекст, без да се взема предвид ролята на вноса на енергия в Унгария и данните да се екстраполират за Германия, като косвено се приеме, че въздействието върху германския пазар на електроенергия ще бъде същото като това върху унгарския пазар. Унгария също така посочва, че анализът има недостатъци, доколкото в него се приема съществуващото равнище на междусистемна преносна способност, но се пренебрегват бъдещите междусистемни връзки, които са част от целите на Съюза.
- (187) Що се отнася до становищата по въпроси, свързани с безопасността, Унгария твърди, че в страната съществуват значителни познания и експертен опит въз основа на съществуващите четири ядрени блока. Унгария също така отбелязва, че унгарският орган за атомна енергия (който издава лицензи за ядрени съоръжения) вече е много добре запознат с технологията ВВЕР и е разработил двугодишна вътрешна програма за обучение по тази технология. В програмата участват членове на регулаторния орган, които притежават значителен академичен и практически опит, тя включва обучение и развитие на новите служители по задачите и задълженията, които ще изпълняват като част от регулатора.
- (188) Освен това Унгария подчертава, че органът за опазване на околната среда и регулаторът са независими един от друг, което осигурява стабилна и обективна рамка за безопасност. Унгария също така отбелязва, че съответните технически изисквания на проекта по отношение на ядрената безопасност са разработени чрез съчетаване на унгарското право, европейските изисквания за комунални услуги, препоръките за безопасност на МААЕ и Асоциацията на западноевропейските ядрени регулатори, както и извлечените поуки от аварията във Фукушима.
- (189) В отговор на становищата, разискващи очевидната липса на прозрачност по време на подготовката на проекта, Унгария е обяснила, че е постигнала прозрачност в резултат на процеса на вземане на решения в Парламента. Парламентарният процес е осигурил достъп до цялата съответна информация на всички заинтересовани страни и органи, включително Комисията. Като част от процеса са публикувани всички доклади на независими експерти, включително икономическите анализи на проекта, а всички материали от оценката на въздействието върху околната среда са предоставени на много езици.
- (190) Унгария се позовава и на обществени консултации, проведени между 17 март и 4 май 2015 г. от правителствения комисар, отговорен за проекта, насочени към потенциалните въздействия върху околната среда от изграждането и експлоатацията на Paks II. Унгария също така е уведомила всички свои съседни държави (от ЕС и извън ЕС) за проекта и е провела девет обществени консултации относно проекта в редица държави.

- (191) Във връзка със становищата, в които се твърди, че изпълнението на проекта е в нарушение на Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁶¹⁾ и на Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁶²⁾, унгарските органи обясняват, че МПС и споразуменията за изпълнение не попадат в приложното поле на ДФЕС и на директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС. Освен това те посочват, че дори ако ДФЕС се прилага, МПС и споразуменията за изпълнение ще попаднат в обхвата на специфичното освобождаване по отношение на международните споразумения, предвидено в член 22 от Директива 2014/25/ЕС, или на техническото освобождаване, предвидено в член 50, буква в) от посочената директива и следователно следва да бъдат освободени от прилагането на правилата на Съюза в областта на обществените поръчки. Унгария обяснява, че МПС определя ясни процедури за възлагане на споразуменията за изпълнение, включително конкретни изисквания за определяне на дружества и възлагане на дейности на подизпълнители.
- (192) Унгария също така отхвърля становищата, в които се твърди, че проектът нарушава член 8 от Директива 2009/72/ЕО. Унгария твърди, че посочената директива не се прилага за проекта, тъй като той попада в изключителната компетентност на Договора за Евратом, който има предимство пред правилата в ДФЕС и всяко вторично законодателство, произтичащо от него. Унгарските органи подчертават също така, че според тях разпоредбите за тръжна процедура за мощности на Директива 2009/72/ЕО няма да се прилагат, тъй като проектът не съдържа държавна помощ.
- (193) И накрая Унгария се позовава на съдебната практика на Съда на Европейския съюз ⁽⁶³⁾, в която се посочва, че наличието или липсата на нарушение на разпоредби на правото на Съюза не може да бъде взето предвид в рамките на производство в областта на държавните помощи. С оглед на това Унгария счита, че всяко евентуално нарушение на Директивата за електроенергията следва да бъде разгледано извън обхвата на официалното разследване за държавна помощ. Унгария също така се позовава на решението на Комисията относно държавна помощ по делото Hinkley Point C, в което се посочва, че вместо конкретни тръжни процедури могат да се използват еквивалентни процедури по отношение на прозрачността и недопускането на дискриминация по смисъла на член 8 от Директива 2009/72/ЕО. Унгария твърди, че възлагането на договори за подизпълнение ще се извършва в съответствие с принципите на недопускане на дискриминация и прозрачност.

4.5. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МНЕНИЯ, ИЗРАЗЕНИ ОТ УНГАРИЯ В НЕЙНИЯ ОТГОВОР НА СТАНОВИЩАТА, ПРЕДСТАВЕНИ ПРЕД КОМИСИЯТА

- (194) Унгария твърди в отговора си на становищата, представени пред Комисията, че съобщението на Комисията относно примерна ядрена програма (PINС) ⁽⁶⁴⁾ показва, че милиарди евро (с прогнозен размер между 650 и 760 млрд. евро) ще трябва да бъдат инвестирани в ядрена енергия между 2015 и 2050 г., за да се осигури сигурно бъдеще на енергийните доставки на равнище ЕС.

5. ОЦЕНКА НА МЯРКАТА

5.1. НАЛИЧИЕ НА ПОМОЩ

- (195) Дадена мярка представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС, ако отговаря кумулативно на четири условия. Първо, мярката трябва да се предоставя от държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, мярката трябва да предоставя предимство на получателя на помощ. Трето, мярката трябва да поставя в неблагоприятно положение определени предприятия или стопански дейности (т.е. трябва да има степен на избирателност). Четвърто, мярката трябва да е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар.
- (196) В раздел 3.1. от решението за откриване на процедурата Комисията е направила предварителни констатации, че мярката може да предостави икономическо предимство на Paks II, че тя включва държавна помощ, тъй като е предоставена чрез държавни ресурси, които могат да бъдат приписани на унгарската държава, че мярката е избирателна и че е в състояние потенциално да засегне търговията между държавите членки и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар. Комисията не е открила причини да промени оценката си по тези аспекти по време на официалното разследване.

⁽⁶¹⁾ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

⁽⁶²⁾ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

⁽⁶³⁾ Решение от 12 февруари 2008 г. по дело T-289/03, BUPA/Комисия, точка 313.

⁽⁶⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0177&from=EN>

5.1.1. ИКОНОМИЧЕСКО ПРЕДИМСТВО

- (197) Комисията оцени дали мярката би довела до икономическо предимство за Paks II поради факта, че централата ще притежава и експлоатира двата нови ядрени енергоблока, изцяло финансирани от унгарската държава. Освен това Комисията оцени дали съществуването на икономическо предимство за Paks II би могло да бъде изключено, в случай че инвестицията на унгарската държава е пазарна инвестиция, мотивирана от обосновка за генериране на печалба.
- (198) В оценката си Комисията е съгласна с Унгария по отношение на използването на теста за ПИУПИ, за да се определи дали определена инвестиция е основана на пазара. При този тест се разглежда дали пазарен инвеститор би инвестирал в проекта при същите условия като публичния инвеститор по времето, когато е взето решението да се направи публичната инвестиция [вж. също съображения 53 и 54].
- (199) Този тест потвърждава наличието на икономическо предимство и следователно наличието на държавна помощ тогава, когато очакваната вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) на инвестицията е по-ниска от пазарно базирания съпоставим показател среднопотеглена цена на капитала (WACC) за същия проект, тъй като рационалният частен инвеститор не би инвестирал при такива условия.
- (200) Анализът на ПИУПИ изисква доказателствата, използвани при оценката на IRR и WACC, да съвпадат по време с инвестиционното решение, за да се възпроизведе информацията, с която са разполагали инвеститорите по това време. Комисията установи график на процеса на вземане на решения по отношение на проекта Paks II, за да определи коя информация е била и би била на разположение на инвеститорите в момента на вземане на решението да се продължи с проекта ⁽⁶⁵⁾.
- (201) Към датата на това решение Paks II все още не е възложила по неотменим начин строителните работи на двата нови реактора ⁽⁶⁶⁾ [...]. Поради това Комисията счита, че данните, налични към февруари 2017 г. (наричани по-нататък „данните от 2017 г.“), са най-важни за оценката на ПИУПИ и се вземат като базов сценарий.
- (202) Преговорите относно Paks II обаче са започнали повече от две години по-рано. За да осигури проверка на достоверността на резултатите от теста за ПИУПИ, Комисията направи и отделна оценка към датата на първоначалното решение за инвестиране, т.е. момента на подписване на договора за ИСС на 9 декември 2014 г. (наричани по-нататък „данните от 2014 г.“). Комисията илюстрира, че резултатът от същия анализ, но за по-ранна дата, т.е. датата на първоначалната инвестиция, е в съответствие с резултата, получен чрез данните от 2017 г.
- (203) За да се прецени дали е спасен ПИУПИ, Комисията оцени теоретичната WACC за инвестиция с рисков профил, сходен с този на Paks II. След това Комисията сравни тази оценена пазарна WACC с WACC на проекта, първо при базовия сценарий, като използва данните от 2017 г., а след това — за проверка на достоверността, като използва данните от 2014 г., които са от значение за първоначалното решение за инвестиране.

5.1.1.1. Оценка на Комисията на WACC

- (204) Комисията следва двете методологии, използвани от Унгария за оценка на WACC, т.е. стандартния подход „от долу нагоре“, чрез който се изгражда теоретична WACC, като се оценяват всички нейни компоненти, и съпоставителния анализ, основан на референтни данни, които могат да бъдат уместни и сравними с Paks II. Независимо от факта, че бяха използвани идентични методологии, резултатът на Комисията се различава от заключенията на Унгария поради факта, че Комисията оспори стойностите на някои параметри, използвани от Унгария, и отхвърли тяхната валидност. Други параметри и референтни данни бяха приети и стойностите им бяха взети във вида, в който са предложени от Унгария. В своята оценка Комисията ще представи подкрепящи доказателства за всяка стойност, която се различава от предложението на Унгария.
- (205) И при двете методологии, приложени в оценката на Комисията, данните от 2017 г. се използват като базов сценарий, а данните от 2014 г. се използват за проверка на достоверността.
- (206) Предвид сравнително голямата несигурност, присъща на финансовите оценки, Комисията предоставя диапазон от стойности за теоретичния пазарен съпоставим показател WACC, който следва да бъде използван при теста за ПИУПИ.

⁽⁶⁵⁾ Унгария не е установила график в подадената от нея информация и е използвала понякога непоследователно наличните данни от различни моменти във времето. Докато фокусът на информацията, подадена от Унгария, е инвестиционно решение от декември 2014 г., във второто разяснително писмо, представено от Унгария, са използвани също така данни за премии за капиталов риск от юли 2015 г.

⁽⁶⁶⁾ Договорът за ИСС предвижда, че изграждането на новите реактори е разделено на две фази, като първата се състои само от [...], а втората — от [...].

- (207) При прилагането на двете методологии Комисията прие формално, че целевият среден ливъридж за целия срок на експлоатация в диапазона 40 — 50 %, предложен от Унгария в проучването за ПИУПИ и икономическото проучване, е в съответствие с надеждни съпоставими показатели. За целите на настоящото решение под „ливъридж“ се разбира съотношението между привлечения капитал и общия капитал по проекта. Освен това Комисията прие и унгарската ставка на корпоративния данък от 19 %.
- (208) Преди да предостави своя собствена оценка, Комисията отбеляза следните слабости по отношение на окончателния съпоставим показател WACC, представен от Унгария:
- а) диапазоните, получени по двете предложени от Унгария методологии, не си съответстват напълно. Интервалът [5,9 % — 8,4 %], получен при съпоставителния анализ в икономическото проучване, е по-широк от този [6,2 % — 7,0 %], получен при подхода „от долу нагоре“ в същото проучване, като включва много по-високи стойности. Унгария не показва защо най-точната подгрупа за WACC трябва да бъде ограничена в диапазона [6,2 % — 7,0 %], който се припокрива само с по-ниските стойности на интервала от съпоставителния анализ;
  - б) освен това стойностите на различните променливи в съпоставителния анализ на Унгария, включени в проучването за ПИУПИ и икономическото проучване, не съответстват на респективните стойности на променливите от подхода „от долу нагоре“, включени в същите проучвания⁽⁶⁷⁾.
  - в) По отношение на подхода „от долу нагоре“ Комисията отхвърля главно три от параметрите, използвани от Унгария, а именно премията за капиталов риск, безрисковата норма на възвръщаемост и дълговата премия. Първо, не е представена обосновка защо историческата ефективност на капиталовия пазар за последните десет години (използвана както в проучването за ПИУПИ, така и в икономическото проучване) е подходящият съпоставим показател за унгарската премия за капиталов риск. Аргументите за това да не се използва историческата рискова премия са свързани с пазарното поведение след кризата от 2008 г., което се оказва в противоречие с периодите преди кризата⁽⁶⁸⁾. Второ, безрисковата норма на възвръщаемост, представена от Унгария във второто разяснително писмо (преди решението за откриване на процедурата), се съпоставя с доходността в размер на 3,8 % на деноминирани в HUF 15-годишни унгарски държавни облигации, която е била валидна през ноември и декември 2014 г. Комисията обаче счита, че поради големите разлики в доходността на унгарските държавни облигации по-разумно е да се изчисли средна доходност въз основа на наличните данни за месечната доходност през периода на цялата календарна година, предшестваща инвестиционното решение. Трето, Унгария използва базиран в евро референтен търговски лихвен процент (РТЛП) на ОИСР за проект с матуритет 18 години като заместител за дълговата премия на Paks II. Унгария обаче уточнява в проучването за ПИУПИ, че ставката на РТЛП на ОИСР се изчислява въз основа на правила, според които за финансирането на ядрени проекти могат да се използват експортни кредити и свързана с търговията помощ. Потенциалният аспект на експортните кредити, свързан с държавни помощи, може да изкриви пазарния съпоставим показател за дългова премия.
  - г) И накрая, достоверността на оценките не е подробно разгледана от Унгария. Допълнителният риск за атомните електроцентрали не е изрично отчетен в оценките, нито се използва в анализа на чувствителността. Това е важно, тъй като производството на ядрена енергия може да води до различни видове потенциално по-големи рискове в сравнение с други видове технологии за производство на електроенергия⁽⁶⁹⁾ ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁷⁾ Например премията за капиталов риск се оценява на 9,0 % в съпоставителните анализи, включени от Унгария в посочените проучвания, за разлика от 4,0 % за прогнозната премия за капиталов риск в методологията „отдолу нагоре“, включена в същите проучвания.

⁽⁶⁸⁾ Вж. Damodaran, A., „Equity risk premium (ERP): Determinants, estimation and implications — The 2016 Edition“ („Премията за капиталов риск (ERP): детерминанти, оценяване и последици — издание за 2016 г.“) (2016 г.), раздел „Estimation Approaches — Historical Premiums“ („Подходи за оценяване — исторически премии“), стр. 29—34, на разположение на адрес: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2742186. Освен това казуист с историческия индекс на унгарската фондова борса със стойност, близка до 24,561 80 на 2 май 2006 г., и стойност, близка до 26,869 01 на 2 май 2016 г. (данните, свалени от https://www.bet.hu/oldalak/piac_most), изглежда е в подкрепа на тези съмнения.

⁽⁶⁹⁾ Според проучването на Moody's (2009 г.) обявяването на проект за изграждане на атомна електроцентрала от страна на американски предприятия за производство на електроенергия предполага средно понижаване с 4 пункта. На свой ред Дамодаран в своите бази данни оценява, че разлика в кредитния рейтинг от 4 пункта, например А3 и Вa1, се превръща в обща премия за капиталов риск от 2,0 % (база данни „Дамодаран“, юли 2016 г.).

⁽⁷⁰⁾ Размерът на този риск е намален за Paks II, тъй като нейната експозиция на риск, свързан със строителството, е ограничена.

Първа методология — подход „от долу нагоре“

- (209) При методологията „от долу нагоре“ се използват стандартните формули (използвани и от Унгария) за изчисляване на WACC и се оценяват нейните параметри:

$$WACC = \frac{D}{D+E} (1 - t) R_d + \frac{E}{D+E} R_e$$

където с D и E са означени стойностите на привлечения и собствения капитал, с R_d и R_e са означени съответно разходите за дълговия и за собствения капитал, а t е ставката на корпоративния данък, която за Унгария е 19 %. Тази формула се основава на очакваните стойности на нейните параметри. R_d и R_e са разходите за дългов и за собствен капитал към момента на решението за инвестиране, а не исторически разходи.

- (210) На свой ред, разходите за дълговия капитал се определят по следната формула (използвана и от Унгария):

$$R_d = R_f + (R_d - R_f)$$

където с R_f е означена безрисковата норма на възвръщаемост на пазара, а с $(R_d - R_f)$ е означена премията по облигациите на пазара.

- (211) На свой ред разходите за собствен капитал се определят по стандартната формула за изчисляване на CAPM (използвана и от Унгария) ⁽⁷¹⁾:

$$R_e = R_f + \beta \times (E(R_m) - R_f)$$

където с R_f се означава безрисковата норма на възвръщаемост на пазара, с β се означава премията за риск на капиталовия пазар, а β (бета) е мярка за идиосинкретичния, недиверсифициран риск на проекта.

- (212) Комисията потвърждава следните стойности за параметрите, използвани за изчисляване на WACC:

— за да определи безрисковата норма на възвръщаемост, Комисията използва лихвения процент на 15-годишните унгарски държавни облигации, деноминирани в HUF, тъй като те са най-дългосрочните облигации, емитирани от унгарското правителство. Колебанията на месечния лихвен процент са били много големи през периода, в който е взето първоначалното решение за инвестиране на Paks II. Ето защо избирането на стойност, съответстваща само на един месец, може да доведе до резултат, който не е достоверен. Тя няма да отразява реалността и сложността на решение от толкова голям мащаб, при което инвеститорите търсят цялостен набор от информация. По тази причина Комисията използва средна стойност за 12-те календарни месеца, предшестващи фокусната точка във времето, за разлика от Унгария, която избира лихвения процент за месеца, непосредствено предхождащ инвестиционното решение ⁽⁷²⁾.

— По причините, обяснени в съображение 208, буква в), във връзка с неуместността на използваните от Унгария исторически премии за капиталов риск на пазара Комисията е изчислила премията за капиталов риск като средноаритметичната стойност на премията за капиталов риск от два източника, които са широко признати във финансовите и стопанските среди.

— Основният източник на данни е глобалната база данни за премията за капиталов риск, разработена от професор Асуат Дамодаран от Нюйоркския университет (базата данни за рискови премии „Дамодаран“) ⁽⁷³⁾,

⁽⁷¹⁾ CAPM означава модел за оценка на капиталовите активи (Capital Asset Pricing Model), стандартният финансов модел за изчисляване на очакваната възвръщаемост на даден актив, вж. <http://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp>.

⁽⁷²⁾ Комисията разгледа и лихвените проценти по държавните облигации, деноминирани в евро и щатски долари, но тези държавни облигации бяха с по-кратка продължителност, а датата на последната емисия беше май 2011 г. за деноминирани в евро облигации и март 2014 г. за деноминирани в щатски долари облигации. Във времена с толкова големи колебания в лихвените проценти по държавните облигации Комисията реши да не включва тези облигации в анализа. Освен това включването им би увеличило прогнозната стойност на WACC, така че изключването им от анализа беше консервативен избор.

⁽⁷³⁾ За данните за декември 2014 г. вж. заглавията „Risk Premiums for Other Markets“ > „1/14“ на уебстраницата http://people.stern.nyu.edu/adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html. За данните за февруари 2017 г. вж. заглавията „Risk Premiums for Other Markets“ > „Download“ на уебстраницата http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datacurrent.html. Базите данни на Дамодаран са широко използвани и цитирани във финансовата практика.

— Втората база данни е базата данни за премиите за пазарен риск на професор Фернандес от катедрата по бизнес на Университета в Навара ⁽⁷⁴⁾.

Констатациите са обобщени в таблица 6 по-долу.

Таблица 6

Премия за капиталов риск — Унгария

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Премиата за капиталов риск — Дамодаран	8,84	8,05
Премиата за капиталов риск — Фернандес	8,30	8,10
Средноаритметична премия за капиталов риск	8,57	8,08

— За оценката на коефициента „бета“ Комисията е приела стойността във вида, в който е предложена от Унгария в становището за ПИУПИ, а именно 0,92 ⁽⁷⁵⁾.

— Разходите за дългов капитал преди облагане с данъци са равни на посочената от Унгария безрискова норма на възвръщаемост (средната стойност за 12-те календарни месеца, предхождащи фокусната точка във времето) плюс допълнителна търговска дългова премия за риск по държавните облигации в размер на 2,26 %, която е мярка за дълговата рискова премия на държавата ⁽⁷⁶⁾.

— Приема се, че ливъриджът по проекта стъпва на две стойности, 50 % и 40 %, предложени от Унгария както в проучването за ПИУПИ, така и в икономическото проучване.

(213) Входящите данни за WACC, посочени в съображение 212, и получените диапазони на WACC са събрани в таблица 7. Използвана е отделна колона за всеки период от значение за оценката.

Таблица 7

Изчисление на WACC по подхода „от долу нагоре“

Входящи данни	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Безрискова норма на възвръщаемост — Унгария	5,30 %	3,45 %
Премия за капиталов риск — Унгария	8,57 %	8,08 %

⁽⁷⁴⁾ За 2014 г. вж. Fernandez, P., Linares P. и Acin, I. F., „Market Risk Premium used in 88 countries in 2014: a survey with 8,228 answers“ („Премиата за пазарен риск, използвана в 88 държави през 2014 г.: проучване с 8 228 отговора“), 20 юни 2014 г., на разположение на адрес: <http://www.valuewalk.com/wp-content/uploads/2015/07/SSRN-id2450452.pdf>. За 2016 г. вж. Fernandez, P., Ortiz, A. и Acin, I. F. „Market Risk Premium used in 71 countries in 2016: a survey with 6,932 answers“ („Премиата за пазарен риск, използвана в 71 държави през 2016 г.: проучване с 6 932 отговора“), 9 май 2016 г., на разположение на адрес: https://papers.ssrn.com/sol3/papers2.cfm?abstract_id=2776636&download=yes.

⁽⁷⁵⁾ Другите бета стойности, предложени от Унгария в проучването за ПИУПИ и последвалото второ разяснително писмо, и бета стойностите, съответстващи респективно на секторите на комуналните услуги, възобновяемите енергийни източници и енергетиката в базата данни „Дамодаран“, са по-високи от 1. Следователно използването на бета стойност от 0,92 е консервативен избор, тъй като води до по-ниска стойност на WACC в сравнение с другите по-високи стойности на „бета“.

⁽⁷⁶⁾ Вж. <http://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok>, в следната последователност: „XI. Deviza, penzes tokepiac“ > „Allampapir piaci referenciahozamok“ за първото и https://www.quandl.com/data/WORLDBANK/HUN_FR_INR_RISK-Hungary-Risk-premium-on-lending-lending-rate-minus-treasury-bill-rate за второто. По отношение на последната стойност се препоръчва известна предпазливост поради малкия мащаб на унгарския пазар на корпоративни облигации. Данните се отнасят за 31 декември 2014 г. Не са налице данни за по-скорошни периоди.

Входящи данни	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Бета	0,92	0,92
Възвръщаемост на собствения капитал	13,19 %	10,88 %
Допълнителна търговска дългова премия за риск по унгарските държавни облигации	2,26 %	2,26 %
Възвръщаемост на дълговия капитал преди облагане с данъци	7,56 %	5,71 %
Ставка на корпоративния данък	19 %	19 %
Възвръщаемост на дълговия капитал след облагане с данъци	6,12 %	4,63 %
Ливъридж (D/(D + E)) — сценарий I	50 %	50 %
Ливъридж (D/(D + E)) — сценарий II	40 %	40 %
WACC при ливъридж I	9,66 %	7,75 %
WACC при ливъридж II	10,36 %	8,38 %
Диапазон на WACC	9,66 %—10,36 %	7,75 %—8,38 %

- (214) Елементите на WACC, представени в таблица 7, водят до диапазон на WACC от [9,66 — 10,36 %] за декември 2014 г. и от [7,75 % — 8,38 %] за февруари 2017 г. ⁽⁷⁷⁾ Трябва да се отбележи обаче, че единствената специфична за сектора входяща информация в тези изчисления е коефициентът „бета“ за сектора (0,92). В резултат на това е малко вероятно да бъде включена пълната премия, свързана с по-големия риск при ядрените проекти (вж. бележка под линия 68), и поради това получената стойност следва да се разглежда като долна граница за действителния риск.

Втора методология — съпоставителен анализ

- (215) Комисията е съгласна с Унгария, че алтернативен подход за намиране на подходящ диапазон за пазарната WACC би било съпоставянето ѝ с референтни данни, които са сравними с тези на проекта Paks II. Въпреки това поради причините, изложени в съображение 0, Комисията не счита референтните данни и диапазоните, представени от унгарските органи, за достатъчно достоверни. Ето защо Комисията е разработила свой собствен съпоставителен анализ, чрез който се достига до специфичен за сектора и държавата съпоставим показател WACC, основан на базата данни „Дамодаран“ ⁽⁷⁸⁾, ⁽⁷⁹⁾, като се използват данните от 2017 г. и тези от 2014 г.

⁽⁷⁷⁾ Тези цифри надвишават цифрите, получени от Унгария, преди всичко заради по-високата безрискова норма на възвръщаемост и по-високата премия за капиталов риск, използвани от Комисията (изборът на Унгария е критикуван в съображение 208).

⁽⁷⁸⁾ За специфичните за държавата данни за WACC за месец декември 2014 г. вж. „Data“ > „Archived data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ > „1/14“ на адрес <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. За специфичните за държавата данни за WACC за месец февруари 2017 г. вж. заглавията „Data“ > „Current data“ > „Cost of capital by industry“ > „Europe“ на адрес <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. За данни за рисковата премия вж. бележка под линия 72. Трябва също така да се отбележи, че тази база данни е част от глобална база данни и включва европейски държави (означени като „Западна Европа“). Държавите обаче са допълнително групирани, а Унгария е част от подгрупа, наречена „Развити европейски държави“ („Developed Europe“) — вж. работен лист „Европа“ или „Отрасли, групирани в световен мащаб“ („Industries sorted global“) във файла в Excel <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls>.

⁽⁷⁹⁾ Унгария е разработила и съкратен съпоставителен анализ въз основа на данните от „Дамодаран“ във второто разяснително писмо (приложено в допълнение 2). Този анализ обаче не е уместен, тъй като се основава на по-късна информация, за да обоснове инвестиционно решение, взето през 2014 г.

(216) По-конкретно, този подход следва следните три стъпки (данните за всяка от трите стъпки се изчисляват отделно както за декември 2014 г., така и за февруари 2017 г.):

- а) при първата стъпка се използва базата данни „Дамодаран“ за WACC на равнище отрасли за Западна Европа, за да се определят разходите за дългов и собствен капитал за отраслите, за които може да се твърди, че са добри заместители на производството на атомна електроенергия⁽⁸⁰⁾.

Заместителите, използвани за отрасъла на ядреното енергопроизводство, включват секторите „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“, „Енергетика“ и „Комунални услуги (общини)“ за базата данни за 2017 г. и секторите „Енергетика“ и „Комунални услуги (общини)“ за базата данни за 2014 г.⁽⁸¹⁾. Всяка стойност на разходите за дългов и за собствен капитал, изчислена въз основа на тези сектори, може да се разглежда като консервативна оценка за атомната електроцентрала Paks по две причини. Първо, в базата данни „Дамодаран“ не се прави разлика между регулираните и нерегулираните сегменти в тези сектори. Paks II е в нерегулиран сегмент, което предполага по-висок риск и следователно по-високи стойности на разходите за дългов и за собствен капитал от тези на регулираните фирми в същия сектор. Второ, поради големия си размер и мащаб атомните електроцентрали са по-рискови от средното предприятие за производство на електроенергия или комунални услуги⁽⁸²⁾.

В таблица 8 се посочват разходите за дългов и за собствен капитал преди облагане с данъци, взети директно от базата данни „Дамодаран“ за WACC за Западна Европа, както и секторните бета стойности⁽⁸³⁾. Таблицата също така съдържа средноаритметичната стойност за тези отрасли⁽⁸⁴⁾.

Таблица 8

Разходи за дълг (преди данъци) и собствен капитал на равнище отрасли за Западна Европа

Година	Разходи	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Енергетика	Комунални услуги (общини)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2014 г.	Дълг	—	5,90 %	5,40 %	5,65 %
	Собствен капитал	—	9,92 %	9,84 %	9,88 %
	β	—	1,09	1,08	
2017 г.	Дълг	4,41 %	3,96 %	3,96 %	4,11 %
	Собствен капитал	9,31 %	9,82 %	9,82 %	9,65 %
	β	1,01	1,08	1,08	

⁽⁸⁰⁾ Данните в тези таблици са коригирани, като към дълга е приложена ставката на унгарския корпоративен данък от 19 %.

⁽⁸¹⁾ Данни за сектора „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ не бяха налични за базата данни за 2014 г. През 2016 г. този сектор имаше по-висока WACC, отколкото средната за другите два включени сектора, което показва, че включването му би увеличило стойността на оценката на WACC за 2014 г., ако имаше данни на разположение.

⁽⁸²⁾ Вж. бележка под линия 68.

⁽⁸³⁾ За данните в тази таблица са използвани бета стойности, взети от базата данни „Дамодаран“ за WACC на равнище отрасли.

⁽⁸⁴⁾ В настоящия случай е взета по-скоро средната, а не среднопретеглената стойност, като се използва броят на фирмите, включени във всеки сегмент, тъй като фокусът е върху заместващи сегменти, а не върху заместващи фирми. Вземането на среднопретеглената стойност няма да има значение за 2016 г., докато това би довело до малко по-високи стойности за 2014 г., което на свой ред би довело до по-високи стойности на WACC. Следователно, в настоящия контекст изборът на средна, а не на среднопретеглена стойност, е консервативен.

- б) При втората стъпка базата данни за рискови премии „Дамодаран“ се използва за изчисляване на средните дългови премии и премии за капиталов риск, които Унгария изисква спрямо останалите западноевропейски държави, принадлежащи към подгрупа „Развити европейски държави“ [вж. бележка под линия 77], както е посочено в таблица 9, в която подгрупа има предприятия, които осъществяват дейност в секторите, разгледани в Таблица 8, и които са включени в базата данни за WACC на равнище отрасли⁽⁸⁵⁾. Това ще бъде добавено към данните за разходите за дългов и собствен капитал, представени в първата стъпка а).

Таблица 9

Рискови премии за Унгария

(%)

Година	Рискова премия	Развити европейски държави	Унгария	Разлика
2014 г.	Рискова премия за държавата (облигации)	0,99	2,56	1,57
	Рискова премия за държавата (собствен капитал)	1,48	3,84	2,36
2017 г.	Рискова премия за държавата (облигации)	1,06	1,92	0,86
	Рискова премия за държавата (собствен капитал)	1,30	2,36	1,06

- в) При третата стъпка съответната разлика при специфичните за отделните държави рискови премии за Унгария, определена на втората стъпка б), се прибавя към разходите за дългов и собствен капитал, получени на първата стъпка а), и така се получават стойностите на разходите за дългов и собствен капитал за Унгария⁽⁸⁶⁾. Впоследствие се намира WACC за двете равнища на ливъридж, предложени от унгарските органи. Резултатите са обобщени в таблица 10.

Таблица 10

Разходи за дългово и капиталово финансиране и WACC (*) за Унгария

(%)

Година	Разходи	D/ (D+E)	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Мощност	Комунални услуги (общи)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2014 г.	Дълг преди облагане с данъци			7,47	6,97	7,22
	Дълг след облагане с данъци			6,05	5,65	5,85
	Собствен капитал			12,50	12,40	12,45
	WACC	50		9,28	9,02	9,15
	WACC	40		9,92	9,70	9,81

⁽⁸⁵⁾ Ключов елемент от оценката е това, че в „Дамодаран“ премията за рисков капитал за дадена държава се определя като сбора от премията на развит пазар и допълнителна рискова премия за държавата, базирана на спреда на държавата за неизпълнение и и пропорционално увеличена (с 1,5 през 2014 г. и 1,39 през 2016 г.), за да отрази по-високия капиталов риск на пазара. За повече подробности вж. работния лист „Explanation and FAQ“ („Обяснение и често задавани въпроси“) в базата данни за премии за капиталов риск, специфични за отделните държави, на Дамодаран, достъпна на адрес <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>.

⁽⁸⁶⁾ Обърнете внимание, че специфичната за Унгария допълнителна премия за рисков капитал, изчислена в подточка ii, ще трябва да бъде умножена по бета стойностите, представени в таблица 8:, за да бъде включена в стойността на разходите за собствен капитал, получена в подточка iii.

(%)

Година	Разходи	D/ (D+E)	Зелена електроенергия и електроенергия от възобновяеми източници	Мошност	Комунални услуги (общини)	Производство и комунални услуги (средна стойност)
2017 г.	Дълг преди облагане с данъци		5,27	4,82	4,82	4,97
	Дълг след облагане с данъци		4,27	3,91	3,91	4,03
	Собствен капитал		10,38	10,97	10,97	10,77
	WACC	50	7,32	7,44	7,44	7,40
	WACC	40	7,93	8,15	8,14	8,07

(*) Във формулата за WACC са използвани разходи за дългов капитал след облагане с данъци.

- (217) Тази методология предполага WACC за проекта Paks II в диапазона 9,15 — 9,81 % към датата на първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г. и в диапазон 7,40 — 8,07 % към февруари 2017 г. Този диапазон се основава на стойностите на ливъридж между 40 и 50 %, посочени в проучването за ПИУПИ. Също така трябва да се отбележи, че долната граница от 9,15 % за WACC за 2014 г. вероятно би трябвало да се коригира нагоре, когато има на разположение данни за „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ за 2014 г. Също така изричното включване на допълнителна рискова премия за атомните електроцентрали (вж. бележка под линия 68) би увеличило двата диапазона.

Заклучение относно WACC

- (218) При двете методологии, използвани за оценка на пазарен съпоставим показател за WACC, се получават припокриващи се интервали. Като цяло стойностите за 2017 г. са средно по-ниски от тези за 2014 г., като отразяват основно пазарната оценка на безрисковата норма на възвръщаемост на Унгария. Съответните интервали са обобщени в таблица 11.

Таблица 11

Обобщение относно WACC

(%)

	Декември 2014 г.	Февруари 2017 г.
Подход „от долу нагоре“	9,66 — 10,36	7,75 — 8,38
Подход на съпоставителен анализ	9,15 — 9,81	7,40 — 8,07
Цялостен диапазон	9,15 — 10,36	7,40 — 8,38
Средна стойност	9,76	7,89

- (219) В таблица 11 са показани данни за WACC в диапазона 9,15 — 10,36 % за първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г. и данни в диапазона 7,40 — 8,38 % за февруари 2017 г. Всички тези стойности на WACC трябва да се разглеждат като консервативни, защото не включват потенциалната рискова премия, която изискват проектите за атомни електроцентрали ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁷⁾ Освен това долната граница от 9,15 % за 2014 г. вероятно би трябвало да се коригира нагоре, ако имаше на разположение данни за „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“ за 2014 г.

5.1.1.2. Оценка на Комисията за IRR на проекта

- (220) При оценката на IRR Комисията използва финансовия модел, представен от Унгария. По-специално, Комисията прие методологията, използвана във финансовия модел, както и вложените данни за модела, с изключение на прогнозата за цените на електроенергията, за разглеждания централен сценарий. Въпреки това Комисията отбелязва:
- а) стойността на IRR е много чувствителна към избраната за изчислението прогноза за цените. Така например, поради прилагането на обменния курс EUR/USD от ноември 2014 г. ⁽⁸⁸⁾, а не обменния курс от октомври 2015 г. (изборът на унгарското правителство), за получаване на прогнозата за базираните в евро цени на Международната агенция по енергетика от 2014 г. (която се основава на прогнозни данни в публикацията IEA WEO 2014) IRR на проекта намалю с повече от 0,8 %. Това налага извършването на нова оценка на прогнозата за цените, която е в основата на изчисляването на IRR на проекта.
- б) Стойността на IRR е чувствителна също и към i) коефициента на натоварване (или процента на използване) на блоковете на атомната електроцентрала, ii) различните разходни елементи, свързани с проекта, включително разходите във връзка със собствеността през периода на строителство, както и последващите разходи за експлоатация и поддръжка през периода на експлоатация, и iii) потенциалните закъснения при строителството. Въздействието на промените при тези фактори трябва да бъде внимателно оценено, т.е. с изключение на някои малки отклонения, разгледани от Унгария във финансовия модел, в рамките на анализ на чувствителността, който осигурява проверка на достоверността на основните резултати.
- (221) Поради това, за да се осигурят по-точни прогнозни резултати за IRR на проекта, както и за придружаващия анализ на чувствителността и проверките за достоверност, Комисията направи известно прецизиране на компонентите, използвани за оценката на IRR. По-специално, Комисията преразгледа и допълни прогнозите за цените, представени от Унгария. В допълнение, освен че използва стойностите на разходите и коефициента на натоварване, предложени от Унгария за централния сценарий на финансовия модел, Комисията включи и информацията, предоставена от заинтересованите страни, за да се подобри точността на резултатите. И накрая, Комисията направи задълбочена проверка на чувствителността на резултатите, като симулира промени във всички съответни параметри на модела.
- (222) Подобно на WACC, съответните диапазони на IRR бяха изчислени въз основа на наличната информация през февруари 2017 г. (данните от 2017 г.) и по време на първоначалното решение за инвестиране на 9 декември 2014 г. (данните от 2014 г.).

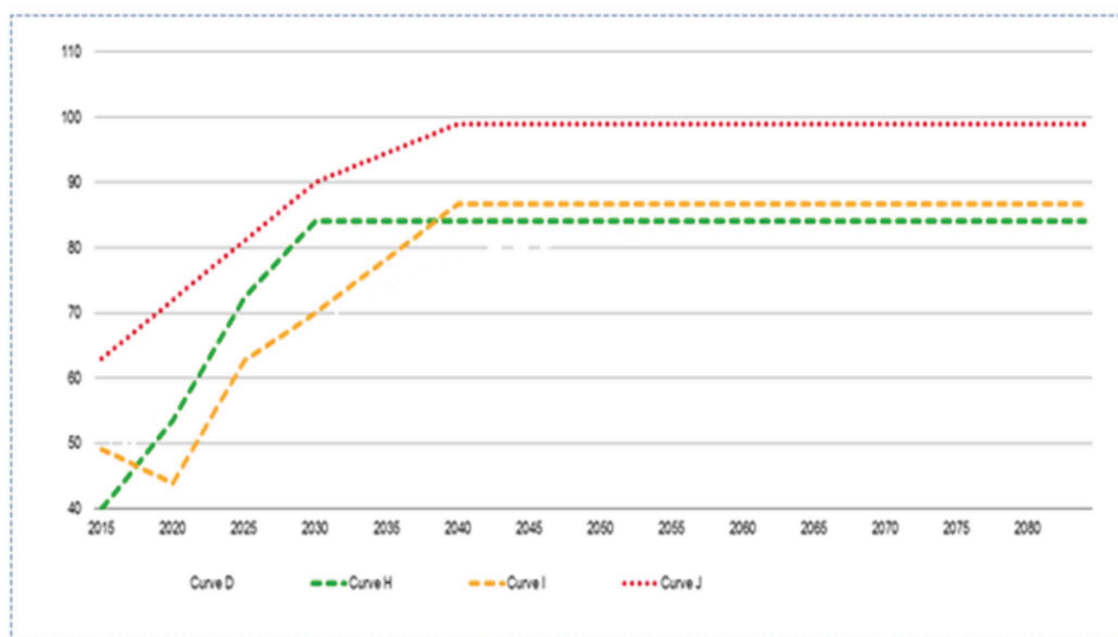
Прогнози за цените

- (223) Отправната точка за оценката на Комисията на прогнозите за цените са кривите на прогнозните цени, представени на фигура 16 в икономическото проучване, предоставено от Унгария, заедно с прогнозата за цените, базирана на публикацията IEA WEO (2014), използвана от Комисията в решението за откриване на процедурата. За да обхванат целия очакван период на експлоатация на блоковете на Paks II, Комисията разшири тези графики, като включи само онези, които обхващат периодите съответно до 2030 г. и до 2040 г., като прогнозираните равнища на цените се поддържат на стойностите им към момента на затварянето на блоковете (т.е. 2030 г. и 2040 г.). Тези прогнози за цените са илюстрирани на фигура 14.

⁽⁸⁸⁾ Дата на издаване на прогнозата за цените на Международната агенция по енергетика от 2014 г.

Фигура 14

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Кривата D се счита за поверителна информация/търговска тайна.

Източник: икономическото проучване и финансовият модел [вж. съображение 69].

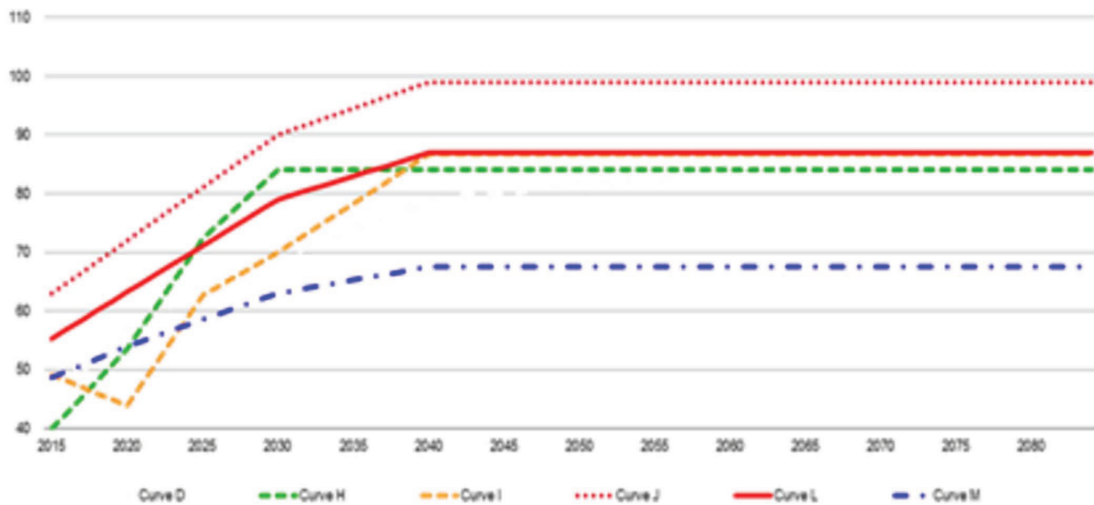
- (224) Кривата D на фигура 14 беше използвана от Комисията в решението за откриване на процедурата за изчисляване на IRR на проекта. Освен това кривата H представлява прогнозата от проучване на пазара от 2014 г. на BMWi (Федералното министерство на икономиката и енергетиката на Германия), кривата I представлява прогноза за референтен сценарий от 2014 г. на BMWi, кривата J представлява прогнозата за цените на електроенергията от публикацията IEA WEO 2014, като превръщането на цифрите в щатски долари в цифри в евро беше направено по приблизителния среден обменен курс EUR/USD за септември 2015 г. от 0,9 ⁽⁸⁹⁾. Изчисленията на IRR, представени от Унгария, се основават главно на кривите H, I и J.
- (225) Комисията извърши следните корекции на кривите, представени на Фигура 14. Кривата J бе коригирана въз основа на средния обменен курс EUR/USD, наличен по време на прогнозите в щатски долари от публикацията IEA WEO 2014, публикувани през ноември 2014 г. По това време средният обменен курс EUR/USD за предходните 3 месеца е 0,79. На кривата L на фигура 15 е нанесена същата корекция ⁽⁹⁰⁾.

⁽⁸⁹⁾ Унгарското правителство не е предоставило подробности за използваните обменни курсове. Приложената стойност от 0,9 може да бъде приспадната от финансовия модел. Средният месечен обменен курс за септември 2015 г. беше 0,89. Тази стойност на обменния курс EUR/USD (заедно с другите стойности, използвани в настоящия документ) е взета от интернет страницата на ЕЦБ на адрес http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?sessionId=B13D3D3075AF28A4265A4DF53BE1ABC0?SERIES_KEY=120.EXR.D.USD.EUR.SP00.A&start=01-07-2014&end=15-11-2016&trans=MF&submitOptions.x=46&submitOptions.y=5.

⁽⁹⁰⁾ Поради големите разлики в обменния курс EUR/USD Комисията избра среден обменен курс през 3-те месеца, предшестващи датата на първоначалното решение за инвестиране от 9 декември 2014 г., което включва и публикуването на IEA WEO 2014. Като алтернатива може да се използват средни годишни обменни курсове. Средният годишен обменен курс преди декември 2014 г. е 0,75, което би довело до малко по-ниска стойност на IRR, следователно предпочетенят вместо това тримесечен среден обменен курс за настоящия анализ е консервативен избор.

- (226) Освен това, за да изчисли точната IRR за февруари 2017 г., Комисията очертава ценовите прогнози, включени в публикуваното на 16 ноември 2016 г. издание „Световни перспективи за енергетиката“ на Международната агенция по енергетика за 2016 г. (IEA WEO 2016) ⁽⁹¹⁾. Тъй като първоначалните цифри бяха предоставени в щатски долари, Комисията използва тримесечния среден обменен курс EUR/USD (от средата на август 2016 г. до средата на ноември 2016 г.) от 0,9, съответстващ на тази дата на публикуване, за да получи цифрите в евро ⁽⁹²⁾ ⁽⁹³⁾. Кривата M на фигура 15 по-долу показва тази прогноза за цените.

Фигура 15

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Кривата D се счита за поверителна информация/търговска тайна.

Източник: икономическото проучване и финансовият модел (вж. съображение 69) и изчисленията на Комисията.

- (227) На тази фигура са илюстрирани два основни пункта. Първо, при прилагането на правилния обменен валутен курс за превръщане на стойностите в щатски долари в стойности в евро прогнозата за цените за Европа на IEA WEO 2014 става с около 12 % по-ниска (кривата L се намира под кривата J). Второ, прогнозата за цените на IEA WEO, публикувана през ноември 2016 г., е средно с малко над 20 % по-ниска от прогнозата за цените, публикувана в същото издание две години по-рано (кривата L и кривата M). Това може да се отнася до падащите цени на електроенергията през 2014 г. и 2016 г. и необходимите корекции на прогнозата ⁽⁹⁴⁾. Следователно всяка направена оценка по отношение на прогнозата за 2016 г. и всяко свързано изчисление на IRR следва да вземат предвид този спад в ценовите прогнози и трябва да се съсредоточат върху кривата M на фигура 15 ⁽⁹⁵⁾.

⁽⁹¹⁾ Вж. <http://www.worldenergyoutlook.org/publications/weo-2016/>.

⁽⁹²⁾ Вж. данните за цената на електроенергията на едро в таблица 6.13 на страница 267 от публикацията IEA WEO 2016.

⁽⁹³⁾ Отново съответният годишен среден обменен курс за разглеждания случай е 0,89, което прави избора на 3-месечен среден валутен курс по-консервативен за настоящия анализ.

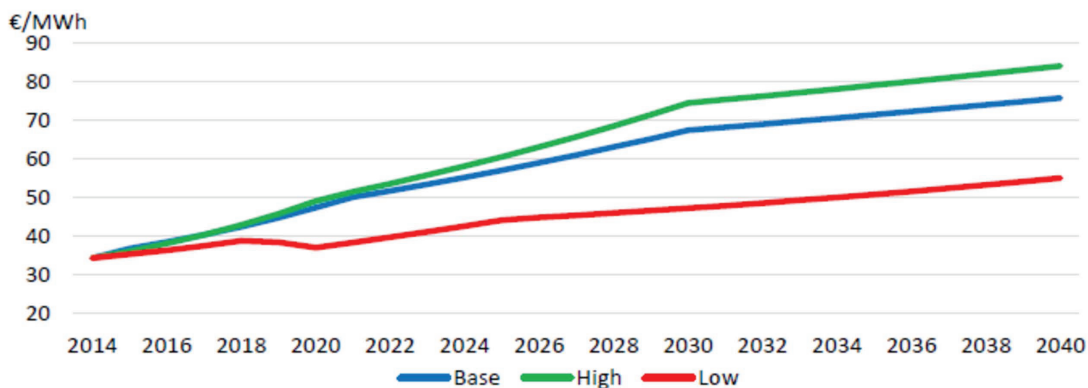
⁽⁹⁴⁾ Подобни корекции в посока надолу на прогнозите за цените на електроенергията между 2014 г. и 2015 г. бяха предприети също така от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство — вж. например стр. 46 от енергийните сценарии за бъдещето на Обединеното кралство от 2014 г., изготвени от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство, достъпни на адрес <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, и стр. 36 от енергийните сценарии за бъдещето на Обединеното кралство от 2015 г., изготвени от националната електропреносна мрежа на Обединеното кралство, достъпни на адрес: <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, означаващи средно намаление от 12 % за прогнозните цени на електроенергията за прогнозния период 2016—2035 г. Не беше намерено такова сравнение за данните на BMWi.

⁽⁹⁵⁾ В своя количествен анализ Комисията приема направените от Унгария допускания за увеличаване на цените на електроенергията до 2040 г., които след това остават постоянни. Това е консервативен избор. Като алтернатива могат да се построят сценарии за прогнозиране на цените, в които по-непосредствено се отчита въздействието на широкомащабното навлизане на технологии за възобновяема енергия върху цените на електроенергията на едро, когато наблюдаваните понастоящем ниски цени ще бъдат нормата и високите цени ще произтичат от недостига и зависимостта от метеорологичните условия. При такъв сценарий ще бъдат получени бъдещи цени, които са близки до настоящите цени, което предполага по-ниска възвръщаемост на инвестицията, отколкото тези, които ще бъдат изрично разглеждани в следващите раздели.

- (228) Във връзка с прогнозите за цените на IEA WEO трябва да се отбележи, че те се основават на оценката на „сценария при нови политики“⁽⁹⁶⁾. Изчерпателната оценка следва да включва и другите сценарии, разгледани от IEA WEO, като „сценария при текущите политики“ и „сценария при ниски цени на нефта“, както е направено в проучването на Candole във връзка с прогнозите за цените от публикацията IEA WEO 2015⁽⁹⁷⁾. Това е важно, защото изборът на различен вариант на политиката води до различни методи за прогнозиране на цените, както е показано на Фигура 12 и възпроизведено на фигура 16 по-долу.

Фигура 16

Криви на дългосрочните прогнози за цените на електроенергията (EUR/MWh)

Източник: Candole Partners.

- (229) Базовият, оптимистичният и песимистичният сценарии на фигура 16 съответстват на сценария при нови политики, сценария при текущите политики и сценария при ниски цени на нефта в публикацията IEA WEO 2015 [вж. също съображение 128]. От фигура 16 проличава, че според сценария при текущите политики се очакват малко по-високи цени на електроенергията в бъдеще, отколкото според сценария при нови политики, докато според сценария при ниски цени на нефта се очакват значително по-ниски цени на електроенергията в бъдеще, отколкото в сценария при нови политики (прогнози, направени през 2015 г.). Това трябва да се вземе предвид при един подробен анализ на чувствителността за изчисляване на IRR на проекта за Paks II⁽⁹⁸⁾.
- (230) Освен това, за да могат да се тълкуват и оценяват точно данните за дългосрочната прогноза за цените, изготвени от различни институции, тези данни следва да бъдат свързани с цените за електроенергия по фючърсни договори, подписвани на електроенергийните борси, дори ако последните се отнасят до много по-кратки времеви хоризонти, както е илюстрирано на фигура 12. Кривите на цените на фигура 13, като се направи сравнение на цените по германските и унгарските фючърсни договори с най-ниските ценови прогнози на IEA WEO (тези, съответстващи на сценария при ниски цени на нефта), показват, че дори последните прогнози за цените на IEA WEO 2015 може да са прекалено оптимистични, тъй като може да надценяват бъдещите цени на електроенергията. Този факт също трябва да бъде взет предвид при определянето на IRR на проекта Paks II, както и всеки подкрепящ анализ на чувствителността.

Коефициент на натоварване, различни разходни елементи и закъснения

- (231) Поради големия си мащаб, сложността на строителните работи и продължителността на периода на експлоатация атомните електроцентрали са изложени на несигурност по отношение, наред с друго, на коефициента на натоварване, времето за строителство и различните елементи на разходите. Това на свой ред оказва съществено въздействие върху IRR на проекта.

⁽⁹⁶⁾ Вж. съображение 128 за определение на „сценария при нови политики“.

⁽⁹⁷⁾ Вж. съображение 128 и бележка под линия 53: Сценарият при текущите политики отчита само политиките, приети няколко месеца преди отпечатването на публикацията. В „сценарий 450“ се описва пътят за постигане на целта от 2 °C по отношение на климата чрез технологии, които предстои да станат достъпни в търговски мащаби. И накрая, сценарият при ниски цени на нефта изследва последиците от устойчивите по-ниски цени (произтичащи от по-ниските цени на нефта) върху енергийната система.

⁽⁹⁸⁾ Комисията не предприе такъв подробен количествен анализ поради липсата на висококачествени съответни данни. Независимо от това е видно, че кривата на цените, съответстваща на сценария при ниски цени на нефта, ще води до значително по-ниска стойност на IRR, отколкото кривата на цените, съответстваща на сценария при нови политики.

- (232) Трудността при оценката на тези несигурности се крие във факта, че Paks II е проект за атомна електроцентрала от поколение III +, а понастоящем няма такива функциониращи централи⁽⁹⁹⁾. Следователно всеки съпоставителен анализ е хипотетичен. Технологичната разлика между атомните електроцентрали от поколение III и от поколение III + е твърде голяма, за да се твърди, че посочените в съображение 231 несигурности не засягат Paks II.

Коефициент на натоварване

- (233) Изчисленията на IRR на унгарското правителство се основават на допускането за среден коефициент на натоварване от [90—95] % (*) за Paks II. Това е много по-висока стойност от средногодишния коефициент на натоварване за всички атомни електроцентрали в света в размер на 72 %, както е посочено в „Световната ядрена промишленост — доклад за състоянието, 2015 г.“ (WNISR2015)⁽¹⁰⁰⁾. От своя страна IEA WEO 2014 отбелязва в своята публикация „Перспективи за ядрената енергетика“, че „[м]ежду 1980 и 2010 г. средният глобален коефициент на използване на мощността за реактори се е увеличил от 56 % на 79 %. Това е резултат от по-добро управление, което значително съкрати периодите на прекъсване на енергопроизводството за планирана поддръжка и зареждане с гориво. Най-ефективните реактори достигат коефициенти на използване на мощността от около 95 %. Тъй като електроцентралите остаряват обаче, постигането на такива високи равнища може да е трудно, тъй като се изискват по-чести проверки и тестване на компонентите⁽¹⁰¹⁾.“
- (234) Следва да се отбележи, че такива данни за високо натоварване могат лесно да бъдат изложени на риск поради аварии по време на срока на експлоатация на електроцентралата. Така например, аварията през 2003 г. в блок 2 на Paks NPP намали средния коефициент на натоварване за периода 1990—2015 г. с почти пет процентни пункта от 85,3 % на 80,7 %.
- (235) Допълнително предизвикателство за двата нови реактора на Paks II за поддръжане на коефициент на натоварване над 90 % е това, че се предвижда централата да работи едновременно с някои от блоковете на Paks NPP. Екологичното въздействие на двете атомни електроцентрали върху река Дунав, намираща се в непосредствена близост до тях, през горещите летни дни може да изисква намаляване на производството на една от централите. Тъй като се предполага, че двата нови реактора на Paks II ще работят постоянно с висок коефициент на натоварване, това ще доведе до намаляване на производството и намаляване на приходите за Paks NPP, икономически разход, който трябва да бъде взет предвид при оценката на икономическата жизнеспособност на проекта Paks II.

Разходи

- (236) Разходите през жизнения цикъл на дългосрочен проект могат значително да се отклонят от прогнозираните дългосрочни стойности, представени в първоначалния бизнес план на проекта. Типичните причини за това са невключването на всички релевантни разходни елементи в бизнес плана или използването на твърде оптимистични допускания и оценки на разходите.
- (237) Поради сложността на тези проекти реалните разходи за изграждане на атомни електроцентрали често са много по-високи от прогнозираните. Така например, разходите за изграждане на електроцентралите AREVA EPR от поколение III + във Франция и Финландия бяха почти три пъти по-големи от първоначалните разходи, включени в договора за строителство⁽¹⁰²⁾. При реакторите Westinghouse AP1000, които се строят в Китай и САЩ, също се наблюдава значително надхвърляне на разходите с около 20 % или повече, а разходите за атомната електроцентрала Rosatom AES-2006 в Беларус са почти удвоени спрямо първоначалните разходи за строителство⁽¹⁰³⁾.
- (238) Макар че по принцип договорите с фиксирана цена „до ключ“ могат да осигурят защита на собственика при увеличени разходи за строителство, те често не покриват всички разходи на новите реактори. Съответно разходите на собственика, включително разходите за получаване на необходимите разрешителни, разходите за присъединяване към мрежата, разходите за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, както и разходите за околната среда,

⁽⁹⁹⁾ Вж. раздел 2.3.

(*) Коефициентът на натоварване се счита за търговска тайна и е заместен с по-широк диапазон на този коефициент.

⁽¹⁰⁰⁾ Вж. стр. 25 от WNISR2015.

⁽¹⁰¹⁾ Вж. стр. 350 от IEA WEO 2014.

⁽¹⁰²⁾ Вж. <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html> и http://www.theecologist.org/News/news_analysis/2859924/finland_cancels_olkiluoto_4_nuclear_reactor_is_the_epr_finished.html.

⁽¹⁰³⁾ Вж. стр. 66 от WNISR2015.

не са фиксирани и могат да се увеличат. От своя страна доставчикът може да реши да не поема допълнителни разходи над определени граници и може да предполага, че увеличението на разходите се дължи на промени, поискани от собственика. Такъв спор може да завърши с арбитраж или в съда, като по този начин допълнително се увеличават разходите, свързани с инвестицията.

- (239) Бизнес планът за атомната електроцентрала Paks II изглежда съдържа и някои допускания за разходите, които биха могли да се считат за оптимистични. Според становищата на заинтересованите страни прогнозните данни може да са прекалено оптимистични за следните елементи:

- охлаждане на атомната електроцентрала: във финансовия модел е възприета система за охлаждане с прясна вода, подкрепена от Унгария, а не по-скъпа охладителна система, основана на охладителна кула, каквато е необходима според члена на ЕП г-н Jávor; в проучването на въздействието върху околната среда на проекта не е представен подробен количествен анализ на разходите и ползите от двете системи. Освен това може да е необходимо да се инсталира по-скъпо струваща охладителна кула по време на успоредната експлоатация на двете електроцентрали⁽¹⁰⁴⁾;
- присъединяване към електроенергийната мрежа: финансовият модел включва обща сума от [43 000—51 000] (*) млн. HUF, или [124—155] (*) млн. евро, което е по-малко от сумата от 1,6 млрд. евро, представена от члена на ЕП г-н Jávor; никоя от страните не е предоставила подробна информация за това как са изчислени тези цифри;
- разходи за резерви: финансовият модел не включва елемент, който би могъл да бъде отнесен към разходите от въздействието на атомната електроцентрала Paks II върху унгарската електроенергийна система, например изисквания за допълнителни резерви; допълнителни резерви ще се изискват от закона поради големия мащаб на отделните блокове на Paks II, според члена на ЕП г-н Jávor;
- разходи за застраховки: застраховка, която покрива големи аварии, които атомните електроцентрали могат да причинят, т.е. надпроектни аварии (BDVA), може да струва повече от [15 000—20 000] (*) млн. HUF, или [45—60] (*) млн. евро, посочени във финансовия модел⁽¹⁰⁵⁾;
- разходи за поддръжка: не се очакват големи разходи за ремонти по време на срока на експлоатация на атомната електроцентрала; разходи за ремонт може да са необходими поради преждевременно стареене на някои от елементите на атомната електроцентрала или поради инциденти или аварии, възникнали по време на срока на експлоатация на централата⁽¹⁰⁶⁾.

- (240) Комисията отбелязва, че всяко дължащо се на опасенията, изброени в съображение 239, отклонение от предоставените от Унгария цифри, така, както са представени в бизнес плана (и финансовия модел) на Paks II, би довело до намаляване на стойността на IRR на проекта⁽¹⁰⁷⁾.

Потенциални закъснения

- (241) При изграждането на атомни електроцентрали има тенденция към закъснения и това увеличава времето за строителство⁽¹⁰⁸⁾. Основните причини за закъсненията при строителството включват проблеми с проектирането, недостиг на квалифицирана работна ръка, загуба на експертен опит, проблеми с веригата на доставките, лошо планиране и проблеми, свързани с първа по рода си технология (FOAK)⁽¹⁰⁹⁾ ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Вж. раздел 6.3 от проучването на въздействието върху околната среда, на разположение на адрес: <http://www.mvmpaks2.hu/hu/Dokumentumtarolo/Simplified%20public%20summary.pdf>.

(*) Данните във финансовия модел се считат за търговска тайна и са замънени с по-широки диапазони.

⁽¹⁰⁵⁾ Разходите за подобни BDVA могат лесно да надхвърлят 100 милиарда евро и потенциално да достигнат стойности в размер на стотици или дори хиляди милиарди евро (виж стр. 20—24 от „The true costs of nuclear power“ („Истинските разходи за ядрена енергия“) от Wiener Umwelt Anwaltshaft и Österreichische Ökologie Institute, на разположение на адрес <http://wua-wien.at/images/stories/publikationen/true-costs-nuclear-power.pdf>). Като се има предвид, че BDVA се случва веднъж на всеки 25 години (1986 г. (Чернобил) и 2011 г. (Фукушима) и има близо 400 ядрени реактора, действащи по целия свят, съществува вероятност от $2 \times (1/400) = 0,5\%$ на двата реактора на Paks II да се случи надпроектна авария през първите 25 години от експлоатацията им. Цената на застрахователното покритие за такива шети обикновено е много по-висока от очакваната стойност на шетите, причинени от такава авария, т.е. от $0,5\% \times 100$ млрд. EUR = 500 млн. EUR (като се взема по-консервативната оценка за стойността на шетите, причинени от реално случила се надпроектна авария).

⁽¹⁰⁶⁾ В проучването на г-н Felsmann е установен такъв основен ремонт на Paks I. Макар че унгарското правителство изключва необходимостта от подобни ремонти за Paks II, основанията за такова изключване не са ясни.

⁽¹⁰⁷⁾ Комисията не предприе подробен количествен анализ на въздействието на подобни отклонения поради липсата на висококачествени съответни данни. Вместо това част от информацията, представена в съображение 239, беше използвана като аргументи за анализа на чувствителността, въз основа на който е определена IRR на проекта (вж. съображения 245 и 246 в следващия раздел).

⁽¹⁰⁸⁾ Вж. стр. 33 от WNISR2015.

⁽¹⁰⁹⁾ Вж. стр. 58—60 от WNISR2015.

⁽¹¹⁰⁾ В публикацията IEA WEO 2014 също се отбелязва, че строителството на първи по рода си проект може да отнеме много по-дълго време и да е свързано с много по-високи разходи, отколкото при по-зрелите проекти поради липсата на опит и обучение — вж. стр. 366.

- (242) Що се отнася до закъсненията в периода на изграждане, първите две електроцентрали от поколение III +, които на практика бяха построени и пуснати в експлоатация, електроцентралата Oikiluoto-3 във Финландия (начало на строителството: 2005 г.) и електроцентралата Flamanville във Франция (начало на строителството: 2007 г.), са имали закъснения от повече от пет години всяка ⁽¹¹¹⁾. И двете електроцентрали са модел Areva EPR.
- (243) Четирите проекта AES-2006 от поколение III + на Rosatom в Русия, чието строителство започна между 2008 и 2010 г., също претърпяха закъснения, както е описано в Таблица 3 в съображение 99. Например изграждането на един от двата блока V-491 (Paks II е по същия проект) на електроцентралата Leningrad II в Санкт Петербург (чието въвеждане в експлоатация първоначално беше предвидено за октомври 2013 г.) бе прекъснато, когато стоманена конструкция на защитната обвивка се срути на 17 юли 2011 г. ⁽¹¹²⁾, поради което пускането му в експлоатация сега се предвижда за средата на 2017 г., докато другият блок се очаква да бъде пуснат в експлоатация до 2016 г. и понастоящем се предвижда да бъде присъединен към мрежата едва през 2018 г. ⁽¹¹³⁾ Изграждането на друг блок в Niemen в Калининград беше спряно през 2013 г. ⁽¹¹⁴⁾
- (244) Като резултат последната хронология на изграждането на електроцентрали от поколение III + предполага, че закъсненията по време на строителството не са необичайни ⁽¹¹⁵⁾. Това на свой ред дава отражение върху IRR. Това отражение може да бъде смекчено само до определена степен, като бъдат заложени обезщетения за вреди при определени обстоятелства.

Изчисляване на IRR

- (245) Комисията използва предоставения от Унгария финансов модел за изчисляване на диапазоните за съответните стойности за IRR за декември 2014 г. и февруари 2017 г. Комисията по-специално:
- се позова на стойностите на разходите, включени във финансовия модел от унгарското правителство като отправна точка,
  - актуализира кривите на прогнозите на цените във финансовия модел в посоката, разгледана в подраздел „Прогнози за цените“ [вж. съображения 223—230] — за изчисляване на IRR за декември 2014 г. бяха използвани кривите на прогнозите за цените H, I и L, а за изчисляване на IRR за февруари 2017 г. беше използвана кривата M,
  - разработи анализ на чувствителността, основан на т.нар. анализ „Монте Карло“, за да получи съответните диапазони за стойностите на IRR, съответстващи на двете точки във времето, а именно декември 2014 г. и февруари 2017 г. ⁽¹¹⁶⁾
- (246) Анализът на чувствителността „Монте Карло“ беше използван за оценка на отклоненията на IRR от централната ѝ стойност в следствие на малки промени в стойностите на различните входящи данни за модела. Бяха приети следните отклонения от въведените от Унгария стойности:
- малки симетрични отклонения в използваните бъдещи инфлация, валутен курс, оперативни разходи, разходи за гориво, разходи за поддръжка, разходи за управление на отпадъците и извеждане от експлоатация, очакван срок на експлоатация и крива на прогнозата на цените ⁽¹¹⁷⁾,

⁽¹¹¹⁾ За закъсненията при електроцентралата Oikiluoto-3 вж. <http://www.world-nuclear-news.org/C-Oikiluoto-EPR-supplier-revises-compensation-claim-1002164.html>. За закъсненията при електроцентралата Flamanville вж. <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html>.

⁽¹¹²⁾ Вж. стр. 64 от WNISR2015.

⁽¹¹³⁾ Вж. <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-o-s/russia-nuclear-power.aspx>.

⁽¹¹⁴⁾ Вж. стр. 63 от WNISR2015, както и статиите в пресата <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2013-06-12/russia-freezes-construction-nuclear-power-plant-kaliningrad> и <http://www.bsrrw.org/nuclear-plants/kaliningrad/>

⁽¹¹⁵⁾ Всъщност самата Унгария очаква закъснения (вж. съображение 99).

⁽¹¹⁶⁾ Това е по-надежден анализ на чувствителността от онези, използвани от Унгария във финансовия модел (вж. съображение 177), тъй като при тях се разглежда въздействието върху WACC и IRR на промените в само една основна променлива. Вместо това анализът „Монте Карло“ позволява да се установи влиянието на промените в стойността на повече от една основна променлива.

⁽¹¹⁷⁾ Тези отклонения са взети от нормалните разпределения, като средната стойност е равна на базовите стойности, включени във Финансовия модел, а стандартното отклонение е равно на отклоненията, включени в анализа на чувствителността на Финансовия модел — 95 % от стойностите, взети от тези нормални разпределения, попадат в рамките на двукратния размер на избраното стандартно отклонение на разпределението. Избраните двойки средна стойност — стандартно отклонение са следните: i) инфлация ([0 — 2] %*; 0,25 %), ii) валутен курс (HUF/EUR) [300 — 310]*; 10 %), iii) ценова чувствителност (всяка отделна крива; 2,5 EUR/MWh) и iv) срок на експлоатация на централата (60; 5). За различните елементи на периодичните разходи: i) оперативни разходи, ii) разходи за гориво, iii) разходи за поддръжка и iv) разходи за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците е избрано стандартно отклонение от 10 % от съответната периодична стойност.

* В тази бележка под линия избраните методи във финансовия модел се считат за търговска тайна и са заменени с по-широки диапазони.

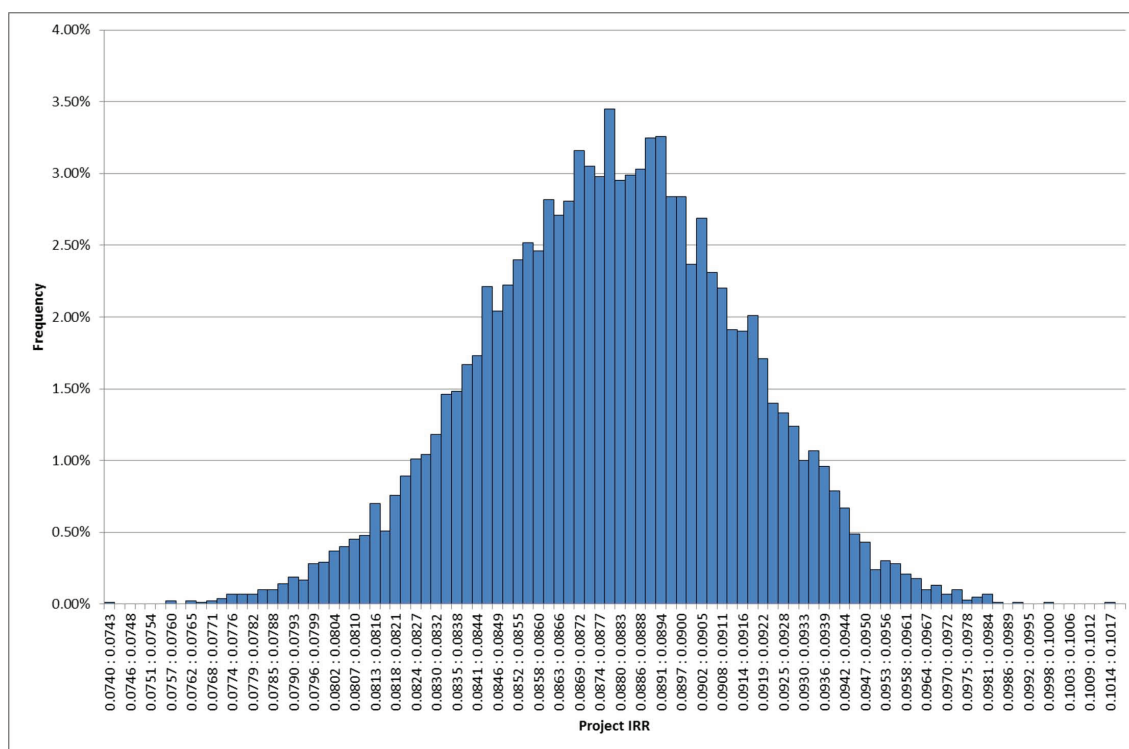
- малки асиметрични отклонения за бъдещите коефициенти на прекъсване на енергопроизводството — отклоненията надолу са ограничени от пълното (100-процентно) използване на капацитета и се приема, че са по-малки от отклоненията нагоре спрямо базовата стойност от [5—10] % (**) (т.е. коефициент на използване на капацитета от [90—95] % (**))⁽¹¹⁸⁾,
- в анализа „Монте Карло“ не бяха включени закъснения по проекта поради непълния начин за третиране на закъсненията във финансовия модел (вж. съображение 249 по-долу).

На фигура 17 и фигура 18 по-долу е показано разпределението на стойностите на IRR на проекта за двата периода на оценката. Във всеки от двата случая резултатът се основава на 10 000 симулации⁽¹¹⁹⁾.

- (247) За декември 2014 г. центърът на разпределението на прогнозната IRR е в 8,79 %, докато 90 % от изчислените стойности на IRR попадат в интервала [8,20 %; 9,36 %].

Фигура 17

Стойности на IRR за декември 2014 г.

Източник: изчисления на Комисията

- (248) За февруари 2017 г. центърът на разпределението на прогнозната IRR е около 7,35 % и 90 % от изчислените стойности на IRR попадат в интервала [6,79 %; 7,90 %]⁽¹²⁰⁾:

(**) Базовата стойност и коефициентът на използване на капацитета се считат за търговска тайна и са заменени с по-широки диапазони.

⁽¹¹⁸⁾ Понеже базовият коефициент на прекъсване е малък при [5—10]*** %, отклоненията нагоре, т.е. по-големите коефициенти на прекъсване, могат да бъдат потенциално по-високи от отклоненията надолу, т.е. по-малките коефициенти на прекъсване. Избрано е триъгълно разпределение с крайни точки от 5 % и 12 % (съответстващи на коефициентите на натоварване 88 % и 95 %) и централен пик при [5—10]*** % (базова стойност).

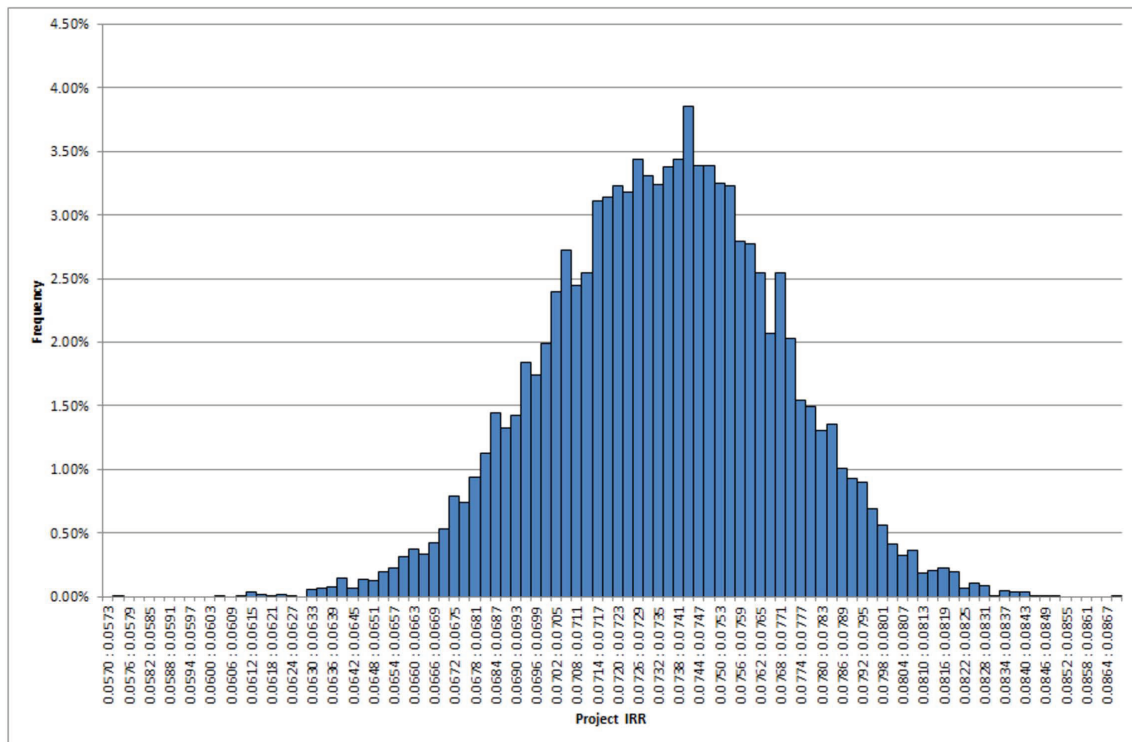
*** В тази бележка под линия базовата стойност се счита за търговска тайна и е заменена с по-широк диапазон.

⁽¹¹⁹⁾ Трябва да се отбележи, че през тези периоди не се приема корелация между различните променливи.

⁽¹²⁰⁾ И за двете години стойностите на IRR, оценени от Комисията, са по-ниски от представените от Унгария най-вече поради по-ниските прогнози за бъдещите цени, а също и поради по-общ анализ на чувствителността (вж. съображение 246).

Фигура 18

Стойности на IRR за февруари 2017 г.

Източник: изчисления на Комисията.

(249) Трябва да се отбележи, че въздействието на потенциалните закъснения не е включено в изчисленията на IRR, на които се основават фигура 17 и фигура 18. Основната причина за това е непълното третиране на закъсненията от финансовия модел. По-конкретно финансовият модел позволява следните видове закъснения:

— закъснения, които вече са настъпили преди началото на строителните работи (означени във финансовия модел като „закъснения по време на строителството“),

— закъснения, които са настъпили след приключването на строителните работи (означени във финансовия модел като „последващи закъснения, невключени в договорната цена“).

(250) Комисията отбелязва, че тези два сценария за закъснения, включени във финансовия модел, са основни и не могат да бъдат използвани за адекватно моделиране на истинското въздействие на най-често срещаните видове закъснения, например когато закъснения с различна продължителност настъпват на различни етапи от периода на строителство⁽¹²¹⁾.

(251) Диапазоните на IRR за двете точки във времето, които са взети предвид при оценката, са обобщени в таблица 12 по-долу. Прогнозната IRR е по-ниска за февруари 2017 г. поради прогноза за намаление на цените на електроенергията между 2014 г. и 2017 г. Въпреки това и двете оценки могат да се считат за консервативни предвид факта, че някои качествени елементи, описани в съображения 238 и 239, и недостатъци в оценките на унгарските органи не могат да бъдат включени количествено във финансовия модел.

⁽¹²¹⁾ Освен това подобни закъснения най-вероятно ще бъдат съчетани с надхвърляне на разходите. По-специално, надхвърляне на разходите може да настъпи въпреки характера на договора за ИСС като договор с фиксирана цена „до ключ“ по две причини: i) фиксираната цена се отнася само за разходите на доставчиците, но не и за разходите на собствениците, и ii) ако доставчиците обсъждат някои увеличения на разходите, които са тяхна отговорност, евентуалният правен спор определено ще увеличи разходите по проекта.

Таблица 12
Обобщение на IRR

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон	8,20 —9,36	6,79 —7,90
Средна стойност	8,79	7,35

(%)

5.1.1.3. Оценка на Комисията на LCOE

- (252) От съображения за изчерпателност и с цел отразяване на цялата представена от Унгария информация [вж. съображения 69 и 81—82], Комисията разгледа накратко също и икономическата жизнеспособност на Paks II, като използва мярката стандартни разходи за производството на електроенергия (LCOE) (вж. раздел 3.1.1.3).
- (253) При оценката на LCOE на унгарска атомна електроцентрала, подобна на Paks II, Комисията използва като отправна точка проучването на ОИСП/IEA/NEA от 2015 г. [вж. съображение 81]. В това проучване LCOE на унгарска атомна електроцентрала се оценява на 80,95 EUR/MWh при лихвен процент 7 % и на 112,45 EUR/MWh при лихвен процент 10 % при коефициент на натоварване 85 %⁽¹²²⁾. Тъй като тези данни бяха публикувани през август 2015 г., те могат да се използват само за оценката на LCOE през 2017 г., но не и за оценката на LCOE през 2014 г.
- (254) Комисията отбелязва, че при увеличаване на коефициента на натоварване до [90—95] % (*) — централната стойност на коефициента на натоварване в представените от Унгария данни, стойностите на LCOE в предходното съображение се променят съответно на 74 EUR/MWh и 103 EUR/MWh⁽¹²³⁾.
- (255) Въз основа на гореизложеното Комисията заключава, че LCOE на унгарска атомна електроцентрала надвишава 74 EUR/MWh, което от своя страна надвишава ценовата прогноза от 73 EUR/MWh, изчислена през 2015 г., или ценовата прогноза от 68 EUR/MWh, изчислена през 2016 г.⁽¹²⁴⁾

5.1.1.4. Заключение относно икономическото предимство

- (256) Комисията използва оценките на WACC и IRR, получени в раздели 5.1.1.1 и 5.1.1.2, за да оцени дали е спазен ПИУПИ. В таблица 13 по-долу е обобщена съответната информация за двете точки във времето:

Таблица 13
Сравнение на WACC и IRR

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон на WACC	9,15 —10,36	7,40 —8,35

(%)

⁽¹²²⁾ Стойностите EUR/MWh са получени чрез прилагане на средния месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за август 2015 г. (месеца на публикуване на проучването ОИСП/IEA/NEA) към стойностите USD/MWh в публикацията.

(*) Коефициентът на натоварване се счита за търговска тайна и е заместен с по-широк диапазон на този коефициент.

⁽¹²³⁾ Тези корекции в стойността на LCOE могат да бъдат получени чрез умножаване на всеки елемент в знаменателя на формулата за LCOE $LCOE = \frac{\text{Sumt}(\text{Costst} \times (1+r)^{-t})}{\text{Sumt}(\text{MWh} \times (1+r)^{-t})}$ (вж. бележка под линия 32) по 93/85.

⁽¹²⁴⁾ Ценовата прогноза от 73 EUR/MWh е получена чрез умножаване на цената на електроенергията на едро от 81 EUR/MWh за 2040 г. от фигура 8.11 на стр. 327 от IEA WEO 2015 със среден месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за периода септември—ноември 2015 г., датата на публикуването на IEA WEO 2015. По подобен начин ценовата прогноза от 68 EUR/MWh е получена чрез умножаване на цената на електроенергията на едро от 75 EUR/MWh за 2040 г. от фигура 6.13 на стр. 267 от IEA WEO 2016 със среден месечен обменен курс EUR/USD от 0,9 за периода септември—ноември 2016 г., датата на публикуването на IEA WEO 2016.

	декември 2014 г.	февруари 2017 г.
Диапазон на IRR	8,20 —9,36	6,79 —7,90
Средна стойност на WACC	9,76	7,88
Централна стойност на IRR	8,79	7,35
Процент на случаите със симулирана IRR, когато $IRR < \min(WACC)$	85	55

(257) Таблица 13 предлага следната ключова информация:

- централната стойност на IRR е значително по-ниска от средната стойност на диапазона на WACC (8,79 % спрямо 9,66 % и 7,35 % спрямо 7,88 %) и в двата периода,
- централната стойност на IRR е по-ниска дори от долната граница на диапазона на WACC (8,79 % спрямо 9,15 % и 7,35 % спрямо 7,40 %) и в двата периода,
- IRR пада под съответния диапазон на WACC в повечето случаи, и по-конкретно прогнозните стойности на IRR, получени от симулацията „Монте Карло“, са по-ниски от долната граница на диапазона на WACC в повечето случаи (85 % за декември 2014 г. и 55 % за февруари 2017 г.)⁽¹²⁵⁾⁽¹²⁶⁾.

(258) Комисията подчертава, че тези резултати са консервативни, като се има предвид, че:

- Комисията не разполага със средствата за точна оценка на възможността за допълнителни разходи, и по-специално за величините, предложени в мненията от заинтересованите страни след публикуването на решението за откриване на процедурата; колебанията на разходите, включени в симулациите „Монте Карло“, са с много по-малка величина от тези, предложени във въпросните мнения,
- ценовите прогнози за сценарии с ниски бъдещи цени на нефта, представени в мненията, получени от Комисията, не бяха включени в анализа на чувствителността и не бяха направени корекции, за да се вземе предвид отклонението на цените за електроенергия по фючърсни договори, подписвани на електроенергийните борси, от разглежданите ценови прогнози,
- не е включена рискова премия за атомни електроцентрали над стандартните рискови премии за производство на електроенергия и комунални услуги,
- за 2014 г. в съпоставителния анализ на WACC не е имало на разположение прогнози за WACC за сектора „Зелена енергия и енергия от възобновяеми източници“.

Това предполага, че в действителност потенциалната разлика между стойностите на IRR и стойностите на WACC, съответстващи на всяка от точките във времето, много вероятно е дори по-голяма.

⁽¹²⁵⁾ Трябва също така да се има предвид, че разпределението на стойностите на WACC най-вероятно не е равномерно в посочения диапазон. Вместо това е по-вероятно стойностите да се струпват около средата на интервала, т.е. по-вероятно е да се вземат стойности, близки до средата на диапазона, и по-малко вероятно е такива да се вземат в крайните точки на диапазона, което показва, че припокриването между данните за IRR и данните за WACC е дори по-малко от това, което се предполага от данните в последния ред на таблица 13.

⁽¹²⁶⁾ Трябва да се отбележи, че това припокриване се изчислява само за статистически цели. Пазарният инвеститор обикновено сравнява централните стойности (или диапазоните) на интервалите на WACC и IRR. Причината за това е, че припокриването на двата диапазона обхваща донякъде екстремните условия, когато IRR е висока и в същото време WACC е ниска. Тъй като и двете мерки са свързани с едни и същи пазарни условия и един и същ конкретен проект, т.е. Paks II, те обикновено се движат заедно (т.е. висока стойност на IRR в диапазона на IRR най-вероятно съвпада с висока стойност на WACC в диапазона на WACC), което потенциално изключва едновременното реализиране на ниска стойност на WACC заедно с висока стойност на IRR.

- (259) Освен това изчисленията, на които се основава оценката на IRR на проекта, съчетани с изчислените стойности на WACC, могат да се използват и за количествено определяне на нетната настояща стойност (ННС) на общите загуби, които се очаква да се натрупат през жизнения цикъл на проекта, ако той е финансиран от инвеститор в условията на пазарна икономика. По-конкретно, очаква се проектът да доведе до загуби в размер на 600 млн. евро в базовия случай, при който пазарната WACC е 7,88 %, а IRR е 7,35 % — средните стойности за данните за 2017 г.⁽¹²⁷⁾
- (260) Освен това, освен сравнението на WACC и IRR, също и краткият анализ на LCOE потвърди, че стандартните разходи за електроенергията, произвеждана от Paks II, няма да се покриват от прогнозните цени.
- (261) Въз основа на тези резултати Комисията заключава, че проектът няма да генерира достатъчна възвръщаемост, за да покрие разходите на частен инвеститор, който може да получи финансиране само на пазарни цени. Макар данните от февруари 2017 г. да са най-подходящи за провеждането на теста за ПИУПИ, резултатите, получени от анализа на тези данни, са валидни дори когато анализът е направен въз основа на данните, налични по време на първоначалното решение за инвестиране през декември 2014 г.
- (262) Въз основа на направената оценка Комисията стига до заключението, че частен инвеститор не би инвестирал в проекта при същите условия. Следователно, тъй като Paks II се възползва изцяло от нов актив с икономическа стойност, Комисията счита, че мярката предполага икономическо предимство за Paks II.

5.1.2. ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ДЪРЖАВНИ РЕСУРСИ И ПРИПИСВАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ НА ДЪРЖАВАТА

- (263) Както е обяснено в решението за откриване на процедурата, Унгария ще финансира изграждането на проекта с държавни средства, от които 80 % са заем от Руската федерация и 20 % са собствени средства на Унгария. Унгария ще финансира директно всички инвестиции, необходими за възлагането, проектирането и изграждането на блокове 5 и 6, както е посочено в МПС за финансиране. Следователно Комисията заключава, че мярката ще доведе до прехвърляне на ресурси от страна на унгарската държава.
- (264) Комисията също така припомня, че мярката може да бъде приписана на унгарската държава, тъй като Унгария е взела решение да инвестира в проекта и ще взема решения за отпускане на необходимите средства за изплащане на покупната цена по договора за ИСС и на капиталовото финансиране на двата нови реактора на Paks II.

5.1.3. ИЗБИРАТЕЛНОСТ

- (265) Една мярка се счита за избирателна, ако поставя в по-благоприятно положение само определени предприятия или производството на някои стоки. Комисията потвърждава, че мярката е избирателна, защото се отнася само до едно предприятие, тъй като Унгария е определила Paks II с Резолюция № 1429/2014 на правителството (VII. 31.) като унгарската упълномощена организация, която ще бъде собственик и оператор на новите блокове за производство на ядрена енергия. Поради това се счита, че предимството е избирателно.

5.1.4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА И НАРУШАВАНЕ НА КОНКУРЕНЦИЯТА

- (266) Както беше посочено от Комисията в решението за откриване на процедурата, пазарът на електроенергия в Съюза беше либерализиран и производителите на електроенергия осъществяват търговия между държавите членки. Освен това унгарската електроенергийна инфраструктура е сравнително силна и разполага със стабилни междусистемни връзки (равняващи се на 30 % от националните инсталирани мощности) със съседните държави членки. Макар че Унгария е нетен вносител, фигура 5 в съображение 49 показва, че Унгария също така изнася електроенергия не само за свързания пазар на Чехия, Словакия, Унгария и Румъния „ден напред“ (функциониращ от 2014 г.), но и за Австрия и Хърватия.
- (267) Мярката, за която е подадено уведомление, позволява изграждането на значителни мощности, които иначе могат да бъдат обект на частни инвестиции от други пазарни участници, използващи алтернативни технологии, както от Унгария, така и от други държави членки. Освен това, тъй като електроенергията се търгува през границите, всяко избирателно предимство за дадено предприятие има потенциала да засегне търговията в рамките на Съюза.

⁽¹²⁷⁾ Тези оценки на разглежданата ННС са консервативни, тъй като не отчитат въздействието на някои видове закъснения [вж. съображения 99, 246 и 0] и факторите, описани в съображения 239 и 258, които биха могли значително да увеличат разходите или да намалят бъдещите приходи и следователно в тях вероятно съществено са подценени евентуалните загуби. Всяко отклонение на тези фактори допълнително ще увеличи нетните загуби на проекта.

- (268) Поради това Комисията потвърждава, че мярката заплашва да наруши конкуренцията.

5.1.5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ОТНОСНО НАЛИЧИЕТО НА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

- (269) Като се има предвид, че Комисията заключава, че мярката предполага икономическо предимство за Paks II и че останалите елементи за наличието на държавна помощ са налице, Комисията заключава, че в рамките на проекта унгарската държава предоставя помощ в полза на Paks II, която е държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от ДФЕС.

5.2. ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ НА ПОМОЩТА

- (270) Както е установено в решението за откриване на процедурата [съображение 116], Комисията поддържа своето твърдение, че въпреки че вече са подписани редица споразумения и вече е взето първоначалното решение за инвестиране, окончателното решение за инвестиране, с което Paks II възлага по неотменим начин строителните работи на двата нови реактора, все още предстои да бъде взето и все още не са извършени плащания по договора за ИСС. Следователно, като е подала уведомление за мярката преди привиждането ѝ в изпълнение, Унгария е изпълнила своето задължение за изчакване в съответствие с член 108, параграф 3 от ДФЕС.

5.3. СЪВМЕСТИМОСТ

- (271) Тъй като беше установено, че мярката съдържа държавна помощ, Комисията допълнително проучи дали мярката може да се счита за съвместима с вътрешния пазар.
- (272) Комисията отбелязва, че Унгария счита, че мярката не представлява държавна помощ, но независимо от това е представила аргументи относно съвместимостта на мярката с вътрешния пазар в отговор на решението за откриване на процедурата и на становищата на трети страни, получени от Комисията вследствие на публикуването на решението за откриване на процедурата (вж. раздел 3.2).

5.3.1. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА ОЦЕНКА

- (273) Както е обяснено в раздел 3.3.1 от решението за откриване на процедурата, Комисията може да обяви дадена мярка за съвместима директно по член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, ако мярката допринася за постигането на обща цел, ако е необходима и пропорционална за постигането от тази цел и не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общата цел.
- (274) Мярката трябва да отговаря на следните условия: i) тя има за цел да улесни развитието на икономически дейности или икономически региони в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС; ii) тя е насочена към постигане на съществено подобрене, което не може да бъде постигнато само от пазара (например справяне с неефективност на пазара); iii) предложената мярка е подходящ инструмент на политиката за постигането на целта от общ интерес; iv) тя има стимулиращ ефект; v) пропорционална е на нуждите, въз основа на които се предоставя; и vi) то не води до ненужно нарушаване на конкуренцията и търговията между държавите членки.
- (275) В отговора си на решението за откриване на процедурата унгарските органи заявиха, че правилата за държавна помощ, и по-специално общата забрана за предоставянето на държавна помощ, не се прилагат за мерки, попадащи в обхвата на Договора за Евратом.
- (276) Комисията признава, че разглежданата инвестиция е промишлена дейност, попадаща в обхвата на Договора за Евратом (вж. приложение II към него); този факт обаче не прави членове 107 и 108 от ДФЕС неприложими при оценката на метода на финансиране на такава дейност.
- (277) Всъщност, докато член 2, буква в) от Договора за Евратом създава задължение за Съюза да улеснява инвестициите в областта на ядрената енергетика и член 40 от Договора за Евратом задължава Съюза да публикува примерни програми, за да улеснява развитието на ядрената енергетика, Договорът за Евратом не предвижда никакви специфични правила за контрол от страна на държава членка върху финансирането на подобни инвестиции. Съгласно член 106а, параграф 3 от Договора за Евратом разпоредбите на ДФЕС не дерогират разпоредбите на Договора за Евратом.
- (278) В действителност членове 107 и 108 от ДФЕС не дерогират разпоредбите на Договора за Евратом, тъй като в Договора за Евратом не са предвидени различни правила за контрол на държавните помощи, нито контролът на държавните помощи, осъществяван от Комисията съгласно членове 107 и 108 от ДФЕС, възпрепятства изпълнението на целта за насърчаване на нови ядрени инвестиции, залегнала в Договора за Евратом.

5.3.2. СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО НА СЪЮЗА, РАЗЛИЧНО ОТ ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

- (279) Многобройни заинтересовани страни представиха мнения относно съответствието на мярката с директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС (особено с Директива 2014/25/ЕС поради специфичните за сектора правила) и член 8 от Директива 2009/72/ЕО (Директивата за електроенергията); поради това Комисията оцени до каква степен (евентуалната) несъвместимост с разпоредбите на директиви 2014/24/ЕС и 2014/25/ЕС и член 8 от Директива 2009/72/ЕО относно прякото възлагане на дадено предприятие на изграждането на двата нови реактора на Paks II би могла да повлияе на оценката на държавните помощи съгласно член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС.
- (280) Съгласно установената съдебна практика, „когато Комисията прилага производството в областта на държавните помощи, тя е длъжна по силата на общата структура на Договора да зачита съответствието между разпоредбите, уреждащи държавните помощи и специфичните разпоредби, различни от тези относно държавите помощи, и по този начин да прецени съвместимостта на разглежданата помощ с тези специфични разпоредби (...). При все това подобно задължение се налага на Комисията единствено що се отнася до условията на помощ, които са до такава степен неразривно свързани с предмета на помощта, че не би могло да бъдат преценени поотделно. (...) Всъщност задължение на Комисията да изрази окончателна позиция, независимо от връзката между условията на помощ и предмета на разглежданата помощ, в рамките на процедура в областта на държавните помощи относно наличието или липсата на нарушение на разпоредби на правото на Съюза, различни от тези по членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, (...), би влязло в стълкновение, от една страна, с процедурните правила и гаранции — които отчасти са твърде различни и пораждат различни правни последици — присъщи на специално предвидените производства за контрол върху прилагането на тези разпоредби, а от друга страна, с принципа на автономия на административните процедури и на способите за защита (...). (...) Така, ако разглежданото условие на помощ е неразривно свързано с предмета на помощта, неговата съвместимост с разпоредбите, различни от тези относно държавните помощи, ще бъде преценена от Комисията в рамките на процедурата по член 108 ДФЕС и тази преценка би могла да доведе до обявяване на несъвместимостта на съответната помощ с вътрешния пазар. За сметка на това, ако разглежданото условие може да бъде отделено от предмета на помощта, Комисията не е длъжна да прецени неговата съвместимост с разпоредбите, различни от тези относно държавните помощи в рамките на производството по член 108 ДФЕС (...).“⁽¹²⁸⁾
- (281) В светлината на гореизложеното, по отношение на мярката, за която е подадено уведомление, оценката на нейната съвместимост би могла да бъде засегната от евентуално несъответствие с Директива 2014/25/ЕС, ако доведе до допълнително нарушаване на конкуренцията и търговията на пазара на електроенергия (пазара, на който получателят на помощ — Paks II — ще извършва дейност).
- (282) Във връзка с това Комисията отбелязва, че Директива 2014/25/ЕС е от значение във връзка с прякото възлагане на строителните работи за двата нови реактора на едно конкретно предприятие. В разглеждания случай, макар че строителните работи за двата реактора са били директно възложени посредством междуправителственото споразумение на НИАЕП, предприятие, работещо в сектора на строителството на атомни електроцентрали, НИАЕП не е получателят на помощта. Всъщност получателят на помощта е Paks II, пазарен участник на пазара на електроенергия, който ще притежава и експлоатира двата нови ядрени реактора. Както вече е посочено в решението за откриване на процедурата, НИАЕП не се счита за потенциален получател на помощ по разглежданата мярка.
- (283) По този начин евентуалното неспазване на правилата за обществените поръчки в разглеждания случай може да доведе до изкривяване на пазара на строителство на атомни електроцентрали. Предметът на инвестиционната помощ в полза на Paks II обаче е да се даде възможност на предприятието да произвежда електроенергия, без да понася инвестиционните разходи за изграждането на ядрени инсталации. Следователно не е установено допълнително изкривяващо въздействие върху конкуренцията и търговията на пазара на електроенергия, което се създава от несъответствието с Директива 2014/25/ЕС във връзка с прякото възлагане на строителните работи на НИАЕП.
- (284) Поради това при липсата на „неразривна връзка“ между евентуалното нарушение на Директива 2014/25/ЕС и предмета на помощта, оценката за съвместимост на помощта не може да бъде засегната от това евентуално нарушение.
- (285) Във всеки случай спазването на Директива 2014/25/ЕС от страна на Унгария е било оценено от Комисията в рамките на отделна процедура, като предварителното заключение по нея въз основа на наличната информация е, че процедурите, предвидени в Директива 2014/25/ЕС, не се прилагат за възлагането на строителните работи за двата реактора въз основа на член 50, буква в) от нея.

⁽¹²⁸⁾ Решение от 3 декември 2014 г., *Castelnuovo Energia, SL/Комисия*, по дело T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, точки 181—184.

- (286) По отношение на евентуалното нарушение на член 8 от Директива 2009/72/ЕО Комисията счита, че изискването за прилагане на тръжна процедура или процедура, равностойна по отношение на прозрачност и недискриминиране, за осигуряване на нова мощност не е абсолютно. Всъщност член 8, параграф 1, първо изречение изисква държавите членки да предвидят във вътрешното си право възможността да се използва тръжна процедура за осигуряване на нова мощност. Унгария е спазила това изискване, като го е транспонирала в своя Закон за електроенергията⁽¹²⁹⁾. Освен това в съответствие с член 8, параграф 1, второ изречение не трябва да се изисква тръжна процедура, ако производствената мощност, която се изгражда въз основа на разрешителната процедура, предвидена в член 7 от Директива 2009/72/ЕО, е достатъчна за гарантиране на сигурността на доставките. Такъв е разглежданият случай: проектът е бил разрешен (в съответствие с разрешителната процедура, описана в член 7) именно за да покрие, наред с другото, недостига в предвижданите бъдещи национални инсталирани мощности, а Комисията не разполага с елементи, които показват, че инсталираните мощности ще бъдат недостатъчни. Следователно изискването за тръжна процедура или равностойна процедура съгласно член 8 от Директива 2009/72/ЕО изглежда не се прилага за разглеждания проект. В светлината на гореизложеното Комисията няма достатъчно елементи, за да посочи възможност за прилагане на член 8 от Директива 2009/72/ЕО.
- (287) Поради това Комисията счита, че оценката на мярката, за която е уведомена съгласно правилата за държавна помощ, не е засегната от спазването на други разпоредби на правото на Съюза.

5.3.3. ЦЕЛ ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

- (288) Както е обяснено в раздел 3.3.2 от решението за откриване на процедурата, мярката трябва да има за цел постигането на добре дефинирана цел от общ интерес. Когато от Съюза е било признато, че дадена цел е от общ интерес за държавите членки, от това следва, че тя е цел от общ интерес.
- (289) Комисията отбелязва, че мярката предполага специфична подкрепа за ядрената технология. В това отношение Комисията отбелязва, че член 2, буква в) от Договора за Евратом предвижда, че Съюзът трябва „да улеснява инвестициите и осигурява, по-специално като насърчава начинанията на предприятията, създаването на основни съоръжения, необходими за развитието на ядрената енергетика в Общността“.
- (290) Комисията счита, че инвестиционната помощ в полза на Raks II, предвидена от Унгария за насърчаване на ядрената енергетика, може да се разглежда като преследване на целта от общ интерес чрез насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (291) Няколко заинтересовани страни представиха мнения, в които твърдят, че инвестициите в ядрена енергетика от страна на Унгария съгласно Договора за Евратом не могат да се разглеждат като цел от общ интерес.
- (292) Комисията обаче установява, че разпоредбите на Договора за Евратом са изрично потвърдени от Договора от Лисабон и поради това Договорът за Евратом не може да се счита за остарял или излязъл от употреба договор без приложимост. Страните по Договора от Лисабон считат, че е необходимо разпоредбите на Договора за Евратом да продължат да имат пълно правно действие⁽¹³⁰⁾. В преамбюла на Договора за Евратом се признава, че трябва да се създадат условия, необходими за развитието на мощна ядрена енергетика. Както е признато в предишни решения на Комисията⁽¹³¹⁾, Комисията заключава, че насърчаването на ядрената енергетика е основна цел на Договора за Евратом и следователно на Съюза. Както се посочва в преамбюла на Договора за Евратом, Комисията в качеството си на институция на Европейската общност за атомна енергия трябва да създаде „условия, необходими за развитието на мощна ядрена енергетика, която ще осигури обширни енергийни ресурси“. Това задължение следва да бъде взето предвид при упражняване на правото на преценка за разрешаване на държавна помощ в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) и член 108, параграф 2 от ДФЕС.
- (293) Освен това, въпреки че развитието на ядрената енергетика не е задължително за държавите членки и някои държави членки са избрали да не изграждат и развиват атомни електроцентрали, насърчаването на инвестициите в ядрения сектор може да се разглежда като цел от общ интерес за целите на контрола на държавната помощ. Много цели, приемливи и признати съгласно правилата за държавна помощ, както и в практиката, например регионалното развитие, са от значение само за една или няколко държави членки.

⁽¹²⁹⁾ Вж. алинея 8 от Закон № LXXXVI. от 2007 г. относно Закона за електроенергията.

⁽¹³⁰⁾ Протокол № 2 към Договора от Лисабон.

⁽¹³¹⁾ Вж. Решение 2005/407/ЕО на Комисията от 22 септември 2004 г. относно държавната помощ, която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие в полза на British Energy plc (ОВ L 142, 6.6.2005 г., стр. 26) и Решение (ЕС) 2015/658 на Комисията от 8 октомври 2014 г. относно мярката за помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), която Обединеното кралство възнамерява да приведе в действие за подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“ (ОВ L 109, 28.4.2015 г., стр. 44).

- (294) Поради това Комисията заключава, че предвидената от унгарските органи мярка преследва целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрения сектор, залегнала в Договора за Евратом.
- (295) След решението за откриване на процедурата унгарските органи предоставиха актуална информация от проучванията на операторите на преносни системи, които вземат предвид вноса и развитието на потреблението. Според проучването, представено от MAVIR, посочено в съображение 50, унгарският пазар има нужда от най-малко 5,3 GW допълнителни нови мощности за производство на електроенергия до 2026 г. и малко над 7 GW до края на прогнозния период през 2031 г. Следователно Комисията счита, че мярката, насочена към насърчаване на ядрената енергетика, преследва цел от общ интерес, залегнала в Договора за Евратом, като същевременно допринася за сигурността на доставките на електроенергия.

5.3.4. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПОМОЩТА И НЕЕФЕКТИВНОСТ НА ПАЗАРА

- (296) В решението за откриване на процедурата Комисията признава, че ядрената енергетика се характеризира с изключително високи постоянни невъзвръщаеми разходи и много дълги периоди от време, през които тези разходи трябва да бъдат амортизирани. Това предполага, че инвеститорите, които възнамеряват да навлязат в сектора на производство на ядрена енергия, ще бъдат изложени на значителни нива на рисковете, свързани с финансиране.
- (297) Комисията поиска информация относно потенциалните нови инвестиции в ядрения сектор (без държавна подкрепа), сроковете (предвид особеностите на унгарския пазар на електроенергия), очакваното им развитие, както и моделирането на пазара в това отношение, за да прецени дали има неефективности на пазара, които биха могли да повлияят на новите инвестиции в ядрени проекти в Унгария, и какви ще бъдат тези проекти.
- (298) Както е обяснено в съображение 129 от решението за откриване на процедурата, за да се определи дали е необходима държавна помощ, Комисията трябва да определи дали мярката е насочена към ситуация, в която тя може да доведе до съществено подобрене, което не може да бъде постигнато самостоятелно от пазара, например чрез отстраняването на добре дефинирана неефективност на пазара.
- (299) Наличието на неефективност на пазара е част от оценката на това дали държавната помощ е необходима за постигане на преследваната обща цел. В разглеждания случай Унгария преследва насърчаването на нови ядрени инвестиции, залегнало в Договора за Евратом, с цел да се преодолее недостигът в общите национални инсталирани мощности, пред който тя скоро ще бъде изправена. Ето защо Комисията трябва да прецени дали държавната помощ е необходима за постигане на целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (300) В това отношение Комисията припомня мненията на заинтересованите страни по отношение на това дали Комисията следва да прецени дали инвестициите в производството на електроенергия като цяло се характеризират с неефективност на пазара. Някои заинтересовани страни отбелязват, че не съществува неефективност на пазара за такива инвестиции и че сегашната ниска цена на електроенергията на едро е просто следствие от нормалното функциониране на пазара. Други заинтересовани страни изтъкват аргумента, че Комисията следва да определи съответния пазар, на който се оценява наличието на неефективност на пазара, като либерализирания вътрешен пазар на електроенергия. Освен това, ако е налице пазарна неефективност на този съответен пазар, тя не би била преодоляна най-успешно чрез атомна електроцентрала.
- (301) Въпреки това, при оценката си на необходимостта от помощта Комисията разглежда дали целта от общ интерес може да бъде постигната без държавна намеса, или неефективността на пазара възпрепятства това. При оценката на необходимостта от помощта не е необходимо Комисията първо да определи съответен пазар. За да се установи дали съществува неефективност на пазара, Комисията трябва първо да определи каква е целта от общ интерес за държавата членка. Целта от общ интерес за тази мярка не се отнася до вътрешния пазар на електроенергия като цяло или до инвестициите в производството на електроенергия като цяло; тя по-скоро се отнася до насърчаването на нови инвестиции в ядрения сектор, залегнали в Договора за Евратом, които несъмнено са част от пазара на електроенергия и ще спомогнат за справяне с бъдещия недостиг на общи инсталирани мощности в Унгария. На второ място, Комисията трябва да проучи дали свободното взаимодействие на търсенето и предлагането на пазара на електроенергия като цяло гарантира, че тази цел за нови ядрени разработки може да бъде постигната без държавна намеса. В това отношение не е необходимо определянето на конкретен пазар.

- (302) Поради това Комисията прецени дали съществува неефективност на пазара по отношение на целта за насърчване на нови инвестиции в ядрената енергетика в Унгария и дали тя е обща характеристика на унгарския пазар, или специфична особеност, свързана само с ядрената енергетика.
- (303) В раздел 5.1.1.4 от настоящото решение Комисията заключи, че проектът няма да генерира достатъчна възвръщаемост, за да покрие разходите на частен инвеститор, който би могъл да получи финансиране единствено на пазарни цени, тъй като очакваната IRR на инвестицията е по-ниска от пазарно базирания съпоставим показател WACC за проекта и следователно рационалният частен инвеститор не би инвестирал при такива условия без допълнителна държавна помощ.
- (304) Като има предвид инвестициите в ядрената енергетика, Унгария признава, че тази технология се характеризира с изключително високи първоначални инвестиционни разходи и много дълги периоди на изчакване преди инвеститорите да получат възнаграждение.
- (305) В решението за откриване на процедурата вече беше включено описание на унгарския пазар на електроенергия и обосновката на решението на Унгария да стартира нов проект за атомна електроцентрала, особено предвид факта, че се очаква съществуващите електроцентрали скоро да бъдат изведени от експлоатация. Както е обяснено в съображение 14 от решението за откриване на процедурата, проучването за осъществимост, разработено от MVM Group, което анализира изпълнението и финансирането на нова атомна електроцентрала, се основава на допускания, че в Унгария 6 000 MW от brutните инсталирани мощности от 8—9 000 MW се очаква да отпаднат до 2025 г. поради затварянето на остарелите електроцентрали.
- (306) Както е обяснено в съображения 15 и 45 от решението за откриване на процедурата, унгарският оператор на преносни системи MAVIR прогнозира значителен недостиг на бъдещите общи инсталирани мощности в Унгария⁽¹³²⁾. Съгласно последната налична информация, както е посочено в съображение 50 от настоящото решение, новите прогнозни оценки сочат обща необходимост от над 7 GW мощности до 2031 г. Според унгарските органи текущото национално производство на електроенергия ще бъде все по-недостатъчно за покриване на нарастващото енергопотребление и поради това Унгария неизбежно ще изпитва недостиг между търсенето и предлагането на електроенергия и нарастваща зависимост от вноса на електроенергия и увеличаване на цените на електроенергията за крайните потребители, ако не се направят нови инвестиции в съоръжения за производство на електроенергия. Проектът Paks II за 2,4 GW мощности ще допринесе за изпълнението на това изискване.
- (307) Унгарските органи освен това посочиха констатацията на MAVIR, че въпреки установения голям недостиг на мощности, в Унгария се изграждат относително малко нови мощности, както е обяснено в съображение 46 от решението за откриване на процедурата и в таблица 2 в съображение 51 от настоящото решение. Ето защо Комисията поставя въпроса дали неефективност на пазара, засягаща новите инвестиции в ядрена енергетика в Унгария, е специфична само за този вид инвестиции.
- (308) Комисията отбелязва, че новите инвестиции в ядрена енергетика в Европа се характеризират с несигурност и в някои случаи могат да бъдат планирани мерки за държавна подкрепа. Комисията разгледа предоставената от Унгария информация относно новите ядрени проекти във Финландия, Франция и Словакия, за които се твърди, че се финансират на пазарен принцип. Унгария твърди, че пазарното финансиране на тези проекти би изключило наличието на неефективност на пазара за ядрените проекти (поне за някои държави членки). Комисията обаче отбелязва, че в Словакия, Франция, както и в случая с Olkiluoto 3 във Финландия, решенията за инвестиране в проектите са взети преди икономическата криза през 2008 г. и преди бедствието във Фукушима, две събития, които може да са засегнали значително параметрите за инвестиране. Освен това инвестициите във Финландия се основават на бизнес модела „Манкала“⁽¹³³⁾, при който финландските инвеститори получават цялата произведена електроенергия по себестойност. Моделът „Манкала“ дава възможност множеството акционери, които са част от инвестиционното кооперативно дружество, да споделят свързаните рискове, вместо да се налага един или няколко големи акционери да поемат целия риск от осъществяването на проект за изграждане на атомна електроцентрала.
- (309) Унгария твърди, че Paks II трябва да се сравнява с проекта Hanhikivi-1 във Финландия, който ще бъде построен от Fennovoima. Комисията отбелязва, че в проекта Hanhikivi-1, който се основава на бизнес модела „Манкала“, освен това има 34 % участие на строителя на електроцентралата, Rosatom. Комисията не е в състояние да сравни двата

⁽¹³²⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Средносрочно и дългосрочно развитие на производствените активи на унгарската електроенергийна система): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1selemz%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (MAVIR, 2016 г.).

⁽¹³³⁾ „Манкала“ е широко използван бизнес модел във финландския електроенергиен сектор, при който дружество с ограничена отговорност се управлява като кооперация с нулева печалба в полза на неговите акционери. На разположение на адрес: <http://www.ben.ee/public/Tuumakonverentsi%20ettekanded%202009/Peter%20S.%20Treialt%20-%20Mankala%20principles.pdf>, прегледано на 26 октомври 2015 г.

проекта, които изглежда имат различен рисков профил, поне по отношение на акционерното участие. Унгария, като инвеститор, би поела сама риска от проекта Paks II, докато инвеститорите по модела „Манкала“ ще споделят тежестта. Освен това строителят на завода, като пряк акционер в проекта Hahnkivi-1, може да се държи по различен начин в проекта Paks II, където той носи отговорност само за договора за ИИС, а не като инвеститор или акционер.

- (310) Поради това ядрените проекти, които вече се изграждат, изглежда не представляват добър съпоставим показател за оценка дали съществуват неефективности на пазара при новите инвестиции в ядрена енергетика.
- (311) В допълнение Унгария предостави информация за плановете в други държави членки за разработване на нови атомни електроцентрали: Литва, Румъния, България и Чешката република. Изглежда обаче, че тези плановете се характеризират с несигурност, все още са в процес на договаряне по отношение на необходимите мерки за подкрепа и структура на финансиране⁽¹³⁴⁾ или предвиждат покриване на риска, свързан с цените, чрез договори за разлики⁽¹³⁵⁾. Като се има предвид, че тези плановете все още не са се реализирали, те не изглеждат валидни показатели за оценка на наличието на неефективност на пазара.
- (312) Проучване, проведено от ICF Consulting Services за дирекция „Икономически и финансови въпроси“ на Комисията, относно оценката на въздействието на механизма за отпускане на заеми от Евратом⁽¹³⁶⁾ („проучването на ICF“) констатира, че ядрените проекти имат някои уникални характеристики, които могат да направят тяхното финансиране особено предизвикателство. Тези характеристики включват: високите капиталови разходи и техническата сложност на ядрените реактори, чиито лицензиране, изграждане и експлоатация са свързани с относително високи рискове; дългия период на изплащане; често противоречивия характер на ядрените проекти, който води до допълнителни политически, обществени и регулаторни рискове; както и необходимостта от ясни подходи и схеми за финансиране на управлението на радиоактивните отпадъци и извеждането от експлоатация. Проучването на ICF е установило, че освен традиционните предизвикателства, свързани с финансирането, предприемачите, строящи атомни електроцентрали, са изправени пред засилен контрол и консерватизъм от страна на потенциалните инвеститори поради настоящите пазарни условия, а именно продължаващите последици от световната финансова криза през 2008 г., аварията във Фукушима, проблеми в еврозоната, както и споразумението „Базел III“. Предизвикателствата във финансирането поставиха нов акцент върху рисковете по проектите⁽¹³⁷⁾. Проучването на ICF установява въз основа на мненията на заинтересованите страни, потърсени в хода на провеждането му, че предизвикателствата, свързани с финансирането, произтичат по-малко от липсата на финансиране от частния сектор и повече от факта, че рисковете, свързани с такива инвестиции, са твърде високи в сравнение с алтернативните възможности за инвестиране (а именно в конвенционалната инфраструктура и инфраструктурата за възобновяеми енергийни източници). Проучването на ICF стига до извода, че финансирането на ядрената технология е непривлекателно, което води до несъответствие между равнището на необходимите инвестиции и това, което пазарът е готов да предостави.
- (313) Финансовите рискове, свързани с новите ядрени разработки, включват: риск при разработването и подготовката на проекта, риск при строителството, риск, свързан с пазара и приходите, политически рискове и регулаторни рискове. Проучването на ICF установява, че рисковете, специфични за ядрената енергетика в сравнение с други видове производство на електроенергия, се отнасят до стандартите за безопасност, изисквани за ядрената енергия, което означава по-високи разходи за строителство и по-високи експлоатационни разходи в сравнение с други енергийни технологии и среден период на експлоатация на атомните електроцентрали, който е значително по-дълъг от съпоставимите инфраструктурни инвестиции и съответно води до свързани с него финансови рискове. Това заключение е в съответствие със заключенията на Комисията при оценката на държавната помощ за Hinkley Point C⁽¹³⁸⁾.
- (314) По мнение на заинтересованите страни, потърсени в хода на проучването, пазарните рискове са основната пречка пред инвестициите в ядрената енергетика. Що се отнася до пазарните рискове, проучването на ICF установява, че в сравнение с конвенционалните енергийни източници, които могат да бъдат пуснати в експлоатация и да генерират приходи в рамките на три години, атомните електроцентрали отнемат по-дълго време за изграждане и пускане в експлоатация, за да генерират приходи. По-дългият срок на експлоатация на съоръжението също означава, че

⁽¹³⁴⁾ По отношение на Чешката република вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/country-profiles/countries-a-f/czech-republic/>, прегледано на 26 октомври 2015 г., по отношение на Литва вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-G-N/Lithuania/>, прегледано на 26 октомври 2015 г., по отношение на България вж.: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/Bulgaria/>, прегледано на 21 юни 2016 г.

⁽¹³⁵⁾ По отношение на Румъния вж.: <http://economie.hotnews.ro/stiri-companii-20436128-nuclearelectrica-solicita-actionarilor-aproba-re-a-memorandumului-intelegere-care-semna-companie-chineza-pentru-construirea-unitatilor-3-4-cernavoda.htm>, прегледано на 21 юни 2016 г.

⁽¹³⁶⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 35.

⁽¹³⁷⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 35.

⁽¹³⁸⁾ Марка за държавна помощ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N) — Обединено кралство — Подкрепа на атомната електроцентрала „Hinkley Point C“.

възвръщаемостта се получава в дългосрочен план, за разлика от краткосрочен до средносрочен план за инвестициите в конвенционални енергийни източници. Тъй като е трудно точно да се прогнозира цените на енергията за дълъг период от време, инвеститорите разчитат на прогнози за бъдещите цени на изкопаемите горива, навлизането на възобновяеми енергийни източници в сектора, както и достъпа на възобновяемите енергийни източници до условията на електропреносната мрежа и бъдещата цена на въглерода⁽¹³⁹⁾. Докато цените на изкопаемите горива се определят от пазара и по своята същност са несигурни, цената на въглерода до известна степен се определя от политиката. Проучването на ICF установява, че съществува несигурност за това дали цената на въглерода ще бъде достатъчно висока в бъдеще, за да се гарантира конкурентоспособността на технологиите на база неизкопаеми горива, включително ядрената енергия.

- (315) Освен това Комисията отбелязва, че в дългосрочен план има голяма несигурност относно цените на електроенергията, тъй като бъдещите цени на пазарите нагоре по веригата на газ, въглища и нефт, както и бъдещите политики в областта на възобновяемите енергийни източници, ядрената енергия и търговията с емисии, които всички оказват влияние върху бъдещите цени на електроенергията, е много трудно да бъдат предвидени. Това заключение се подкрепя и от състоянието на подобни проекти в Съюза, при които сигурността на приходния поток и гарантирането на производство на електроенергия са от решаващо значение за вземането на инвестиционни решения. Освен това текущата тенденция към по-ниски цени на електроенергията в Европа и нарасналата нужда на пазарите на електроенергия от гъвкаво енергопроизводство увеличават несигурността относно бъдещия приходен поток на атомна електроцентрала, която произвежда негъвкаво базово натоварване.
- (316) Проучването на ICF установява също така допълнителен елемент на пазарния риск, покриващ кредитоспособността на предприемача/предприятието за комунални услуги, отговарящ(о) за проекта, и държавата членка, предоставяща финансова подкрепа по проекта. Кредитоспособността влияе на разходите за финансиране и би могла да ги направи твърде високи за частни инвестиции.
- (317) Изследването на ICF установява и че дългият жизнен цикъл на финансирането и първоначалния проект на атомните електроцентрали може да ги изложи на рискове, произтичащи от смени на обществената и политическата подкрепа, като по този начин засегне търговската и финансовата жизнеспособност на ядрените проекти. Ето защо инвеститорите търсят потвърждение и сигурност, че след като централата бъде построена, договорът ѝ за доставка на електроенергия или срокът ѝ на експлоатация ще бъде изпълнен. Опасенията на инвеститорите са свързани и с регулаторните стандарти, които могат да се променят по време на жизнения цикъл на атомната електроцентрала и биха могли да изискват допълнителни капиталови инвестиции или увеличаване на оперативните разходи. Инвеститорите финансират неохотно такива проекти, освен ако не са взети достатъчни мерки за непредвидени разходи по подобряване на безопасността. Това е особено важно, когато атомната електроцентрала достигне края на нормалния си срок на експлоатация и той бива удължен, като е необходимо издаването на нов лиценз, за който трябва да бъдат изпълнени допълнителни условия⁽¹⁴⁰⁾. Допитването до заинтересованите страни показва, че политическият и регулаторният риск е третата най-важна пречка за инвестициите в атомни електроцентрали.
- (318) Проучването установява, че либерализацията на пазара може да има и отрицателно въздействие върху равнището на инвестициите в ядрената енергетика в сравнение с други енергийни технологии поради по-големите инвестиции, които се изискват. Регулаторната рамка във всяка държава членка играе важна роля, тъй като засяга способността на доставчика на комунални услуги да генерира печалби и следователно засяга стойността на дружеството и неговата способност да финансира ядрена разработка от своя баланс или чрез дългосрочни заеми от финансови институции. Друго финансово препятствие за нови инвестиции в ядрена енергетика е свързано с най-новите правила за капиталовите пазари на комитетa „Базел III“, според които се увеличава капиталът, който банките трябва да поддържат за дългосрочни заеми, като например заеми за изграждане на атомни електроцентрали⁽¹⁴¹⁾.
- (319) Тези констатации са в съответствие с твърденията на унгарските органи, които изтъкват, че дружествата от частния сектор, както и държавните бюджети, имат ограничение по отношение на финансовата експозиция, която могат да поемат по отделни проекти с изисквания за мащабно финансиране, дълги периоди на строителство и рискове по отношение на доставките и възложената работа при липсата на защита срещу надхвърляне на срока или бюджета за строителството. Инвестиционните резултати са по-високи в сектора на нефта и газа, отколкото при комуналните услуги, особено след неотдашното влошаване на оценките на тези дружества. Ако инвестират, за предприятията за комунални услуги е обичайно да инвестират заедно със своите партньори, за да споделят рискове.

⁽¹³⁹⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 37.

⁽¹⁴⁰⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 38.

⁽¹⁴¹⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 39.

- (320) Моделирането, извършено за целите на проучването на ICF, показва, че като цяло инвестициите в атомни електроцентрали не са конкурентоспособни до 2030 г., но тази липса на конкурентоспособност значително намалява от 2040 г. нататък. При песимистичния сценарий за неблагоприятен икономически климат обаче нови инвестиции почти няма да присъстват през целия период ⁽¹⁴²⁾. Също така в проучването на ICF е установено, че пазарът осигурява по-голяма конкурентоспособност след 2030 г., тъй като цените на въглерода и електроенергията продължават да се увеличават след 2030 г. В проучването на ICF е използвано моделиране на чувствителността, за да се оцени развитието на цената на въглерода и влиянието ѝ върху инвестициите в атомни електроцентрали. Проучването констатира, че при нито един от сценариите за цените на въглерода няма да има хипотетичен успех в постигането на рентабилност на ядрената енергетика през периода 2020—2025 г.
- (321) Освен това общедостъпната информация от агенциите за кредитен рейтинг ⁽¹⁴³⁾ показва, че изграждането на нови атомни електроцентрали обикновено понижава кредитния рейтинг, докато излизането на предприятията за комунални услуги от ядрения сектор доказано го повишава.
- (322) Моделирането и констатациите от проучването на ICF се прилагат изцяло и за ситуацията на пазара в Унгария, при която, както е обяснено по-горе в съображения 305 и 306, се очаква значителен недостиг на бъдещите общи инсталирани мощности в Унгария. Поради това, като взема предвид елементите, изложени в настоящия раздел 5.3.4, Комисията установява наличието на неефективност на финансовите пазари, която засяга новите инвестиции в ядрена енергетика и се отнася и за новите инвестиции в ядрена енергетика в Унгария.
- (323) Разбира се, би могло да се твърди, че в настоящото решение основните рискове, свързани с разработването, подготовката на проектите и строителството, са смекчени поне до известна степен от договора за ИСС „до ключ“. Това обаче не намалява рисковете за пазара и приходите, както и политическите и регулаторните рискове по отношение на проекта Paks II. Следователно мярката изглежда необходима за постигане на целта за насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика в Унгария.

5.3.5. ПОДХОДЯЩ ИНСТРУМЕНТ

- (324) В своята оценка Комисията трябва да определи дали предложената мярка е подходящ политически инструмент за постигане на целта от общ интерес за насърчаване на ядрената енергетика.
- (325) Мярката е под формата на инвестиционна мярка, предоставена от унгарската държава на Paks II за разработването на проекта. Унгария е потвърдила, че не планира да предоставя никаква оперативна помощ за Paks II по време на нейната експлоатация и че държавната помощ ще обхваща само инвестиционните разходи за завършването на проекта.
- (326) След решението за откриване на процедурата Унгария не предостави информация за потенциални алтернативни инструменти, които биха могли да стимулират нови инвестиции в ядрената енергетика.
- (327) Други инструменти и механизми на политиката, като например преференциални заеми или данъчни облекчения, според Комисията не биха били достатъчни за постигането на същия резултат предвид спецификата на проекта и величината на необходимите финансови и други ресурси, както и установената потенциална неефективност на пазара.
- (328) Следователно Комисията счита, че мярката представлява подходящ инструмент за изграждането на двата нови реактора на Paks II.

5.3.6. СТИМУЛИРАЩ ЕФЕКТ

- (329) За да има стимулиращ, мярката трябва да променя поведението на съответното предприятие по такъв начин, че то да започне допълнителна дейност, която не би осъществявало без мярката или би осъществявало по ограничен или различен начин.
- (330) Комисията отбелязва, че Paks II е дружество, което е било учредено от държавата с единствената цел да изгради и експлоатира блокове 5 и 6 на атомната електроцентрала. Както е описано в съображения 12, 26 и 27 по-горе, унгарската държава е решила да предостави финансово участие на Paks II, за да бъде реализирана тази цел.

⁽¹⁴²⁾ Проучване от 2 ноември 2015 г., все още непубликувано, стр. 60.

⁽¹⁴³⁾ Moody's Investor Service, Nuclear Generation's Effect on Credit Quality („Ефектът на производството на ядрена енергия върху качеството на кредитите“), на разположение на адрес: https://www.oecd-neo.org/ndd/workshops/wpne/presentations/docs/2_2_LUND_OECD_Sept%2019_Lund_Moodys_Nuclear_Generations_effect_on_Credit_Quality.pdf, прегледано на 13 юли 2016 г.

- (331) В това отношение Комисията отбелязва, че проектът не би продължил, тъй като необходимите финансови и други ресурси не биха били на разположение, нито биха били достъпни за получателя на помощ, който няма други дейности, генериращи приходи, и чиято капиталова структура е предоставена и определена изцяло от държавата. Това беше потвърдено в хода на официалното разследване, в което Комисията установи, че проектът не би донесъл достатъчна възвръщаемост без подкрепата на унгарската държава (вж. анализа в раздел 5.1.1 от настоящото решение).
- (332) Следователно държавната помощ стимулира постигането на целта от общ интерес посредством разрастването на атомната електроцентрала.

5.3.7. ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- (333) За да оцени пропорционалността на дадена мярка, Комисията трябва да се увери, че мярката е ограничена до минимума, който позволява успешното завършване на проекта за постигането на преследваната обща цел.
- (334) В разглеждания случай получателят на помощ получава финансово участие за изграждането на производствени активи, без да е изправен пред какъвто и да е риск, свързан с разходите за рефинансиране, пред които ще бъдат изправени другите пазарни участници.
- (335) В различни коментари, получени от Комисията, се твърди, че тъй като проектът ще бъде осъществен без покана за участие в търг, не може да се определи дали мярката за покриване на общите разходи ще бъде ограничена до необходимия минимум за реализирането на проекта.
- (336) Комисията отбелязва, че правилата за държавна помощ не изискват тръжна процедура, за да се направи оценка на разходите и приходите. Тръжната процедура е само един от няколко начина, по които може да се направи оценка. Ето защо фактът, че Унгария не е избрала Paks II като получател по мярката в резултат на тръжна процедура, не представлява сам по себе си свръхкомпенсиране.
- (337) По отношение на твърденията, че унгарските органи не са проучили минималната помощ за осъществяването на проекта и са избрали да финансират проекта в неговата цялост, Комисията счита, че действително поради съществуващата неефективност на пазара цялото финансиране за изграждането на двата нови реактора на Paks II трябва да се разглежда като държавна помощ, както е потвърдено в раздел 5.1 от настоящото решение.
- (338) По отношение на евентуалната свръхкомпенсация на получателя в следствие на мярката Комисията припомня своя икономически анализ в раздел 5.1, в който се заключава, че сам по себе си проектът няма да бъде рентабилен, тъй като очакваната IRR няма да надхвърли пазарната WACC, понеже се очаква генерираните приходи да не покрият първоначалните и последващите разходи по проекта дори и при сравнително оптимистични сценарии. В оценката си Комисията е изчислила равнището на IRR въз основа на прогнози за пазарните цени и други параметри, считани за съответстващи на пазара. Следователно при определянето на разликата между цената на капитала и възвръщаемостта Комисията изцяло е взела предвид приноса за жизнеспособността на проекта, който се очаква да дадат приходите от стопанска дейност (продажбата на електроенергия). Всъщност очакваните разходи по проекта са били сравнени с очакваната възвръщаемост, като се има предвид, че Унгария не предвижда допълнителни държавни ресурси.
- (339) Поради факта, че цената на капитала по проекта е по-висока от очакваната възвръщаемост, Комисията е на мнение, че предоставената от Унгария държавна помощ в своята цялост е необходима и пропорционална за изграждането на проекта и че в това отношение се изключва свръхкомпенсиране. Както беше потвърдено от Унгария, за фазата на експлоатация не е предоставена допълнителна подкрепа.
- (340) В това отношение, както е обяснено в съображения 96 и 97, Унгария е поела ангажимент Paks II да използва държавните ресурси единствено за проекта и всеки генериран излишък да бъде върнат в държавния бюджет. Според Комисията този ангажимент изключва всякакво използване на държавни ресурси, което води до допълнителни печалби за Paks II, надхвърлящи необходимото за осигуряването на икономическата жизнеспособност на получателя на помощ, и гарантира, че помощта е ограничена до минимум.
- (341) В други коментари се подчертава, че държавната помощ няма да бъде ограничена само до реализацията на инвестицията, но ще се предоставя и на етапа на експлоатация, което може да доведе до свръхкомпенсиране на Paks II. Във връзка с това Комисията припомня, че Унгария е посочила, че няма да предоставя допълнителна държавна подкрепа по въпросната мярка, предмет на уведомлението. Освен това Комисията припомня, че съгласно допълнителната информация, предоставена от Унгария на 28 юли 2016 г., всяка нова подкрепа в полза на Paks II във всички случаи ще подлежи на одобрение за държавна помощ.

- (342) Комисията проучи дали би могло да възникне свръхкомпенсиране, ако по време на експлоатацията на реакторите получателят по мярката реализира възвръщаемост, която се окаже по-висока от очакваната от Комисията при изчисленията ѝ на IRR (вж. раздел 5.1). По-конкретно Комисията е проучила какво би се случило, ако Paks II може да реинвестира печалби, които не се изплащат на държавата под формата на дивиденди, за изграждането или закупуването на допълнителни производствени активи и по този начин да укрепи позицията си на пазара. Комисията отбелязва в този контекст, че съгласно допълнителната информация, предоставена от Унгария на 28 юли 2016 г. [вж. съображение 96], получателят на помощ не може да реинвестира в разширяването на собствените си производствени мощности или удължаването на срока на експлоатация на Paks II или в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6, които са предмет на настоящото решение.
- (343) Като се имат предвид елементите, изложени в настоящия раздел 5.3.7, Комисията е на мнение, особено предвид допълнителната информация от уведомяването, посочено в съображения 96 и 97, че получателят на помощ следва да компенсира държавата за предоставянето на инсталацията и не трябва да задържа допълнителни печалби над това, което е абсолютно необходимо, за да се гарантират неговите икономическа дейност и жизнеспособност. Следователно мярката е пропорционална.

5.3.8. ПОТЕНЦИАЛНО НАРУШАВАНЕ НА КОНКУРЕНЦИЯТА И ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА И ЦЯЛОСТНОТО БАЛАНСИРАНЕ

- (344) За да може мярката да е съвместима с вътрешния пазар, нейните отрицателни въздействия, изразяващи се в нарушаване на конкуренцията и засягане на търговията между държавите членки, трябва да бъдат ограничени и по-малки от положителните въздействия, изразяващи се в принос за целта от общ интерес. По-специално, след като целта на мярката бъде установена, е задължително да се сведат до минимум потенциалните отрицателни въздействия на мярката върху конкуренцията и търговията.
- (345) В решението за откриване на процедурата Комисията е определила три начина за евентуално нарушаване на конкуренцията. Първо, засилване на евентуалната концентрация на пазара в резултат на обединяването в бъдеще на собствеността и експлоатацията на функциониращите понастоящем Paks NPP и Paks II. Второ, Комисията изрази съмнения дали не е възможно новите базови мощности, характеризиращи се с висок коефициент на натоварване, да послужат като бариера за навлизането на нови пазарни участници и да изместят още по-надолу в подреждането по качества определено количество съществуващи производствени мощности с по-високи разходи. В това отношение Комисията разгледа следните параметри: i) потенциалното въздействие на мярката на унгарския пазар; ii) потенциалното трансгранично въздействие на мярката; iii) потенциалните последици от успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II. На последно място, беше установено потенциално изкривяване, тъй като Комисията подозираше, че Paks II би могла да доведе до известен риск за ликвидността на пазара на едро, като ограничи броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането.

5.3.8.1. Засилване на евентуалната концентрация на пазара

- (346) След изразените от Комисията съмнения относно възможна концентрация на пазара в решението за откриване на процедурата, в някои твърдения на заинтересованите страни се посочва също така евентуално сливане на Paks II и оператора на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP. Това беше отхвърлено от MVM Group и Paks II, както и от унгарската държава.
- (347) Комисията отбелязва, че пазарът на производство на електроенергия в Унгария се характеризира с относително висока пазарна концентрация, като съществуващата атомна електроцентрала Paks NPP (MVM Group) осигурява около 50 % от националното производство. Такива концентрации на пазара биха могли да бъдат в ущърб на ефективната пазарна конкуренция, тъй като те биха могли да служат като пречка за навлизането на нови участници на пазара и биха могли да създадат риск за ликвидността, като ограничат броя на наличните оферти от страната на предлагането.
- (348) Двата нови ядрени реактора на Paks II е планирано да бъдат пуснати в експлоатация в момент, когато съществуващите четири ядрени реактора все още не са изведени от експлоатация. В решението за откриване на процедурата Комисията е посочила, че ако собствеността на операторите на Paks NPP и Paks II не е напълно отделна и ако те не могат да се считат за независими и несвързани, това би могло да има изкривяващо въздействие върху унгарския пазар.
- (349) Комисията приема, че Paks II понастоящем е юридически независима от MVM Group. Въпреки това Комисията изразява загриженост, че такова юридическото отделяне не е достатъчно или че то може да не бъде запазено без допълнителни гаранции в това отношение. Комисията е загрижена също така за възможните бъдещи връзки на Paks II с държавни дружества, работещи в областта на енергетиката, които може да са засилили влиянието си върху унгарския пазар на електроенергия.

- (350) На първо място, Комисията отбелязва, че целта на унгарската мярка е постепенната замяна на съществуващите ядрени мощности в Paks NPP в периода между 2025 и 2037 г. Действително се очаква, че ще има период от време, когато всички четири реактора, които понастоящем се използват, ще се експлоатират успоредно с тези на Paks II; този период обаче ще бъде ограничен между 2026 и 2032 г., а с извеждането от експлоатация до 2037 г. на всички ядрени мощности на MVM Group, нейният пазарен дял значително ще намалее.
- (351) На второ място, Комисията припомня [вж. съображение 102], че Унгария твърди, че MVM Group и Paks II са независими и несвързани на следните основания:
- а) те се управляват от различни държавни ведомства (MVM Group от Министерството на националното развитие чрез Hungarian National Asset Management Inc. (дружеството за управление на националните активи на Унгария), а Paks II — от кабинета на министър-председателя);
  - б) не са налице споделени или общи директорски длъжности в управителния съвет на всяко от дружествата;
  - в) съществуват предпазни мерки, които гарантират, че чувствителна от търговска гледна точка и поверителна информация не се обменя между дружествата;
  - г) правомощията за вземане на решения на всяко дружество са отделни и ясно разграничени едни от други.
- (352) Това е потвърдено и от MVM Group, която подчертава, че MVM Group и Paks II са две отделни предприятия за производство на електроенергия като всички останали конкуренти и няма причина да се предполага каквото и да е координиране или дейности, или че двете предприятия ще се комбинират. Освен това MVM Group твърди, че собствената ѝ стратегия включва възможни инвестиции, които могат да се конкурират с Paks II в бъдеще.
- (353) На трето място, Комисията припомня допълнителната информация, предоставена от Унгария и посочена в съображение 117, според която Paks II, нейните правоприменици и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия и ще се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правоприменици и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.
- (354) Комисията е удовлетворена, че тази допълнителна информация разглежда всички нейни опасения по отношение на евентуални бъдещи концентрации и връзки между традиционните енергийни дружества на унгарския пазар на електроенергия. Не съществува възможност понастоящем Paks II да бъде свързана с MVM Group или с други държавни енергийни дружества и съответно не съществува възможност тя да увеличи пазарното си влияние по време на експлоатацията на действащите четири блока в Paks NPP и след това.

5.3.8.2. **Барьера за навлизане на нови участници на пазара**

- (355) Що се отнася до съмненията на Комисията относно това дали новите производствени мощности могат да служат като бариера за навлизането на нови участници на пазара, в някои становища се подчертава, че атомните електроцентрали се изграждат с цел покриване на базови мощности с висок коефициент на натоварване, на които се отдава приоритет при присъединяването към електропреносната мрежа, и благодарение на ниските им оперативни разходи те също така са по-добре позиционирани на пазара на предлагането.
- (356) Комисията е анализирала въздействието на мярката върху конкуренцията спрямо другите пазарни участници на унгарския пазар, както и на съседните пазари. Тя също така е обърнала специално внимание на срока на паралелна експлоатация на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP и Paks II, т.е. предвидения период между 2026 и 2032 г.
- а) *Потенциално въздействие на мярката на унгарския пазар*
- (357) Комисията припомня, че експлоатацията на блокове 5 и 6 на Paks II има за цел да компенсира загубата на мощности, когато блокове 1—4 на Paks NPP постепенно бъдат изведени от експлоатация до края съответно на 2032, 2034, 2036 и 2037 г., без да се предвижда възможност за по-нататъшно удължаване на срока им на експлоатация [вж. съображение 10]. Двата нови блока 5 и 6 на Paks II е предвидено да бъдат пуснати в експлоатация съответно през 2025 г. и 2026 г. Това развитие на ядрените мощности се предполага и в проучването, публикувано от MAVIR през 2016 г. [вж. съображение 20].

- (358) Комисията припомня, че електроенергията, която понастоящем се произвежда от Paks NPP, обезпечава 36 % от общото потребление на електроенергия в Унгария, като този процент ще намалее предвид очаквания ръст на потреблението, посочен в съображение 50, и се очаква производствените мощности на Paks II да произведат подобни обеми след извеждането от експлоатация на Paks NPP.
- (359) Като се вземе предвид, че по своето същество проектът Paks II съставлява замяна на мощности, Комисията отбелязва, че след като всички четири блока на Paks NPP бъдат изведени от експлоатация през 2037 г., прогнозираният бъдещ недостиг на национални инсталирани мощности, предвиден от оператора на преносна система, както е обяснено в съображение 50, ще се върне към предишните равнища [вж. също фигура 7 в съображение 108], т.е. 2,4 GW мощности на Paks II няма да доведат до дългосрочно увеличение на общото равнище на инсталираните ядрени мощности в Унгария.
- (360) Комисията отбелязва също така, че списъкът на текущите инвестиции или одобрените нови инвестиции в инсталации за производство на електроенергия е твърде кратък [вж. таблица 2 в съображение 51]. Отчитайки тези данни, Комисията счита, че Унгария ще остане значим нетен вносител след поэтапното извеждане от експлоатация на четирите блока на функциониращата понастоящем АЕЦ Paks NPP.
- (361) Както беше обяснено по-горе в съображение 93, Унгария е посочила, че според анализа на NERA при липсата на мярката, за която е подадено уведомление, мощността от 2,4 GW, предоставяна от Paks II, вместо това ще се обезпечава от търговски газови турбини с отворен цикъл (ГТОЦ) и газови турбини с комбиниран цикъл (ГТКЦ). Дори и с Paks II ще има място на пазара за нова газова или друга мощност. Според проучването на NERA въпреки замяната на по-голямата част от производствените мощности на Paks II с нови съоръжения, работещи на газ, Унгария остава силно зависима от вноса на електроенергия.
- (362) Що се отнася до въвеждането на евентуални технологии освен Paks II, Комисията припомня твърдението на Унгария, че настоящите и миналите решения за пускане в експлоатация на инсталации, работещи с възобновяеми източници на енергия, се основават изключително на програмите за държавни субсидии, а не на пазарните цени [вж. съображение 107, буква а)]. Комисията признава, че националната енергийна стратегия⁽¹⁴⁴⁾ на Унгария предвижда енергия от възобновяеми източници в нейния енергиен микс, в съответствие с пакета за енергетиката и климата до 2020 г.⁽¹⁴⁵⁾ на Съюза, националните цели за енергия от възобновяеми източници, заложи в Директивата за енергия от възобновяеми източници⁽¹⁴⁶⁾, и ключовите цели на рамката в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г.⁽¹⁴⁷⁾ Комисията отбелязва, че променливите разходи⁽¹⁴⁸⁾ на технологиите, експлоатиращи възобновяеми енергийни източници, традиционно са по-ниски поради своя независим от горивото характер, отколкото тези на ядрената технология. Освен това, с оглед на споменатите европейски и национални цели и задължения в областта на възобновяемите енергийни източници, Унгария не прави изключение със създаването на механизми за подпомагане за присъединяването към мрежата на нови електроцентрали, които произвеждат електроенергия от възобновяеми източници. Комисията отбелязва, че част от унгарската схема за възобновяеми източници, наречена METÁR, функционира от януари 2017 г.⁽¹⁴⁹⁾, докато други части от схемата, свързани с по-големи производители на енергия от възобновяеми източници, понастоящем очакват одобрение от Комисията за предоставяне на държавна помощ.
- (363) Комисията припомня, че според проучването, представено от MAVIR през 2016 г. [вж. съображение 20], настоящият парк за производство на електроенергия от (лигнитни) въглища [вж. фигури 1 и 2 в съображение 43] поэтапно ще бъде изведен от експлоатация в периода между 2025 и 2030 г., което ще позволи присъединяването към мрежата на допълнителни инсталации, особено тъй като технологиите за производство на електроенергия с ритмичен характер, споменати в съображение 362, изискват едновременното наличие на допълнителни, гъвкави мощности.
- (364) Унгарската мярка е разработена като инвестиционна подкрепа и след като енергоблоковете започнат да функционират, на Paks II няма да бъде предоставяна допълнителна оперативна помощ, следователно тя ще бъде изложена на пазарните рискове.

⁽¹⁴⁴⁾ Вж. съображение 20.

⁽¹⁴⁵⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020/index_en.htm

⁽¹⁴⁶⁾ Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на Директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО; ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16.

⁽¹⁴⁷⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030/index_en.htm

⁽¹⁴⁸⁾ Променливите разходи на блок за производство на електроенергия са тези, които обикновено определят крайната цена на единица произведена електроенергия.

⁽¹⁴⁹⁾ Докладвано на Комисията по мярката SA.47331 (2017/X) в съответствие с общия регламент за групово освобождаване (Регламент (ЕС) №651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

(365) Цените на електроенергията се определят главно от пределните разходи на генераторите, участващи на определен пазар. Технологиите, експлоатиращи възобновяеми енергийни източници, имат ниски пределни разходи, тъй като повечето от тях могат да работят без разходи за гориво. Ядрената технология също има ниски текущи разходи и следва възобновяемите енергийни източници в класацията на т. нар. „подреждане по качества“. Макар че поради разходите си за гориво електроцентралите на въглища обикновено се експлоатират при по-високо равнище на пределните разходи, отколкото атомните електроцентрали, то поради цените, свързани с разрешителните за нисковъглеродни инсталации, текущите разходи на електроцентрала на въглища обикновено са по-ниски от тези на електроцентрала на газови турбини с отворен цикъл. Това означава, че цените могат да бъдат повишени от технологиите с по-високи оперативни разходи, ето защо присъствието на ядрената енергия в енергийния микс само по себе си не се очаква да увеличи цената на електроенергията в Унгария и ядрената енергетика по-скоро ще има неопределяща, а не определяща роля по отношение на цените.

б) Потенциално трансгранично въздействие на мярката

(366) Както Унгария, така и няколко заинтересовани страни са посочили, че пазарът на електроенергия, който трябва да бъде оценен, е по-голям от територията на отделната държава, като се има предвид най-вече доброто ниво на междусистемните връзки и това, че мярката води до нарушаване на конкуренцията, което засяга най-малкото държавите членки в близост до Унгария.

(367) Комисията отбелязва, че както е показано на фигура 5 в съображение 49 от настоящото решение, балансът между вноса и износа на търговията с електроенергия в Унгария е отрицателен спрямо почти всички съседни държави членки. Комисията също така отбелязва факта, че Унгария е цялостен нетен вносител, фигура 1 в съображение 43 показва, че приблизително 30 % от потреблението на страната е покрито от вноса през 2015 г., който възлиза на около 13 TWh. Комисията припомня, че както е обяснено на фигура 2 в съображение 43 от решението за откриване на процедурата, равнището на вноса е било също толкова високо през 2014 г.

(368) Комисията счита, че Унгария е силно интегриран пазар на електроенергия в рамките на Европейския съюз, като междусистемната преносна способност достига приблизително 75 % от общите национални инсталирани производствени мощности. Освен това, както е показано на таблици 4 и 5 в съображение 105, междусистемната преносна способност ще се увеличи значително до 2030 г., което ще позволи на търговските потоци да продължат да достигат до унгарския ценови регион.

(369) Тезата, обяснена по-горе в съображение 365, изглежда е валидна и в трансграничен контекст. Изграждането на Paks II ще създаде в бъдеще натиск за понижаване на цените на унгарския пазар, тъй като пределната цена на електроенергията, произвеждана от Paks II, е относително ниска в сравнение с алтернативните мощности на ГТКЦ и ГТОЦ, които биха били изградени според NERA. Изследването на NERA обаче показва, че Paks II ще продължи да има неопределяща роля по отношение на цените и цените в Унгария ще продължат да се определят на по-високи равнища от други електроцентрали. Следователно вносът в Унгария ще продължи да бъде рентабилен.

(370) Комисията е взела предвид твърденията на Унгария относно възможните въздействия на Paks II в по-широк пазарен контекст. Както е обяснено в съображение 112, оценката на NERA за пазарите в непосредствена близост, с които понастоящем е свързан пазарът на Унгария (Унгария + Словакия + Румъния), показва, че общите пазарни дялове на MVM Group и Paks II на свързания пазар на Унгария + Словакия + Румъния не надхвърлят 20 % [вж. фигура 10 в съображение 112].

(371) По отношение на други съседни пазари се очаква въздействието на новата електроцентрала Paks II да бъде по-малко поради липсата на пазарно свързване с тези ценови зони, както и поради по-ограничената (съществуваща и планирана) междусистемна способност за пренос към тези държави членки (вж. таблици 3 и 4).

в) Потенциалното въздействие от успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II

(372) Както е обяснено в съображения 98 — 99, както и в съображения 241 — 244, при изграждането на атомни електроцентрали има тенденция към закъснения по няколко причини, които увеличават времето за строителство. Комисията признава, че вече е налице значително закъснение в изпълнението на проекта в сравнение с първоначалния график, [...]. Освен това, както се вижда от таблица 3 в съображение 99, при предложената от НИАЕП технология са регистрирани средни закъснения от 2 години в Русия, националният пазар на изпълнителя, където той е построил по-голямата част от своите централи. Тези закъснения са значително по-големи, когато проектът се осъществява извън Русия (в Индия до 7 години). Унгария твърди, че Paks II се очаква да бъде първата атомна електроцентрала с технология ВВЕР III+, поръчана в ЕС, където ще бъдат изпълнени най-високите изисквания за ядрена безопасност

и техническата част от проекта, която не е освободена, ще бъде възложена в съответствие с изискванията на ЕС за обществените поръчки. Разумно е да се очаква, че това може да доведе до допълнителни закъснения. Следователно според Комисията продължителността на първоначално определения шестгодишен период на успоредна експлоатация на четирите блока на Paks NPP и на двата блока на Paks II се очаква да намалее значително. Освен това, известно застъпване на експлоатацията на съществуващите и новите блокове — реално погледнато твърде ограничено във времето по непосредствено изложените причини — ще окаже безспорно въздействие върху вътрешния пазар, но може да се счита за пропорционално предвид целите за сигурност на доставките и необходимостта от внимателна подготовка на извездането от експлоатация на блоковете на Paks NPP, като се има предвид, че мощностите за енергопроизводство от ядрена енергия формират над 50 % от националното производство на електроенергия в Унгария.

- (373) Във всеки случай Комисията припомня заключенията от проучването на NERA [вж. по-специално фигура 7 в съображение 108], което показва, че дори и по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II (между 2025 и 2037 г.) очакваното нарастване национално върхово потребление няма да бъде задоволено само от националните електроцентрали, тъй като общата произведена електроенергия от допълнителните мощности от възобновяеми източници и газ заедно с тази от ядрените мощности ще остане под прогнозираното национално потребление (обозначено с черна линия на фигура 7). Според проучването това се дължи главно на факта, че в момента в Унгария има недостиг по отношение на предлагането и тя трябва да внася значителни количества електроенергия. NERA обяснява, че е установено, че този недостиг ще се задълбочи още повече между 2015 и 2025 г., тъй като потреблението на електроенергия в Унгария се очаква да нарасне значително до 2040 г., а втората по големина постоянно функционираща електроцентрала в Унгария [електроцентрала Mátra — вж. фигури 1 и 2 в съображение 43] се очаква да бъде затворена между 2025 и 2030 г., както е предвидено в проучването на оператора на преносна система [вж. съображение 20].
- (374) Следователно системата ще се нуждае от национални или вносни мощности, които да допълнят посочените ядрени мощности, мощности от възобновяеми източници и такива на газ, за да се отговори на вътрешното търсене, както и да се осигури устойчивост на системата спрямо очаквания недостиг на мощности. Допълнителни мощности са необходими и за създаването на задължителните резерви, предписани от ENTSO-E [вж. съображение 50].
- (375) Освен това Комисията припомня, че както е обяснено в съображение 105, вече съществуващото високо ниво на междусистемна свързаност на Унгария със съседните държави ще продължи да се повишава в резултат на новите междусистемни електропроводи, които ще бъдат пуснати в експлоатация през периода 2016—2021 г. между Словакия (2 × 400 kV и 1 × 400 kV) и Словения (1 × 400 kV), т.е. много преди да бъдат присъединени двата нови блока на Paks II. Комисията счита, че тези нови междусистемни електропроводи, посочени от Унгария, вероятно ще подобрят наличието на трансгранични търговски потоци, и по-специално на тези от вноса.
- (376) Както е описано в съображение 369, Комисията също така е взела предвид заключенията от проучването на NERA, според които ядрената технология се очаква да продължи да има неопределяща, вместо определяща роля за цените дори през периода на паралелна експлоатацията на Paks NPP и Paks II, когато вероятността ядрената технология да бъде ценоопределящата технология ще остане под 5 % от всички експлоатационни часове [вж. фигура 11 в съображение 113].

5.3.8.3. Риск за ликвидността на пазара на едро

- (377) Както е разгледано в раздел 2.6, най-често срещаните сделки в унгарския сектор за търговия на едро с електроенергия се сключват посредством двустранни СИЕ и HUPX все още не е стимулирала достатъчно равнище на ликвидност. Комисията има първоначални съмнения, доколкото при сценарий, при който доставчик с господстващо положение (MVM Partner) и значителна част от новите производствени мощности (Paks II) са собственост на един и същ субект (унгарската държава), пазарите биха могли да станат по-малко ликвидни, тъй като участниците биха могли да ограничат броя на наличните на пазара оферти от страната на предлагането.
- (378) Комисията също така счита, че в зависимост от начина, по който се продава на пазара електроенергията, произвеждана от новите реактори, ликвидността би могла да бъде значително засегната и разходите за конкурентите надолу по веригата могат да бъдат увеличени, като се ограничи техният конкурентен достъп до важни ресурси (препятстване на достъпа до производствени ресурси). Това би могло да се случи, ако електроенергията, произвеждана от Paks II, ще се продава основно чрез дългосрочни договори само на определени доставчици, като по този начин пазарната мощ на Paks II на пазара за производство на електроенергия се разпростира на пазара на дребно.
- (379) Изключването, както е обяснено в съображение 353, на връзките на Paks II с държавните оператори на пазара на дребно спомогна да бъдат разсеяни някои от съмненията на Комисията.

- (380) Комисията отбелязва, че Унгария е потвърдила, както е обяснено в съображение 118, че стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса.
- (381) По-специално, Унгария е потвърдила, че такава стратегията за търговия с електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) ще се състои в следното:
- а) Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на HUPX. Могат да се използват други сходни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;
- б) Paks II ще продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условието за тези търгове ще се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner. Унгарският регулаторен орган по енергетика ще осъществява също така надзор върху провеждането на тези търгове.
- (382) Комисията отбелязва и че Унгария ще гарантира, че всички оферти за продаване и купуване ще бъдат еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия в тръжната платформа, която ще бъде управлявана от Paks II, и че системата за клиринг на офертите на тази платформа е проверима и прозрачна. Няма да се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.
- (383) Следователно беше гарантирано, че електроенергията, произвеждана от Paks II, ще бъде достъпна на пазара на едро за всички пазарни участници по прозрачен начин и че няма опасност произвежданата от Paks II електроенергия да бъде монополизирана в дългосрочни договори, които представляват риск за ликвидността на пазара.
- (384) Следователно Комисията счита, че в настоящия си вид мярката би могла да доведе до незначителни рискове за ликвидността на пазара.

5.3.8.4. **Заключения относно нарушенията на конкуренцията и цялостното балансиране**

- (385) След внимателна оценка, изложена в раздел 5.3 от настоящото решение, Комисията признава, че мярката е насочена към насърчаване на нови инвестиции в ядрената енергетика и следователно преследва цел от общ интерес, залегнала в Договора за Евратом, като същевременно допринася за сигурността на доставките.
- (386) Помощта ще се предоставя по пропорционален начин. Унгария ще гарантира, че Paks II ще компенсира държавата за новите блокове за производство на електроенергия и че Paks II няма да задържа допълнителни печалби над това, което е абсолютно необходимо, за да се гарантират икономическата ѝ дейност и жизнеспособността ѝ. Комисията също така отбелязва, че генерираните от получателя печалби няма да се използват за реинвестиране в разширяването на мощностите на Paks II или за закупуване или изграждане на нови производствени мощности без одобрение за държавна помощ.
- (387) Комисията също така проучи дали мярката би могла да служи като бариера за навлизането на други видове производствени мощности, особено през ограничения период на успоредна експлоатация на Paks NPP и Paks II. Комисията счита, че всяка бариера за навлизане на пазара е ограничена поради факта, че недостигът в бъдещите общи инсталирани мощности, установен от оператора на преносна система, би позволил навлизането на други технологии за енергопроизводство (както от възобновяеми, така и от нисковълтеродни източници) независимо от това дали Paks II е построена, или не.
- (388) Комисията също така проучи възможното трансгранично въздействие на мярката, макар че мащабът на Paks II е подобен на четирите функциониращи понастоящем блока на Paks NPP и не се очаква тя да играе важна трансгранична роля, дори с оглед на доброто ниво на междусистемните връзки на Унгария, тъй като Унгария ще остане нетен вносител с една от най-високите цени в региона. В допълнение към очакването да се запази дефицитът по вноса/износа в Унгария Комисията счита, че въздействието на Paks II върху ценовите региони на пазара на електроенергия извън онези, които са в пряко съседство с Унгария, ще бъде ограничено поради ограниченията на разстоянието и мрежата, които правят произведената в Унгария електроенергия дори още по-скъпа за по-отдалечените региони.
- (389) Комисията също така отбелязва констатацията, че по време на успоредната експлоатация на Paks NPP и Paks II, която се очаква да бъде по-кратка от първоначално предвиденото, очакваното нарастване национално върхово потребление няма да бъде задоволено само от националните електроцентрали.

- (390) Комисията подчертава още веднъж, че други възможни изкривявания на пазара, като например засилването на евентуалната концентрация на пазара, както и липсата на ликвидност на пазара, са сведени до минимум поради потвържденията, направени от Унгария на 28 юли 2016 г.
- (391) Поради това Комисията заключава, че всички потенциални нарушения на конкуренцията са ограничени и се компенсират от набелязаната обща цел, която следва да бъде постигната по пропорционален начин, като се вземат предвид по-специално потвържденията, направени от Унгария на 28 юли 2016 г.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- (392) В светлината на тези съображения Комисията установява, че мярката, за която Унгария е подала уведомление, включва държавна помощ, която, както е изменена от Унгария на 28 юли 2016 г., е съвместима с вътрешния пазар в съответствие с член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Мярката, която Унгария възнамерява да приложи за финансово подпомагане на изграждането на два нови ядрени реактора, които са изцяло финансирани от унгарската държава в полза на дружеството с ограничена отговорност MVM Paks II Nuclear Power Plant Development („Paks II“), което ще притежава и експлоатира тези ядрени реактори, представлява държавна помощ.

Член 2

Мярката е съвместима с вътрешния пазар при спазване на условията, определени в член 3.

Член 3

Унгария гарантира, че Paks II използва всички печалби, произтичащи от дейността на блокове 5 и 6 на атомната електроцентрала Paks II („Paks II NPP“), единствено за следните цели:

- а) проекта Paks II („проекта“), който е определен като разработване, финансиране, изграждане, пускане в експлоатация, експлоатация и поддръжка, ремонт, управление на отпадъците и извеждане от експлоатация на двата нови ядрени енергоблока с водно-водни енергийни реактори (ВВЕР) 5 и 6 в Paks II NPP, Унгария. Печалбите няма да се използват за финансиране на инвестиции в дейности, които не са в обхвата на така определения проект;
- б) изплащането на печалбите на унгарската държава (например чрез дивиденди).

Унгария гарантира, че Paks II няма да (ре)инвестира в разширяването на собствените си производствени мощности или удължаването на срока на експлоатация на Paks II, нито в инсталирането на допълнителни производствени мощности, освен тези на реактори 5 и 6 на Paks II NPP. В случай че бъде направена такава нова инвестиция, тя подлежи на отделно одобрение за държавна помощ.

Унгария гарантира, че стратегията на Paks II за търговия с произведената електроенергия ще бъде търговска стратегия за оптимизиране на печалбите при справедливи пазарни условия, като тя ще се осъществява чрез бизнес договорености за търговия, сключени чрез оферти посредством прозрачна търговска платформа или борса. Стратегията за търговия с произведената от Paks II електроенергия (без тази за собствените нужди на Paks II) съставлява, както следва:

делки от ред 1: Paks II ще продава най-малко 30 % от своята обща произведена електроенергия на пазара „ден напред“, на пазара „в рамките на деня“ и на форуърдния пазар на унгарската борса за търговия с електроенергия (HUPX). Могат да се използват други подобни борси за търговия с електроенергия в зависимост от това дали службите на Комисията дадат или откажат да дадат своето съгласие или одобрение в срок от две седмици, след като унгарските органи са подали искане за това;

делки от ред 2: Paks II продава останалата част от своята обща произведена електроенергия при обективни, прозрачни и недискриминационни условия посредством търгове. Условията за тези търгове се определят от унгарския регулаторен орган по енергетика, подобно на изискванията за провеждане на търгове, наложени на MVM Partner [(Решение № 741/2011 на унгарския регулаторен орган)]. Унгарският регулаторен орган по енергетика осъществява също така надзор върху провеждането на тези търгове.

Унгария гарантира, че платформата за провеждане на търгове от ред 2 се управлява от Paks II и че всички офери за продаване и купуване са еднакво достъпни за всички лицензирани или регистрирани търговци при едни и същи пазарни условия. Системата за клиринг на офертите е проверима и прозрачна. Не се налагат ограничения относно крайната употреба на закупената електроенергия.

В допълнение Унгария гарантира, че Paks II, нейните правопримници и подразделения са напълно отделени в правно и структурно отношение, те са независими по отношение на вземането на решения по смисъла на точки 52 и 53 от Проекта за консолидирано юрисдикционно известие относно контрола върху концентрациите между предприятия⁽¹⁵⁰⁾ и се поддържат, управляват и експлоатират отделно и независимо от MVM Group и всички предприятия, правопримници и подразделения на групата и други държавни дружества, които осъществяват дейност в секторите на производство на енергия и търговия на едро или търговия на дребно с енергия.

Член 4

Унгария представя на Комисията годишни доклади относно изпълнението на ангажиментите, посочени в член 3. Първият доклад се представя един месец след крайната дата на първата финансова година на търговската експлоатация на Paks II.

Съставено в Брюксел на 6 март 2017 година.

За Комисията

Margrethe VESTAGER

член на Комисията

⁽¹⁵⁰⁾ Проект за консолидирано юрисдикционно известие на Комисията съгласно Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ С 95, 16.4.2008 г., стр. 1).